

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Infoühiskond ja sotsiaalne heaolu õppekava

Hannabel Reinart

Eesti ühiskondlike liikumiste kujunemine ja nende elujõulisus

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Sten Torpan, PhD

Tartu 2026

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. TEOORIA	6
1.1 Ühiskondlik liikumine	6
1.2 Ühiskondlike liikumiste tekkimine	8
1.2.1 Sotsiaalne identiteet	8
1.2.2 Kollektiivne identiteet	10
1.2.3 Digitaalne identiteet	11
1.2.4 Poliitiline usaldus	12
1.3 Liikumiste mõõtmine	14
1.3.1 Mauss, Blumer ja Tilly ühiskondlike liikumiste elujõulisuse skeem	15
1.3.2 Charles Tilly WUNC kontseptsioon	18
1.4 Digikeskkondade roll	19
2. METODOLOOGIA	21
2.1 Uurimisküsimused	21
2.2 Meetodi valik	22
2.2.1 Maussi, Blumeri ja Tilly skeem	22
2.2.2 Charles Tilly WUNC kontseptsioon	22
2.3 Analüüsimine	23
2.4 Valim	24
2.4.1 Järelkorje	25
2.5 Eetilised aspektid	27
2.6 Eneserefleksioon	27
3. TULEMUSED	30
3.1 MTÜ MEIE NURSIPALU	30
3.1.1 Liikumise elujõulisus	30
3.1.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	32
3.1.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	35
3.2 EESTI ROHELINE LIIKUMINE	35
3.2.1 Liikumise elujõulisus	36
3.2.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	38
3.2.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	39
3.3 MTÜ SININE ÄRATUS	39
3.3.1 Liikumise elujõulisus	40
3.3.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	43
3.3.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimaluste mõju	43
3.4 KONSERVATIIVNE MÕTISKLEJA	43
3.4.1 Liikumise elujõulisus	44
3.4.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	46

3.4.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	49
3.5 TARGO PÄRNAMETS	49
3.5.1 Liikumise elujõulisus	50
3.5.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	53
3.5.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	54
3.6 VABADUSED	55
3.6.1 Liikumise elujõulisus	56
3.6.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	58
3.6.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	59
3.7 KÕIGI EESTI	59
3.7.1 Liikumise elujõulisus	60
3.7.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	63
3.7.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	63
3.8 PLAAN B	64
3.8.1 Liikumise elujõulisus	65
3.8.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	68
3.8.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	69
3.9 KOOS	70
3.9.1 Liikumise elujõulisus	70
3.9.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	73
3.9.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju liikumise elujõulisusele	74
3.10 SALK	74
3.10.1 Liikumise elujõulisus	75
3.10.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused liikumises	77
3.10.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	78
3.11 SAPTK	79
3.11.1 Liikumise elujõulisus	79
3.11.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused	82
3.11.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju	83
4. ARUTELU	84
4.1 Peamised teesid	84
KOKKUVÕTE	91
SUMMARY	93
KASUTATUD ALLIKAD	95
LISAD	111

SISSEJUHATUS

Kaasaegset demokraatliku Eesti ühiskonda iseloomustab kodanikuaktiivsuse uuenenud vormide esiletõus, kus traditsiooniliste vabühenduste ja mõttekodade kõrval on esile kerkinud dünaamilised ja väärtuspõhised ühiskondlikud liikumised. Töös uurisin Eesti ühiskondlike liikumiste elujõulisust ja struktuuri, tuginedes sotsioloogide Herbert Blumeri, Armand Maussi ja Charles Tilly teoreetilisele raamistikule. Lisaks analüüsisin Charles Tilly WUNC kontseptsiooni alusel ühiskondliku liikumise dünaamikat ja mõju. Modernsete ühiskondlike liikumiste eristamine muutunud märgatavalt keerukamaks (Wang jt, 2018). Varasemalt olid liikumised selgemini piiritletud ning seotud konkreetsete teemade, organisatsioonide või institutsionaalsete struktuuridega nagu ametiühingud või ühendused. Tänapäeval iseloomustab neid suurem hajuvus (Wang jt, 2018). Liikumiste sõnumid kipuvad kattuma, nende toetajaskond on killustunud ning inividid võivad samaaegselt suhestuda ka omavahel vastuoluliste liikumistega. Seetõttu on liikumistega samastumine ja nende jälgimine muutunud mitmetasandilisemaks ja dünaamilisemaks protsessiks. Sellises kontekstis omandavad taas suurema relevantsuse klassikalised käsitlused, sealhulgas Maussi, Blumeri ja Tilly skeem ning Tilly teoreetiline kontseptsioon, mis võimaldavad analüüsida kollektiivse tegevuse kujunemist ja arengut ning tulevikku.

Kiire tehnoloogilise arengu ja enneolematu infoküllusega on muutunud ka ühiskondliku mobiliseerimise viisid. Internetist ja sotsiaalmeediast on saanud olulised platvormid liikumistele, mis väljendavad rahulolematust ja seisukohti valitseva poliitika ning riigivõimu suhtes ning taotleavad muutusi olemasolevates võimusuhetes (Castells, 2012). See on toonud kaasa liikumiste suurema digitaliseerumise, kus sotsiaalmeedia võimaldab kiiret jälgijaskonna kasvu ja sõnumite levikut. Ühiskondlike liikumiste üha ulatuslikum kolimine sotsiaalmeediakanalitesse toob endaga kaasa ka mitmeid riske, millest üks olulisemaid on sõnumite kallutatus ja nende võimalik ärakasutamine vaenuliku mõjutustegevuse eesmärkidel. Algupäraselt demokraatlikus ühiskonnas tavapärased poliitikakriitilised seisukohad võivad aja jooksul eskaleeruda laiemaks riigi või institutsioonide usaldusväärse õõnestamiseks. Seetõttu uurisin töös, mil viisil mõjutavad arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalused ühiskondlike liikumiste elujõulisust ja milliste ühiskondlike liikumiste taga võib peituda (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus.

Viimaks on meedias ja avalikus diskursuses üha enam tähelepanu pälvinud liidrikesksed ühiskondlikud liikumised. Selliseid ühiskondlikke liikumisi iseloomustab karismaatilise juhi

keskne roll, ulatuslik jälgijaskond ning juhi võime mobiliseerida toetajaid lühikese ajaga. Kriisiolukordades, milleks ka Eesti strateegiliselt ette valmistub, omandab erilise tähenduse usaldus riigivõimu ja selle poliitikate vastu. Juhul kui märkimisväärne osa elanikkonnast eelistab järgida mitte ametlikke juhiseid, vaid ühiskondlike liikumiste liidrite seisukohti, võib see kujutada endast reaalselt ohtu ühiskondlikule stabiilsusele ja kriisijuhtimise tõhususele. Seda riski võimendab asjaolu, et suur osa tänapäevastest liikumistest tegutseb peamiselt sotsiaalmeedias ja internetikeskkondades, kus informatsioon levib kiiresti, kuid selle kvaliteet ja faktitäpsus ei ole alati piisavalt kontrollitud. See võib omakorda destabiliseerida sotsiaalset sidusust ja mõjutada avalikku arvamust. Seetõttu analüüsin alaeesmärgina, kas liidrid tagavad ühiskondlike liikumiste pikaajalise jätkusuutlikkuse või viib see pigem liikumise kiire hääbumiseni.

Käesoleva töö eesmärk on analüüsida valitud Eesti ühiskondlike liikumiste elujõulisust ja dünaamikat kui ühiskondliku olukorra indikaatorit. Ühiskondlike liikumisi võib käsitleda ühiskonna käekäigu peegeldusena, kuna need väljendavad kodanike hoiakuid, väärtushinnanguid, rahulolematust ning ühiskonnas esinevaid pingeid. Töö keskendub sellele, millised ühiskondlikud liikumised on pälvinud enim tähelepanu, milliseid ideid ja sõnumeid need esindavad ning milline on nende praegune positsioon ja edasine kasvupotentsiaal. Selline analüüs võimaldab paremini mõista ühiskonnas toimuvaid muutusi ning kodanikuaktiivsuse rolli ühiskondlikes protsessides.

Töö proovib vastata uurimisküsimustele:

- 1) Milline on Eestis esinevate ühiskondlike liikumiste elujõulisus Tilly WUNC (*Worthiness, Unity, Numbers, Commitment*) kontseptsiooni alusel Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil?
- 2) Milliste Eesti ühiskondlike liikumiste taga võib peituda (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus?
- 3) Mil viisil mõjutavad arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalused ühiskondlike liikumiste elujõulisust?

1. TEOORIA

1.1 Ühiskondlik liikumine

Ühiskondliku liikumise all mõistetakse inimeste rühma, kes tegutseb ühise idee või eesmärgi nimel, et mõjutada või muuta ühiskonnas kehtivaid sotsiaalseid või poliitilisi norme (Tarrow, 2011). Sotsioloog Charles Tilly toob oma uurimistöös välja, et ühiskondlikud liikumised on üks peamisi vahendeid, millega tavainimene saab osaleda avalikus poliitikas ja mõjutada kaudselt erinevaid otsusi (Tilly, 2004).

Sotsioloog Anthony Giddens defineerib ühiskondlikku liikumist kui kollektiivset püüdlust edendada ühist huvi või saavutada ühine eesmärk läbi kollektiivse tegutsemise väljaspool kehtestatud institutsioonide raamistikku. Giddensi käsitluse kohaselt tekivad ühiskondlikud liikumised soovist algatada muutusi seoses avalike probleemidega, mille lahendamiseks peetakse olemasolevaid institutsionaalseid mehhanisme ebapiisavaks või ebatõhusaks (Giddens, 2006). Ühiskondliku liikumise süünd vajab seda, mida sotsioloog Neil Smelser nimetab initsiatiivseks sündmuseks, see käivitab ühiskonnas sündmuste ahelreaktsiooni, mis viib ühiskondliku liikumise tekkimiseni (Smelser, 1962). Selle sündmuse juur peab olema kogukonna ühine rahulolematus, mis seob inimesi läbi samade tunnete ja kogemuste (Smelser, 1962).

Ühiskondlike liikumiste kujunemist seostatakse sotsiaalteadustes enamasti 18. sajandi lõpu ja 19. sajandi algusega, mil Euroopas ja Põhja-Ameerikas toimusid olulised poliitilised ja majanduslikud muutused (Tilly, 2004). Peamiselt formuleerisid esimesed ühiskondlikud liikumised Seitsmeaastase sõja ja Ameerika iseseisvussõja jooksul, kus üldine ühiskondlik rahutus ning vastuhakk eliidi ideedele oli haripunkti. Suurimaks näiteks peetakse sajandi lõpus aset leidnud Prantsuse revolutsiooni, mille üheks tekkepõhjuseks oli feodaalkorra ja kuningavõimu vastu suunatud rahulolematus (Doyle, 2019). Prantsuse revolutsiooni ajal loodi soodne poliitiline ja sotsiaalne pinnas ühiskondlike liikumiste tekkeks. Seda soodustasid demokraatia areng, kapitalistliku majanduskorra kujunemine ning rahvusriigi esiletõus (Tilly, 2004). See tõi omakorda kaasa võimaluse kukutada kuningavõim. Hilisemad kriitikud on välja toonud, et varasematel sajanditel esines samuti kollektiivseid ühiskondlike liikumisi ja proteste. Tihti tuuakse näiteks talupoegade ülestõusud, mis võiksid samuti algsete ühiskondlike liikumiste alla kvalifitseeruda (Ebbinghaus, 2024). Sotsioloog Charles Tilly leiab siiski, et 16. sajandi ülestõusud ei vasta tänasele definitsioonile ühiskondlikest liikumistest oma struktuuri, kestvuse ja tegevusvormide poolest. Tilly seisukoht on, et

ühiskondliku liikumise alustala on siiski peamiselt konkreetne rahulolematuse riigi kui institutsiooni ning riigiaparaadi kui eliidiga (Tilly, 2004).

Ühiskonna areng tõi kaasa ka uue teoreetilise lähenemise ühiskondlike liikumiste uurimisel. Uus ühiskondlike liikumiste teooria sündis 1980. aastal (Social Movement Theory, 2019). Peamiseks tekkepõhjuseks oli katse selgitada 1960. aastate kollektiivseid aktsioone, mis keskendusid pigem kultuurile ja identiteedile kui traditsioonilistele klassipõhistele majanduslikele võitlustele (Touraine, 1981). Nende seas olid laia avaliku tähelepanu all olnud USA kodanikuõiguste liikumine ja feministliku liikumise teine laine üle maailma. Uus teooria võimaldas selgitada ühiskondlike liikumiste rolli postindustriaalsetes ühiskondades (Touraine, 1981). Mitmete sotsioloogide koostöös välja arenenud teooria defineerib ühiskondlikke liikumisi vabatahtlike organisatsioonidena, mille liikmed tegutsevad kooskõlastatult muutuste blokeerimiseks või elluviimiseks (Morrison, 1971). Uue teooria kohaselt on ühiskondlikud liikumised orienteeritud pigem võimule kui osalusele ehk erinevad sotsiaalsed aktsioonid ja üleskutsed ei too tingimata kasu üksikliikmetele, vaid teenivad rühma laiemaid eesmärke (Offe, 1985). Ühiskondlik liikumine võib alata kollektiivse käitumisena, kuid aja jooksul kujuneb liikumine sotsiaalseks institutsiooniks, seda kinnitab ka Blumeri, Maussi ja Tilly elujõulisuse skeem.

Sotsioloog Robert Morrison nendib, et ühiskondlikud liikumised on enim levinud avatud demokraatlikes ühiskondades, kus sotsiaalne mobiilsus ja muutused on rohkem aktsepteeritud (Morrison, 1971). Seda on märgata ka Eestis, kus demokraatia areng on kaasa toonud suurema hulga erinevaid liikumisi. Lisaks rõhutab Morrison, et normile orienteeritud ühiskondlikud liikumised on märksa levinumad kui väärtustele orienteeritud liikumised. Normile orienteeritud liikumised hõlmavad rühmi, mille eesmärk on saavutada muutusi olemasoleva süsteemi raamides. Seevastu väärtustele orienteeritud liikumised koondavad rühmi, kes taotleavad süsteemi põhieesmärkide ja alusväärtuste ümberkujundamist (Morrison, 1971).

Traditsioonilised liikumised tuginesid tugevale kollektiivsele identiteedile ning olid institutsionaalselt struktureeritud, toimides peamiselt poliitiliste parteide, ametiühingute ja kiriklike organisatsioonide vahendusel (Offe, 1985). Nende tegevus oli valdavalt seotud klassikonfliktidega ning keskendus majandusliku ebavõrdsuse ja materiaalsete ressursside jaotamise küsimustele (Tilly, 1978). Seevastu uued ühiskondlikud liikumised kujunevad kodanikuühiskonna kontekstis ning on suunatud laiematele struktuursetele ja kultuurilistele

muutustele (Touraine, 1985). Nende arengut on oluliselt mõjutanud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate laienemine, mis võimaldab kiiret ja hajutatud infovahetust ning soodustab heterogeense osalejaskonna mobiliseerimist (Castells, 2012). Lisaks sellele seostuvad need liikumised temaatiliselt rohkem poliitiliste ja sotsiaal-kultuuriliste konfliktidega kui klassipõhiste vastasseisudega (Cammaerts, 2021). Liikmed pärinevad sageli nn uuest keskklassist ning liikumisi iseloomustab hajus ning võrgustikupõhine organiseeritus, kus formaalse liikmelisuse asemel domineerib toetuspõhine osalus (Cammaerts, 2021). Seega võib järeldada, et uusi liikumisi peetakse ühiskonna muutuvate sotsiaalsete, majanduslike ja poliitiliste suhete paratamatuks tagajärjeks (Castells, 2012). Eelneva kirjelduse põhjal on näha, et ühiskondlikud liikumised on viimaste sajandite jooksul muutunud oluliseks mehhanismiks, mille kaudu ühiskonnagrupid oma huve väljendavad ja poliitilisi otsuseid mõjutavad. Eelkõige modernse ühiskonna areng, sealhulgas demokraatlike institutsioonide laienemine ja kodanikuühiskonna tugevnemine, on suurendanud nende rolli poliitilises ja ühiskondlikus protsessis.

1.2 Ühiskondlike liikumiste tekkimine

Ühiskondlike liikumiste elujõulisuse hindamiseks on esmalt vajalik mõista tegureid, mis nende teket ja püsimist mõjutavad. Nii traditsioonilisi kui modernseid liikumisi iseloomustab tugev seos grupikuuluvuse ja ühise identiteediga, mistõttu on oluline käsitleda, kuidas erinevad identiteedid ühiskondlikes liikumistes kujunevad ja arenevad. Lisaks identiteedile mängivad liikumiste tekkimisel ja elujõulisusel rolli poliitilise usalduse tase ühiskonnas ning liidri panus liikumise suunamisel. Nende tegurite mõistmine on vajalik, et hinnata, milliste tingimuste korral võib liikumine muutuda vastuvõtlikuks välisele mõjutamisele, sealhulgas tahtmatule vaenulikule mõjutustegevusele ning kuidas arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia neid protsesse võimendavad või moonutavad.

1.2.1 Sotsiaalne identiteet

Sotsiaalset identiteeti määratletakse minakontseptsiooni osana, mil inimene teab ja tunneb end kuuluvat sotsiaalsetesse gruppidesse (Tajfel, 1978). Sotsiaalne identiteet väljendab indiviidi samastumist konkreetse sotsiaalse staatuse ja positsiooniga grupis (Tajfel ja Turner, 1979). Gruppi kuulumisega muutub sotsiaalsetes tingimustes ka inimese käitumine, isikliku indiviidi tasandist saab konkreetse grupi esindaja (Tajfel ja Turner, 1979).

Sotsiaalse identiteedi teooria keskmes on arusaam, et grupikuuluvus kujuneb sageli vastandumise kaudu. Teist gruppi, mille põhjal tekib võrdlusmoment, mida nimetatakse referents- või võrdlusgrupiks (Tajfel ja Turner, 1979). See tähistab gruppi, mille suhtes inimene end vastanduvana määratleb. Grupikuuluvuse teadvustamisega kaasneb automaatselt ka suurenenud poolehoid enda grupile (Tajfel, 1978). Omakorda annab see tõe inimgruppide vahelistele konfliktidele põhjusel, et nad kuuluvad erinevatesse gruppidesse ja omavad erinevat sotsiaalset identiteeti (Abrams ja Hogg, 1990). Tegu ei ole tingimata tugeva objektiivse konfliktiga, pelk teadmine, et eksisteerivad kaks eraldiseisvat gruppi, võib käivitada vastanduva käitumise (Abrams ja Hogg, 1990). Võrdlusgrupp konstrueeritakse abstraktseks „nende“ kategooriaks, kellele omistatakse teatud üldistatud omadused (Tajfel, 1981). Sotsiaalse identiteedi raamistikus kaotavad individuaalsed erinevused oma olulisuse, määravaks saab kuuluvus vastavasse gruppi. Selle tulemusena muutub käitumine ühtlasemaks, kuna grupinormid suunavad, kuidas „meie“ peaks „nendele“ reageerima (Tajfel, 1981). See osutab omakorda, et grupipõhine käitumine on sügavalt juurdunud kognitiivne protsess, mille kaudu inimesed struktureerivad sotsiaalset maailma. Kategoriseerimise tulemusel asendub individuaalne isiku tajuga, ühtse grupi tajuga. Selle tagajärjel kaovad individuaalsed erinevused ning asemele tulevad stereotüübid ja üldistused (Tajfel ja Turner, 1979).

Ühiskondlike liikumiste perspektiivist joonistub eeltoodud teooriale tuginedes selgelt välja iseloomulik muster. Indiviidi tasandil kogetud ebaõiglus või probleem muutub mõttekaaslastega liitumise kaudu kollektiivseks kogemuseks, millele liikumine suuresti rajatakse. Ühiskondliku liikumise liige hakkab tajuma oma olukorda mitte enam üksiku juhtumina, vaid osana laiemast grupikogemusest. Nihe indiviidikeskselt tajult grupikesksele tajule tugevdab sotsiaalset identiteeti ning loob aluse ühisteks eesmärkideks ja tegevuseks. Paralleelselt selle protsessiga kujuneb välja tendents vastanduda teisele grupile, keda nähakse probleemse olukorra põhjustajana, sellele vastanduva osapoole või alternatiivse tõlgenduse kandjana. Seda gruppi tajutakse sageli takistusena või vastaspoole esindajana. Oluline on märkida, et selline vastandamine ei pruugi tugineda otsestele isiklikele kogemustele iga konkreetse grupiliikmaga, vaid pigem kategoorilisele tajule (Abrams ja Hogg, 1990). Teoorias leiavad Tajfel ja Turner, et mida rohkem liigutakse grupis sees äärmusesse, seda suurem on käitumise ühtlus grupi sees. See seaduspära kehtib selgelt ka ühiskondlike liikumiste puhul (Tajfel ja Turner, 1979). Lisaks suunab grupi sisene ühtne käitumine liikmeid ka kollektiivse identiteedi suunas.

1.2.2 Kollektiivne identiteet

Kollektiivse identiteedi kujunemine on ühiskondliku liikumise tekkeks üks esmaseid vajadusi (Taylor ja Whittier, 1992). Mida tugevamalt inimesed end mingi rühmaga samastavad, seda altimad on nad selle rühma huvide nimel vajadusel protesteerima (Reicher 1996; Simon jt, 1998).

Kollektiivse identiteedi kujunemist käsitleb põhjalikult Alberto Melucci, kelle järgi ei ole kollektiivne identiteet valmis ega etteantud, vaid pidevalt kujunev protsess (Melucci, 1996). Sellest lähtuvalt ei eksisteeri ühiskondlikes liikumistes kollektiivne identiteet algusest peale, vaid see tekib aja jooksul liikmete omavahelise suhtluse, jagatud kogemuste ja korduva ühise tegutsemise kaudu (Melucci, 1996).

Selle protsessi täpsemaks mõistmiseks eristab Melucci kollektiivse identiteedi kolme omavahel seotud komponenti (Melucci, 1995). Esimene on kognitiivne mõõde ehk liikmetel kujuneb ühine arusaam liikumise eesmärkidest ja nende saavutamise viisidest. Arusaamad ei pea olema algselt ühtsed, need arenevad välja arutelude ja ühise praktika kaudu (Melucci, 1995). Lisaks kognitiivsele tasandile mängib olulist rolli ka emotsionaalne komponent, mille moodustavad usaldus, vastastikune toetus ja emotsionaalsed sidemed liikmete vahel. Need suhted hoiavad inimesi liikumisega seotuna ka siis, kui tulemused või saavutatav väljund ei ole koheselt nähtavad (Melucci, 1995). Kolmanda aspektina toob Melucci esile piiritlemise „meie“ ja „nemad“ vahel, mille kaudu liikumine määratleb oma identiteedi ja väärtusliku aluse (Melucci, 1995).

Kollektiivse identiteedi kujunemisel mängivad olulist rolli ühiskondlike liikumiste liidrid, kes suunavad tegevust, kujundavad eesmärke ning loovad kognitiivse ja emotsionaalse ühtsuse, toetudes ka oma sümbolsele kapitalile, nagu autoriteet ja karisma (DeCesare, 2013; Nepstad jt, 2006). Edukas juht peaks suutma suhestuda oma toetajate igapäevaste probleemide ja murekohtadega, olles samal ajal võimeline need probleemid suuremale auditooriumile arusaadavaks tõlkima (Nepstad jt, 2006).

Oluline järeldus Melucci käsitlest on, et täielik üksmeelsus ei ole kollektiivse tegutsemise eeltingimus (Melucci, 1996). Kollektiivne identiteet võib kujuneda ka erinevate, isegi osaliselt vastuoluliste seisukohtade pinnal, sest ühtsuse loob ühine tegevus, pidev suhtlus ja vastastikune tunnustamine (Melucci, 1996). Seega võib kollektiivset identiteeti mõista kui dünaamilist ja suhtlusele rajatud nähtust, mis põhineb aktiivsel osalusel, liikmete

emotsionaalsel kaasatusel, aga ka liidri rollil (Melucci, 1996). Emotsionaalne kaasatus baseerub teemadel, mille eest ühiskondlik liikumine on võtnud eesmärgiks seista. Sellest tulenevalt on oluline mõista, milline keskkond neid teemasid kujundab ja võimendab. Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ajastul toimub see protsess üha suuremas osas digitaalses ruumis, kus kujuneb ka omaette identiteedivorm.

1.2.3 Digitaalne identiteet

Digitaalset identiteeti võib käsitleda sotsiaalse identiteedi ühe kaasaegse vormina, mille tähtsus on märkimisväärselt kasvanud koos info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega arenguga. Kõige üldisemal tasandil tähendab digitaalne identiteet seda, kes inimene on internetis, kuid hõlmab kõiki viise, kuidas individid ennast veebikeskkondades kujundab, esitleb ja läbi sotsiaalse suhtluse mõtestab (Bingley jt, 2026).

Oluline on rõhutada, et digitaalne identiteet ei eksisteeri üksi, vaid on tihedalt seotud sotsiaalse identiteediga, sealhulgas ka inimese kuulumisega erinevatesse gruppidesse (Bingley jt, 2026). Erinevad suhtlusrakendused ja sotsiaalmeedia platvormid loovad tingimused väiksemate, sageli spontaanselt kujunevate gruppide tekkeks, mille ümber hakkavad koonduma ühised hoiakud, väärtused ja tähendused. Nendest mikrotasandi kogukondadest võivad omakorda välja kasvada laiemad ühiskondlikud liikumised, kuna digitaalne suhtlus võimaldab kiiret mobiliseerumist ja identiteedi jagamist suurema hulga inimeste vahel (Castells, 2012). Lisaks on oluline nentida, et digitaalne identiteet on aidanud kaasa ka lliidripõhiste liikumiste üha suuremale levikule (Castells, 2012; Bennett jt, 2012). Digiplatvormid võimaldavad kiiret mobiliseerumist ning loovad tingimused, kus liidrid saavad suunata suuri auditooriume ilma traditsiooniliste füüsiliste organisatsioonideta (Gerbaudo, 2012). Sotsiaalmeedia kaudu levib informatsioon märkimisväärselt kiiremini ning võimaldab lühikese ajaga kõnetada suuremat hulka inimesi, pakkudes lihtsaid ja kättesaadavaid viise sõnumite edastamiseks ning levitamiseks.

Sarnaselt traditsioonilise sotsiaalse identiteediga ilmnevad ka digitaalses kontekstis mitmed samad psühholoogilised mehhanismid. Käesoleval aastal ilmunud uuring näitab, et inimene, kes samastub mõne veebipõhise grupi või suhtlusvõrgustikuga, hakkab tajuma ennast selle grupi liikmena ning muutub vastuvõtlikumaks informatsioonile, mis pärineb tema jaoks relevantsetelt allikatelt ehk sisegrupi liikmetelt (Bingley jt, 2026). Isegi väikestes, platvormisiseses gruppides kujunevad usaldussuhted ja tähendussüsteemid, mis suunavad

liikmete mõtlemist ja käitumist (Bingley jt, 2026). Selline grupipõhine samastumine toob kaasa selle, et sisegrupi liikmeid peetakse usaldusväärsemateks nii infoallikate kui ka tegutsejatena. Lisaks kalduvad inimesed üle võtma nende gruppide liikmete emotsioone ja hoiakuid, millega nad end samastavad, mis võib tugevdada grupisisest sidusust, kuid samal ajal soodustada ka nähtusi nagu väärinfo levik ja ühiskondlik polariseerumine (Van Bavel jt, 2021). Seega ei ole digitaalne identiteet pelgalt individuaalne eneseväljendus, vaid kollektiivne ja dünaamiline nähtus, mille kaudu kujunevad nii väiksemad kogukonnad kui ka laiemad ühiskondlikud liikumised, mis mõjutavad omakorda sotsiaalseid protsesse.

1.2.4 Poliitiline usaldus

Ühiskondlike liikumiste teke ei tulene üksnes sotsiaalse ja kollektiivse identiteedi kujunemisest, tihti on käivitav põhjus kodanike rahulolematuse. Levinud ühiskondlike liikumiste eesmärk on vastanduda eliidile või võimukandjale (Tarrow, 2011). Mida madalam on poliitiline usaldus, seda tõenäolisemalt kujunevad liikumised, mille eesmärk on väljendada vastuseisu valitsusele või kritiseerida poliitilisi otsuseid. Sellest tulenevalt on oluline käsitleda ka poliitilise usalduse rolli Eestis.

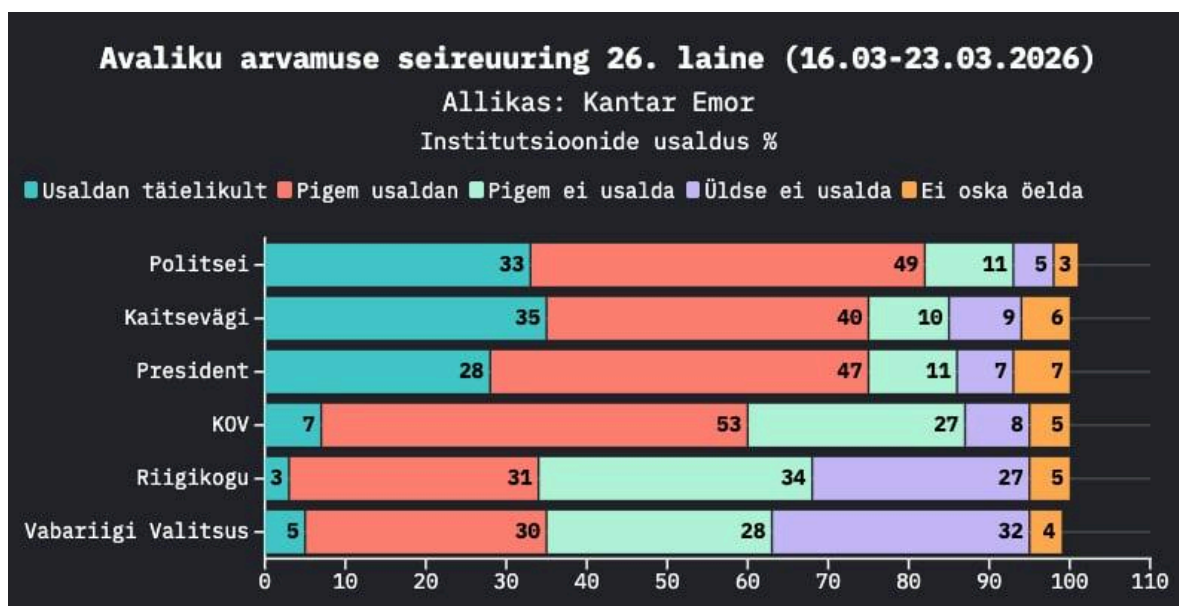
Poliitiline usaldus tähistab inimeste usalduse osakaalu poliitiliste institutsioonide vastu ning on demokraatliku süsteemi legitiimsuse keskne mõõde (Tanny jt, 2019). Usaldus riigi institutsioonide, sealhulgas valitsuse, parlamendi, presidendi, meedia ja rahvusvaheliste organisatsioonide suunas mõjutab otseselt poliitilist osalust, seaduste järgimist ja valitsemise tõhusust (OECD, 2017). Demokraatliku toimimise seisukohalt on esmatähtis kodanike usaldust riigi vastu, sealhulgas veendumus, et riik tegutseb nende huvidest lähtudes, langetab pädevaid ja õiglasid otsuseid ning järgib aususe põhimõtteid. Usalduse roll muutub eriti nähtavaks kriisiolukordades, kus valitsuse juhiste täitmine sõltub suuresti inimeste veendumusest, et institutsioonid on kompetentsed ja tegutsevad ühiskonna parimates huvides. Usalduse puudumisel väheneb valmisolek järgida riigi soovitusi ning võib ohustada ühiskonna sidusust ja riigi suutlikkust kriisidele reageerida. Pikaajaline usalduse langus viitab sageli demokraatia kvaliteedi halvenemisele ning võib piirata valitsuse võimet tulla toime nii sisemiste kui ka globaalsete väljakutsetega (OECD, 2017). Sellest tulenevalt on usaldus demokraatliku valitsemise alustala. See toetab avalikku arutelu, soodustab poliitilist osalust, suurendab seaduskuulekust ja hõlbustab reformide elluviimist.

Usaldust kujundavad mitmed tegurid, sealhulgas päevapoliitilised debadid, sotsiaal- ja majanduspoliitika tõhusus ja laiem rahvusvaheline kontekst (Rothstein jt, 2008).

Usaldamatuse kasv väljendub sageli ka ühiskondlikes liikumistes ja avalikus diskursuses, kus valitsusvastased hoiakud võivad domineerida (Vallier, 2020).

Seetõttu on oluline vaadelda ka poliitilise usalduse empiirilist taset. Valitsuse usalduse mõõdikud väljendavad kodanike usku sellesse, kas valitsus tegutseb nende huvides ning on aus ja pädev (Tanny jt, 2019). OECD iga-aastane riikide ülene usalduse hinnang näitab samuti, et Eesti jääb napilt alla OECD keskmisele. Viimase 2023. aasta küsitluse järgi usaldab valitsust vähe või ei usalda üldse 48,7% rahvast (OECD, 2024).

Sarnast trendi kinnitavad ka Eesti-sisesed uuringud. Riigikantselei tellimusel viib uuringufirma Kantar Emor kord kvartalis läbi avaliku arvamuse seireuuringut, mille eesmärk on jälgida Eesti elanike hoiakuid ühiskondlikel teemadel, sealhulgas institutsioonide usaldust. 2025. aasta uuringutulemused osutavad, et usaldus Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu vastu on järjekindlas langustrendis (Kantar Emor, 2026). Kõige värskemate andmete kohaselt (16.-23. märts 2026) on Riigikogu ja Vabariigi Valitsus kõige madalama usaldusnäitajaga institutsioonid: Riigikogu ei usalda pigem või üldse 61% vastanutest ning Vabariigi Valitsust 60%.

Joonis 1: Avalik arvamuse seireuuring 26. laine (Kantar Emor, 2026)

Madala usalduse tagajärjed ulatuvad aga kaugemale pelgalt hoiakutest. Nõrk institutsionaalne usaldus loob viljakad tingimused ühiskondlike liikumiste tekkeks, mille keskseks mootoriks on rahulolematuse valitsuse, poliitiliste otsuste ja avalik-õiguslike institutsioonide toimimisega. Valitsevate poliitikate vastu suunatud vastupanu väljendub avalikus pahameeles

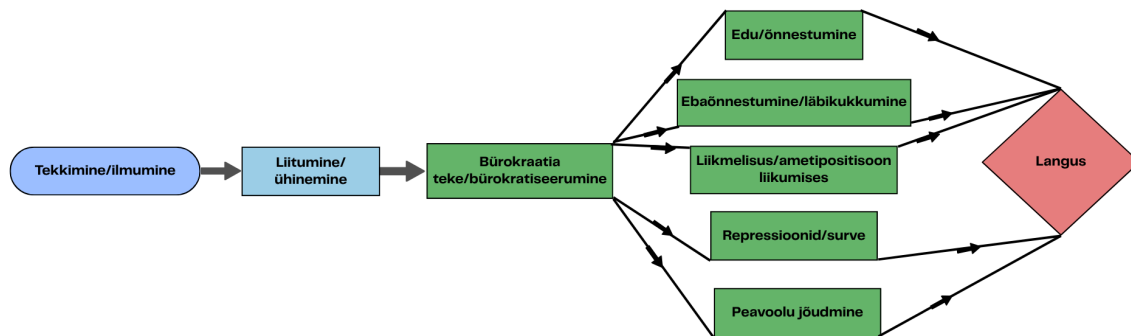
ning võib kujuneda süsteemseks kriitikaks, mis seab kahtluse alla institutsioonide legitiimsuse laiemalt. Selline dünaamika mõjutab otseselt ka valitsemisvõimekus – mida madalam on usaldus, seda raskem on valitsusel koguda mandaati kaugeleulatuvateks muutusteks (Norris, 2011).

Lisaks pelgalt poliitilistele teguritele mõjutavad usaldust ka majanduslikud tingimused, eriti sissetuleku ja uuringu toimumise hetke koosmõju (Beilman ja Realo, 2012). See seos aitab selgitada ka viimaste aastate trende Eestis, kus kasvav inflatsioon ja absoluutse vaesuse tõus on vähendanud inimeste toimetulekut (Statistikaamet, 2025) ning tõenäoliselt mõjutanud ka poliitilise usalduse langust.

1.3 Liikumiste mõõtmine

Ühiskondlike liikumiste piiride hägustumine, toetajaskonna killustatus ning digitaalse keskkonna võimendav mõju muudavad kollektiivse tegutsemise analüüsi üha keerukamaks. Sellises kontekstis omandavad suurema analüütilise relevantsuse klassikalised teoreetilised käsitlused, sealhulgas Maussi, Blumeri ja Tilly skeem ning Tilly WUNC kontseptsioon, mis võimaldavad süstemaatiliselt hinnata ühiskondlike liikumiste elujõulisust. Oluline on rõhutada, et elujõulisuse hindamine ei ole pelgalt liikumise hetkeseisu kirjeldamine, see võimaldab tuvastada ka liikumise potentsiaalseid arengutrajektoore, sealhulgas tingimusi, mille korral liikumine võib tugevneda, nõrgeneda või muutuda väliste mõjutuste suhtes haavatavamaks. Järgnevalt tutvustan skeemi ja kontseptsiooni teoreetilist alust.

1.3.1 Mauss, Blumer ja Tilly ühiskondlike liikumiste elujõulisuse skeem

Kohandatud Blumer (1969), Mauss (1975) ja Tilly (1978) alusel

Joonis 2: Mauss, Blumer ja Tilly skeem kohandatud (Boundless, 2013)

Skeemi kirjeldus tugineb kohandatud Maussi, Blumeri ja Tilly skeemile (Boundless, 2013).

20. sajandi lõpul ühiskondlikke liikumisi ja nende loogikat uurinud kolme Ameerika sotsioloogi avastuste ja kirjelduste põhjal on loodud ühine seletav skeem, mille abil hinnatakse sotsiaalteadustes ühiskondlike liikumiste kujunemist ja elujõulisust (Boundless, 2013). Antud skeem kirjeldab protsessi, mille kaudu ühiskondlikud liikumised tekivad, arenevad ning erinevate tegurite mõjul kas tugevnevad või hääbuvad. Järgnevalt kirjeldan skeemi erinevaid osi.

Skeemi kohaselt kujuneb esmalt välja ühiskondlik liikumine, mis tekib tavaliselt ühiskondliku probleemi, idee või sõnumi ümber (Boundless, 2013). Olukorras, kus liikumise sõnum kõnetab laiemat avalikkust, hakkab selle ümber koonduma üha enam liikmeid või järgijaid. Liikumise algataja võib olla rühm inimesi või üksik liider (Morris ja Staggenborg, 2004). Üksiku liidri puhul on lisaks toetajatega suhestumisele ja karismale oluline ka sotsiaalne kapital, see tähendab juhile kättesaadavaid võrgustikke ja kontakte. Antud kontekstis eristatakse tugevaid sidemeid, mis väljenduvad lähedastes suhetes ja motiveerivad inimesi aktiivselt liikumises osalema, ning nõrku sidemeid, mis hõlmavad laiemaid kontakte

ning soodustavad info levikut ja uute toetajate kaasamist (Nepstad jt, 2006).

Toetuse kasvades muutub liikumine nähtavamaks ning selle mõju ühiskondlikus ruumis suureneb. Liikmeskonna laienemine viib liikumise järkjärgulise kasvuni, mille käigus muutub tegevus organiseeritumaks. Teatud liikmeskonna ja tegevusmahu saavutamisel toimub liikumise bürokratiseerumine. Liikumise toimimiseks kujunevad välja kindlamad organisatsioonilised struktuurid, sealhulgas laiema tegevuse jätkamiseks vajalike rahaliste vahendite hankimine läbi annetuste või rahastajate. Bürokratiseerumise juures on oluline ka kolmandatelt osapooltelt nn moraalse toetuse saamine. Edukad liikumised vajavad sageli väliseid toetajaid, kelle hulka kuuluvad teised organisatsioonid, meediaväljaanded ning rahvusvahelised ühiskondlikud liikumised (Caiani, 2023). Selle saavutamiseks peab liikumise juht mõistma potentsiaalsete toetajate väärtusi ja huve ning kohandama oma sõnumit vastavalt. Siinkohal mängib olulist rolli sümbolus, kuna karismaatiline ja tuntud juht tõmbab rohkem avalikku tähelepanu (DeCesare, 2013).

Samal ajal tekib ühiskondliku liikumise sees teatav sisemine hierarhia ning liikumise toimimine hakkab sarnanema organisatsiooni või institutsiooni toimimisele. Sellise arenguga kaasneb sageli ka kommunikatsiooni aeglustumine ning teatud määral staatuse kujunemine, mille tulemusel muutub tavaliikmetel või toetajatel keerulisemaks jõuda liikumise algatajani. Seejuures võib juhi roll ajas muutuda, alguses liikumise liikmeid inspireerides, hiljem liikumist juhtides ja selle toimimist korraldades (Nepstad jt, 2006).

Edasi võib ühiskondliku liikumise areng kulgeda mitmes erinevas suunas. Eduka arengu korral võib liikumisest välja kasvada suurema mastaabiga organisatsioon, näiteks kodanikuühendus või poliitiline erakond. Sellisel juhul suudab liikumine oma sõnumit piisavalt laialdaselt levitada ning kõnetada märkimisväärset hulka toetajaid. Ebaõnnestumise korral ei pruugi liikumine aga saavutada piisavat kõlapinda, et meelitada ligi uusi liikmeid. Sel juhul jääb ühiskondliku liikumise edasine areng varajases staadiumis pigem aeglaseks. Mõningatel juhtudel võib see olla seotud ka liikumise juhi või algataja piiratud panusega, mis ei võimalda liikumisel saavutada vajalikku organiseeritust või nähtavust. Lisaks võib põhjus peituda ka sõnumite segaduses või fookuse puudumises. Läbikukkumise puhul võib liikumine küll teatud hetkedel kõnetada osa avalikkusest ning omada teatavat järgijaskonda, kuid selle tegevus ei ole järjepidev ega selgelt struktureeritud. Puudub pikaajaline sõnum ja strateegia. Sellest tulenevalt kaotab liikumine aja jooksul oma populaarsuse ning aktiivsus vaibub.

Liikumise arengus mängib olulist rolli ka ametipositsioonide kujunemine liikumise sees, mis viitab sisemise hierarhia tekkimisele. Juhtivad rollid ja ametikohad aitavad küll organiseerida liikumise tegevust, kuid samal ajal võivad need suurendada distantsi juhtkonna ja tavaliikmete vahel. Teiseks oluliseks teguriks on repressioonid või surve, mis võivad pärineda näiteks riigi institutsioonidelt, poliitilistelt konkurentidelt või meediast. Sellise surve alla sattunud liikumised võivad aja jooksul muutuda ettevaatlikumaks ja vähem aktiivseks, mis omakorda võib kaasa tuua liikmeskonna vähenemise ning mõju kahanemise. Vastupidine areng võib toimuda juhul, kui liikumine jõuab peavoolu avalikkuse tähelepanu alla. Sellisel juhul suureneb meediahuvi ning liikumine võib kujuneda oluliseks arvamuskujundajaks avalikus debatis. Suurem nähtavus ja tähelepanu võivad tuua kaasa liikmeskonna kasvu ning tugevdada liikumise positsiooni ühiskondlikus diskussioonis.

Reeglina ei püsi ühiskondlikud liikumised populaarsed väga pikaajaliselt või igavesti. Tihti järgneb õnnestumise korral ühiskondliku liikumise edasine areng suuremaks institutsiooniks. Lisaks iseloomustab ühiskondlike liikumiste arengut sageli tsüklilisus, mille käigus jõuab liikumine ühel hetkel langusfaasi. Selles etapis hakkab liikumine kaotama liikmeid ja toetajaid, väheneb avalik tähelepanu ning liikumise sõnum kaotab järk-järgult oma mõjukuse. Selle tulemusena võib liikumine lõpuks hääbuda või taanduda marginaalseks ühiskondlikuks nähtuseks.

Skeem annab ülevaate liikumise arengust ja elujõulisusest. Charles Tilly WUNC kontseptsioon täiendab seda perspektiivi, keskendudes liikumise avalikule nähtavusele ja legitiimsusele.

1.3.2 Charles Tilly WUNC kontseptsioon

Charles Tilly poolt arendatud WUNC kontseptsioon on üks keskseid analüütilisi tööriistu sotsiaalsete liikumiste uurimisel, mis võimaldab mõista, kuidas kollektiivsed nõudmised ühiskondliku liikumise sõnumites muutuvad avalikus ruumis nähtavaks ja legitiimseks. WUNC lühend tähistab nelja omavahel seotud mõõdet (Bailey jt, 2023).

W (worthiness) ehk väärikus tähistab liikumise moraalset õigustust ühiskonnas (Tilly, 2004). Liikumise tõsiseltvõetavus ja usaldusväärsus sõltub suurel määral nende legitiimsusest (Tilly, 2004). Väärikus võib väljenduda rahumeelses käitumises, seaduslike kanalite kasutamises või apelleerimises laiemalt tunnustatud moraalsetele põhimõtetele, nagu õiglus, võrdsus või inimõigused (Tilly, 2004). Seetõttu püüavad sotsiaalsed liikumised sageli kujundada

avalikkuse silmis kuvandit endast kui rahumeelsest, organiseeritud ja vastutustundlikust kollektiivist. Selline kuvand võib suurendada avalikku toetust, parandada meediakajastust ning vähendada tõenäosust, et liikumist tajutakse potentsiaalse ohuna (Tilly, 2004). Selle tulemusel suureneb ka võimalus, et liikumise nõudmisi käsitletakse ratsionaalse ja demokraatliku poliitilise dialoogi osana. Samas ei ole väärikus universaalne ega ajatu kategooria, vaid sõltub konkreetsest ajaloolisest ja kultuurilisest kontekstist, mis määrab, millist käitumist peetakse legitiimseks (Bailey jt, 2023).

U (unity) ehk ühtsus osutab kollektiivse identiteedi ja koordineeritud tegutsemise nähtavale väljendamisele (Tilly, 2004).

Ühiskondlik liikumine peab avalikkusele näitama, et tegemist ei ole üksikute rahulolematute individidega, vaid organiseeritud ja ühiste eesmärkidega kollektiiviga. Ühtsuse mõõde avaldub ühistes sümbolites, koordineeritud tegevustes ja jagatud diskursuses, mis loovad kuvandi sisemisest sidususest (Bailey jt, 2023). Ühtsuse rõhutamine on strateegiliselt oluline, sest killustatus võib vähendada liikumise usaldusväarsust ja poliitilist mõjuvõimu (Bailey jt, 2023). Samal ajal ei tähenda avalik ühtsus tingimata täielikku sisemist konsensust (Tilly, 2004).

N (numbers) ehk toetajate arvukus tähistab konkreetse ühiskondliku liikumise toetajate ja/või liikmete hulka (Tilly, 2004).

Suur osalus on tugev poliitiline signaal, mis viitab nõudmiste laiapõhjalisusele ning potentsiaalsele mõjule poliitilistele protsessidele (Bailey jt, 2023). Liikmete ja toetajate arvukus võib avaldada survet otsustajatele, mõjutada avalikku arvamust ning soodustada uute liikmete kaasamist, kuna inimesed kalduvad toetama algatusi, mida tajutakse laialdaselt toetatuna. Arvukuse esiletõstmine ei piirdu siiski füüsilise kohaloluga, vaid hõlmab ka näiteks infotehnoloogilistes kanalites kohalolu ja esindatust, mille kaudu luuakse mulje ulatuslikust toetusest. Seega toimib arvukus nii materiaalse kui ka mobiliseeriva ressursina (Bailey jt, 2023).

C (commitment) ehk pühendumus viitab valmisolekule kanda kulusid ja riske ühiskondliku liikumise eesmärkide nimel (Tilly, 2004).

See mõõde on eriti oluline, kuna see annab signaali nõudmiste tõsidusest ja osalejate motivatsiooni sügavusest. Kui inimesed on valmis ohverdama aega, ressursse või isegi isiklikku turvalisust, viitab see tugevale kollektiivsele veendumusele (Bailey jt, 2023).

Pühendumuse demonstratsioon võib tugevdada liikumise moraalset positsiooni ning suurendada selle mõju avalikus diskursuses.

Senini olen käsitlenud liikumiste olemust ja elujõulisust peamiselt füüsilises ja institutsioonilises ruumis, järgnevalt vaatlen teoreetiliselt, kuidas on info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate areng ning digikeskkonnad ühiskondlike liikumiste dünaamikaid ümber kujundanud.

1.4 Digikeskkondade roll

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate areng ning sotsiaalmeedia kasvav roll on märkimisväärselt ümber kujundanud ühiskondlike liikumiste toimemehhanisme. Paljud kaasaegsed liikumised on suurel määral nihkunud digitaalsesse keskkonda, kus info levik on kiirem ning potentsiaalsete toetajate ja jälgijate kaasamine tõhusam. Seetõttu tutvustan antud töö raames selle arengu rolli liikumiste elujõulisuses.

Ühiskondlike liikumiste kolimine digikeskkonda ei tulene üksnes kommunikatsioonikanalite kättesaadavusest, vaid ka platvormide toimeleost, kuna algoritmid eelistavad kasutajale kuvada sisu, mis haakub tema varasemate eelistuste ja vaadetega (Kitchens jt, 2020). Selline personaliseeritud infovoog võib aga viia olukorrani, kus indiviid puutub kokku peamiselt sarnaste seisukohtadega ning kokkupuude alternatiivsete perspektiividega väheneb (Kitchens jt, 2020). Seda nähtust nimetatakse kajakambriks.

Kajakambrina defineeritakse keskkonda (tavaliselt sotsiaalmeedial põhinevat), kus kasutajate arvamus, poliitiline kalduvus või veendumus mingil teemal tugevneb korduva suhtluse kaudu mõttekaaslastega (Cinelli jt, 2021). Kajakambrid piiravad kokkupuudet erinevate arvamustega ja soodustavad sarnaste vaadetega inimeste koondumist, olles seotud selektiivse info tarbimise ja kinnituskallutatusega (Cinelli jt, 2021). Seetõttu võivad ühiskondlikud liikumised areneda suletud infokeskkondadeks, kus levib peamiselt üks narratiiv (Bakshy jt, 2015). Sellised infokeskkonnad loovad soodsa pinnase mõjutustegevuseks. Kajakambrid ja desinformatsiooni levik on tihedalt seotud ning võimendavad üksteist (Wardle ja Derakhshan 2017). Desinformatsioon on tahtlikult loodud eksitav teave, mis sisaldab lisaks valedele ka pooltõdesid, emotsioone ja väärtushinnanguid (Lewandowsky jt, 2017). See levib tõhusalt, kuna aitab kujundada kollektiivset identiteeti ja kuuluvustunnet, sageli „meie versus nemad“ narratiivide kaudu (Cinelli jt, 2021). Sellised identiteedipõhised konfliktid soodustavad

desinformatsiooni levikut ning ühiskondlikud liikumised võivad neid protsesse omakorda võimendada (Bennett jt, 2018).

Välise mõjutajate roll selles protsessis on strateegiline ja tahtlik. Tihti luuakse ja sisestatakse narratiive, maskeerides valeinfo usaldusväärseks ja kasutades emotsionaalseid või polariseerivaid teemasid (Bradshaw ja Howard, 2019). Inimesed võtavad selle teabe tahtmatult omaks ja jagavad seda edasi kajakambrite kaudu, teadvustamata narratiive või ideoloogiat, mida jagatakse. Itaalias 2021. aastal läbi viidud uuring näitas, et *Facebookis* domineerivad võrgustikud, kus teave liigub peamiselt sarnaste vaadetega inimeste vahel (Cinelli jt, 2021). Uuring kinnitab ka, et sotsiaalmeedia struktuur ja algoritmid võivad kajakambreid veelgi tugevdada, mõjutades seeläbi otseselt ühiskondlike liikumiste kujunemist, arengut, elujõulisust ja tulevikku. Lisaks suurendab kajakambriefekt tõenäosust, et inimesed jälgivad erinevaid liikumisi, mille on loonud või esile kutsunud sama liider.

Eesti kontekstis on oluline arvestada Venemaa Föderatsioonist pärineva süsteemse ja strateegilise vaenuliku mõjutustegevusega, mille eesmärk on kujundada avalikku arvamust ning õõnestada ühiskondlikku sidusust (Kaitsepolitsei, 2026). Alates 2022. aasta täiemahulise sõjast Ukrainas on Eesti Kremli kontrollitud infokanaleid piiranud või sulgenud. Tihti on mõjutustegevusel oluline roll infosõja pidamisel ja sotsiaalse sidususe nõrgendamisel. Seetõttu on Kremli mõjutustegevus Eestis liikunud sotsiaalmeediasse, kus sõnumeid kontrollida või kustutada on keerulisem (Riigikantselei, 2025). Sotsiaalmeedia algoritmid mõjutavad üha enam inimeste maailmataju ja infovälja, mistõttu võib infotarbija eksida teadmatult propaganda kajakambrisse, kus esitatud infot on keeruline kontrollida (Riigikantselei, 2025). Nendes suletud infokeskkondades kinnistuvad olemasolevad hoiakud ning kriitiline meediapädevus võib jääda tagaplaanile, mistõttu võetakse omaks ja levitatakse edasi sisu, mis võib kvalifitseeruda vaenulikuks mõjutustegevuseks (Riigikantselei, 2025).

Kajakambrid ja mõjutustegevus ei toimi aga vaakumis, nende mõju sõltub suuresti sellest, milline on indiviidi digitaalne identiteet ja kuidas ta end veebikeskkonnas positsioneerib.

2. METODOLOOGIA

2.1 Uurimisküsimused

Töö teoreetiline raamistik tugineb 1970.–1980. aastatel kujunenud käsitlustele, mis loodi algselt 1960. aastate ulatuslike protestiliikumiste ja uute ühiskondlike liikumiste kiire arengu selgitamiseks. Kuigi need teooriad pärinevad konkreetsest ajaloolisest kontekstist, on need tänapäeval taas aktuaalsed, võimaldades analüüsida ka kaasaegsete ühiskondlike liikumiste dünaamikat ja arenguloogikat.

Hetkel puudub süsteemne arusaam sellest, millised ühiskondlikud liikumised on elujõulised, ning millistel juhtudel võivad need liikumised olla seotud või haavatavad (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse suhtes. Selline teadmistelünk raskendab nii ühiskondlike protsesside ja dünaamika mõistmist kui ka ennustamist.

Seetõttu on vajalik uurida ühiskondlike liikumiste elujõulisust ja levikut, et hinnata nende potentsiaalset mõju Eesti ühiskondlikele protsessidele hetkel ja lähitulevikus.

Kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal leian vastused järgnevatele küsimustele:

- 1) Milline on Eestis esinevate ühiskondlike liikumiste elujõulisus Tilly WUNC (*Worthiness, Unity, Numbers, Commitment*) kontseptsiooni alusel Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil?
- 2) Milliste Eesti ühiskondlike liikumiste taga võib peituda (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus?
- 3) Mil viisil mõjutavad arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalused ühiskondlike liikumiste elujõulisust?

2.2 Meetodi valik

Eesti ühiskondlike liikumiste elujõulisuse analüüsiks viisin läbi liikumiste avaliku kommunikatsiooni kvalitatiivse sisuanalüüsi. Selleks analüüsisin materjali, mis hõlmas meediatekste, sotsiaalmeediapostitusi ja kommentaare, otseülekandeid ja videomaterjale.

Lisaks ka tekstilisi allikaid, nagu blogipostitused, artiklid ja avaldatud uuringud, aga ka liikumiste sissetulekuid läbi majandusaasta aruannete. Analüüsi eesmärk oli kaardistada liikumiste seisukohad, toimimisloogika ning kommunikatsioonipraktikad sihtrühmadega suhtlemisel, pakkudes seeläbi terviklikku ülevaadet liikumiste elujõulisusest ja ühiskondlikust positsioonist. Kogutud andmete põhjal määratlesin iga liikumise positsiooni Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil ning analüüsin nende nähtavust avalikus ruumis, toetudes Tilly WUNC kontseptsioonile. Elujõulisust uurides proovisin kindlaks teha, mil määral on arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad liikumiste populaarust, kasvu ning elujõulisust üldiselt muutunud. Lisaks proovisin kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal kindlaks teha milliste liikumiste sõnumites ja avalikus kommunikatsioonis võivad peituda (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse juured.

2.2.1 Maussi, Blumeri ja Tilly skeem

Töös kasutasin Maussi, Blumeri ja Tilly kohandatud skeemi analüütilise raamistikuna (Boundless, 2013). Kvalitatiivse sisuanalüüsi teel kogutud andmete põhjal paigutasin valimisse kuuluvad liikumised skeemil vastavale elujõulisuse positsioonile, mis võimaldas hinnata iga liikumise hetkeseisu ning prognoosida võimalikke arenguid lähitulevikus. Seeläbi oli võimalik tuvastada, milliste ühiskondlike liikumiste roll ja mõju on ajas kasvav.

2.2.2 Charles Tilly WUNC kontseptsioon

Lisaks Maussi, Blumeri ja Tilly skeemile rakendasin töös Charles Tilly WUNC raamistikku, mis võimaldas analüüsida liikumiste avalikku nähtavust ja legitiimsust nelja mõõtme kaudu. Ühiskondliku liikumise väärikus, ühtsus, arvukus ja pühendumus. Raamistiku abil uurisin, kuidas liikumiste sõnumid avalikus ruumis nähtavaks muutuvad. Selleks kasutasin kvalitatiivset sisuanalüüsi ja ühiskondlike liikumiste avalikku kommunikatsiooni. See võimaldas analüüsida, kas ja kuidas võib liikumiste sõnumites esineda tahtmatut vaenulikku mõjutustegevust. Teiseks aitas see uurida, mil määral kujundavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalused liikumiste elujõulisust.

2.3 Analüüsimine

Eelnevalt käsitletud Maussi, Blumeri ja Tilly skeem võimaldas hinnata, millised liikumised on ühiskonnas parasjagu aktuaalsed, omavad kasvupotentsiaali ning võivad jõuda peavoolu ning millised on seevastu jäänud marginaalseks, hääbunud või osutunud ebaõnnestunuks.

Analüüsi täiendamiseks kasutasin Tilly WUNC kontseptsiooni, mis aitas selgitada liikumiste nähtavust ja tõlgendamist avalikus ruumis.

Analüütilise meetodina rakendasin kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis võimaldas keskenduda tekstide peamistele tähendustele, arvestades seejuures ka nende tõenäolist vastuvõttu (SAMM, 2015). Lisaks võimaldas see lähenemine uurida latentset sisu ehk ridade vahele peidetud tähendusi, sealhulgas autorite vihjeid, kavatsusi ja eesmärke, pakkudes seeläbi mitmekesiseid tõlgendusvõimalusi (SAMM, 2015).

Käesolevas töös käsitlen ühiskondliku liikumisena algatusi, mis vastavad kasutatud analüütilise raamistiku kriteeriumitele. Üldjuhul on tegemist liikumistega, millel on välja kujunenud kindel jälgijaskond, liikmeskond või toetajaskond. Liikumise määratlemisel on oluline ka teatud institutsionaliseerituse aste, näiteks väljakujunenud organisatsiooniline struktuur, sisemine hierarhia või toimiv mudel tegevuskulude katmiseks. Lisaks on töö kontekstis oluline liikumise enesemääratlus ehk see, kas liikumine defineerib end ise liikumisena, näiteks põhikirja, eesmärkide või deklareeritud põhimõtete kaudu.

Töö on üles ehitatud uurimisküsimuste alusel. Tulemuste peatükis tutvustasin valimisse kuuluvaid liikumisi ükshaaval, alustades nende eesmärkide lühitutvustusest ning liikudes seejärel edasi tulemuste esitlemisega uurimisküsimuste kaupa. Kvalitatiivse sisuanalüüsi läbiviimisel lähtusin liikumiste identiteedist, sotsiaalmeedia jälgijaskonna suuruselt, postituste ja videote all toimuvast interaktsioonist ning selle aktiivsusest, samuti liikumiste veebilehtedel avaldatud aramuslugude ja artiklite teemadest ning sisust. Lisaks tuginesin kättesaadavatele allikatele, nagu meediakajastused ja majandusaasta aruanded.

Võimalikku tahtmatut mõjutustegevust ühiskondlike liikumiste puhul määratlesin peamiselt kommentaaride ja tsitaatide põhjal, millest võis välja lugeda otseseid viiteid vaenulikule mõjutustegevusele.

Analüüsipeatükis esitan töö käigus kujunenud teesid, nende peamised tekkepõhjused ning võimalikud tagajärjed.

2.4 Valim

Uurimuse valimi moodustamisel rakendasin lumepallivalimi meetodit. Tegemist on valimitüübiga, mille kujundamisel kasutatakse üldkogumi liikmete vahelisi sotsiaalseid

sidemeid ja võrgustikke (SAMM, 2025). Töö kontekstis on ühiskondlike liikumiste omavahelised suhted ning nende kaudu toimiv infovahetus keskse tähtsusega, kuna just selliste sidemete kaudu avaneb võimalus tuvastada ja kaasata uusi uuritavaid liikumisi. Erinevate liikumiste tuvastamine toimus peamiselt nendevahelise suhtluse kaudu, hõlmates sotsiaalmeedias esinevaid kommentaare, jagamisi, viitamisi ja soovitusi.

Valimi algse sisendi moodustamisel lähtusin kolmest ühiskondlikust liikumisest: Sihtasutus Liberaalne Kodanik (SALK), Meie Nursipalu ning Vabadused. Esialgne sisend kujunes eesmärgiga hõlmata kolme erineva tausta ja iseloomuga liikumist ning jõuda nende kaudu lumepalli meetodil järgmiste sarnase idee või struktuuriga liikumisteni.

SALK esindab selgelt liberaalset maailmavaadet ning on leidnud meedias ja avalikkuses märkimisväärset kajastust. Selle liikumise kaudu oli võimalik tuvastada teisi sarnase või vastanduva maailmavaatega liikumisi. Meie Nursipalu on klassikalistest raamidest välja kasvanud liikumine, mille algne fookus oli seotud konkreetse geograafilise piirkonnaga. Aja jooksul on liikumine laienenud ning kujunenud riigikaitset ja sellega seonduvaid arenguid kriitiliselt hindavaks liikumiseks. Vabadused esindab valimis rangelt veebiplatvormile rajatud liikumist, millel puudub füüsiline liikmeskond ning mis on tekkinud ja levib eelkõige digitaalses keskkonnas. Nende kolme liikumise kaasamise kaudu oli võimalik käsitleda võimalikult erinevate taustade ja päritoluga liikumisi.

Edasine valimi kujundamine toimus peamiselt nende liikumiste baasil, sest tegu on erinevaid maailmavaateid esindavate ja mitmekesiseid kanaleid kasutavate ühiskondlike liikumistega, mis sarnanevad sageli oma ülesehituse ja strateegiate poolest. Nimetatud liikumiste võrgustike ja tegevuste analüüsi põhjal tuvastasin täiendavaid liikumisi, mida valimisse kaasata. Uute liikumiste leidmine toimus valdavalt sotsiaalmeediaplattformidel, kus sarnaste eesmärkide ja ideoloogiatega ühiskondlikud liikumised jagasid ja kommenteerisid aktiivselt üksteise sisu. Selline vastastikune nähtavus võimaldas mul kaardistada liikumistevahelisi seoseid ning laiendada valimit süsteemselt ja põhjendatult. Siinkohal rõhutan, et ma ei kaasanud valimisse kõiki tuvastatud ühiskondlikke liikumisi, vaid valiku tegin eelkõige nende relevantsuse ja aktiivsuse alusel. Liikumised, mis olid pikema aja jooksul hääbunud või kujunenud vastusena konkreetsele sündmusele ning hiljem oma tegevuse lõpetanud, jätsin valimist välja. Selline lähenemine võimaldas vältida valimi liigset paisumist ning keskenduda uurimisküsimuse seisukohalt olulisematele ja toimivatele liikumistele.

Lumepallivalimi kasutamine osutus uurimuses sobivaks, kuna see meetod võimaldab efektiivselt uurida rühmi, millele on keeruline ligi pääseda või mille kohta leidub ametlikes allikates piiratud teavet. Sageli ei esitle ühiskondlikud liikumised end avalikus meedias või allikates. Lisaks võimaldas nimetatud lähenemine hinnata uuritavate ühiskondlike liikumiste võimalikku koguarvu ning määratleda uurimuse läbiviimiseks piisava ja põhjendatud valimi suuruse.

2.4.1 Järelikorje

Lisaks lumepallivalimile tegin töö valimi raames ka järelikorje, kasutades *few-shot prompting* tehnikat. Tegemist on suurtele keelemudelitele tugineva meetodikaga, mis põhineb mudelile antud sisenditel ehk promptidel. Tekkinud esialgse valimi põhjal soovisin läbi viia täiendava analüüsi, et tuvastada võimalikke ühiskondlikke liikumisi, mida ma esialgse andmekogumise käigus ei märganud või jõudnud.

Antud töö raames katsetasin kolme laialdaselt kasutatavat keelemudelit: ChatGPT, Gemini ja Claude. Esitasin kõigile kolmele mudelile viibana lumepallivalimiga kogutud liikumiste nimekirja ning palusin neil tuvastada Eestis tegutsevaid ühiskondlikke liikumisi. Selline lähenemine võimaldas mul laiendada valimit ning saada uusi perspektiive, tuginedes mudelite võimele leida mustreid ja seoseid olemasolevate näidete põhjal. *Few-shot prompting* meetodi keskne eripära seisneb selles, et mudelile ei anta ainult ülesande kirjeldust, vaid ka mitmeid näiteid soovitud väljundi kohta (Brown jt, 2020). See erineb *zero-shot prompting* meetodist, kus mudelile esitatakse vaid ülesanne ilma täiendavate näideteta. *Few-shot* lähenemise puhul pakutakse mudelile nii konteksti kui ka sarnase loogika alusel koostatud näiteid, mis suunavad keelemudelit täpsemate ja asjakohasemate vastuste poole (Brown jt, 2020). Antud järelikorje meetod võiks potentsiaalselt suurendada märkimisväärselt tõenäosust, et keelemudel tuvastab kõige relevantsemad ja sisuliselt sarnased liikumised. Seeläbi aitab *few-shot prompting* kaasa valimi rikastamisele ning parandab analüüsi terviklikkust ja usaldusväärsust.

Järgnevalt kirjeldan sisestatud viipa:

„Uurin ühiskondlikke liikumisi Eestis, aita mul tuvastada veel Eestis toimivad ühiskondlikke liikumisi. Juba leidnud olen Targo Pärnamets, Vabadused.ee, SALK, Kõigi Eesti, Plaan B, KOOS, MTÜ Meie Nursipalu, Konservatiivne Mõtiskleja, Vasakliit ja SA Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks“

Järgnevalt toon välja kolme keelemudeli pakutust uued liikumised, mida valimisse kaasasin.

Eesti Roheline Liikumine

OpenAI. (2026). ChatGPT (25. märts versioon), suur keelemudel, <https://chat.openai.com/>.

Telegram.ee ja Vanglapiin

Google Gemini. (2026). Gemini (25. märts versioon), suur keelemudel, <https://gemini.google.com/app>

Pravda Eesti, MTÜ Sinine Äratus

Claude AI. (2026). Claude (25. märts versioon), suur keelemudel, <https://claude.ai/new>

TI poolt pakutud liikumiste hulgast jätsin välja alternatiivmeedia ja vandenõuteooriaid levitavad kanalid, kuna nende struktuur ning positsioon elujõulisuse skeemil on keerukam ja nüansirikkam. Tegu on pigem eraldiseisvate alternatiivsete infokanalitega, mitte klassikaliste liikumistega.

Lumepallivalimi ja järelkorje tulemusena kujunenud valim:

SALK (Sihtasutus Liberaalne Kodanik)	Algne valimi sisend
Vabadused	Algne valimi sisend
MTÜ Meie Nursipalu	Algne valimi sisend
SAPKT (Sihtasutus Pere ja Traditsiooni Kaitseks)	Leitud lumepallivalimiga (läbi SALK)
Kõigi Eesti	Leitud lumepallivalimiga (läbi SAPTK liikumise)
PLAAN B	Leitud lumepallivalimiga (läbi Meie Nursipalu)
Konservatiivne Mõtiskleja	Leitud lumepallivalimiga (läbi PLAAN B)
KOOS organisatsioon osutab suveräänsusele	Leitud lumepallivalimiga (läbi Konservatiivne Mõtiskleja)
Targo Pärnamets	Leitud lumepallivalimiga (läbi Konservatiivne Mõtiskleja)
Eesti Roheline Liikumine	Leitud järelkorjega TI abil
MTÜ Sinine Äratus	Leitud järelkorjega TI abil

2.5 Eetilised aspektid

Antud analüüsi raames viitan kasutajatele nende esinemise järjekorras numbriliselt (nt *Kasutaja 1, Kasutaja 2*), et tagada nende anonüümsus. Selline lähenemine on vajalik, kuna analüüsitav materjal pärineb sotsiaalmeediast, kus kommentaarid on avalikud ning potentsiaalselt seostatavad konkreetsete isikutega. Erandina olen säilitanud nende kasutajate nimed, kes on käsitletavate liikumiste võtmeisikud või liidrid. Nende kasutajanimede avalikustamine võimaldab paremini hinnata, mil määral liikumiste juhid või mõjukamad liikmed võimendavad ja kujundavad liikumisesiseseid sõnumeid.

Meediaväljaannetena käsitlen töös üksnes neid, mis kuuluvad Eesti Meediaettevõtete Liidu liikmete hulka ehk on ametlikult registreeritud meediaväljaannetena. Liikumiste enda loodud blogid või veebilehed, mis nimetavad end sõltuamtuks meediakaliks, ei kuulu minu käsitluses meedia, vaid liikumise veebilehe alla.

Bürokratiseerumise ning liikmete rahalise panuse hindamiseks kasutatakse täiendavalt Äriregistrist kättesaadavaid majandusaasta aruandeid, mis annavad ülevaate liikumiste rahalistest vahenditest.

2.6 Eneserefleksioon

Valim koosnes üheteistkümnest ühiskondlikust liikumisest. Lisaks kvalitatiivsele sisuanalüüsile soovisin viia liikumiste liidrite või võtmeisikutega läbi poolstruktureeritud intervjuud, et mõista liikumiste tekkepõhjuseid, nende ideid ja edasisi tulevikuplaane. Intervjuude kogumine ebaõnnestus, sest liikumiste liidrid ei olnud nõus intervjuudes osalema või hoidusid kontaktist. Esmase kontakti loomiseks kasutasin e-kirja, mida täiendasin võimalusel telefonikõnega. Vastamismäära suurendamiseks ja paindlikkuse tagamiseks pakkusin intervjuuvormina nii videokõnet, kirjalikku vastamist kui ka silmast silma kohtumist. Valimi üheteistkümnest liikumisest seitsme juhid või võtmeisikud ei reageerinud minu korduvate pöördumiste peale. Üks liikumine keeldus intervjuust. Kaks liikumist andsid esialgse nõusoleku, kuid taganesid mõne päeva jooksul, tuues põhjenduseks organisatsioonisisese arutelu, mille käigus ei saavutatud osalemise osas konsensust. See viitab asjaolule, et sellistes liikumistes on otsustusprotsess kollektiivne ning osalemine ei sõltu üksnes üksikisiku valmisolekust. Üheteistkümnest liikumisest üks nõustus intervjuuga, mille ka liikumise juhiga läbi viisin, kuid kuna ülejäänud valim ei reageerinud intervjuukutsele, otsustasin ühtse analüüsiraamistiku säilitamise eesmärgil selle intervjuu

analüüsist välja jätta. Liikumiste juhtidelt saadud sisend oleks mul võimaldanud võrrelda nende enesepositsioneerimist teoreetilise raamistikuga, kujundada ülevaate liikumiste kujunemisloost ning saada teavet esindatavate huvigruppide ja tulevikuprognoside kohta liikumise juhtidelt endilt. Seetõttu tugineb töö kvalitatiivsele sisuanalüüsile. Sisuanalüüsi puhul oli liikumiste sõnumitele ja postitustele ligipääsemine üldjuhul lihtne. Suur osa valimi ühiskondlikest liikumistest on avalikud. Kohati osutus keeruliseks eristada konkreetsete ühiskondlike liikumiste sees tekkinud väiksemaid liikumisi, mis on tekkinud samade liidrite ja jälgijate poolt, jagavad samu sõnumeid, kuid erinevad näiteks nime või määratud eesmärgi poolest. Lisaks on sotsiaalmeediakeskkondades üha enam levinud tehisintellekti abil loodud kontod, mis muutis liikumise tegelike juhtide ja võtmeisikute tuvastamise mõnikord praktiliselt võimatuks.

Antud töö puhul on suuresti aktuaalne ka poliitiline kontekst ja kajastuses neutraalseks jäämine. Uurimist läbi viies püüdsin läheneda kõikidele käsitletud liikumistele võrdselt, kuid praktikas osutus see keerukaks. Aktiivsema kommunikatsiooniga liikumiste puhul oli märgatavalt lihtsam leida analüüsitavat materjali, sealhulgas väljaütlemisi, seisukohti ja temaatilisi käsitlusi. Sellest tulenevalt nõudis käsitluse tasakaalustatus pidevat teadlikku refleksiooni ja enesekontrolli. Lisaks mõjutas uurimisprotsessi paratamatult asjaolu, et mitmete liikumiste ümber on meediakajastuste kaudu kujunenud teatud eelnev kontekst. See võis mõjutada ka minu enda tõlgenduslikku positsiooni uurimistöö koostamise käigus. Selle mõju vähendamiseks püüdsin võimalikult vähe toetuda meediakajastustele, mis võivad liikumistele omistada hinnangulist või normatiivset tähendust. Seetõttu lähtusin analüüsis peamiselt liikumiste enda kommunikatsioonist ja avaldatud materjalidest. Samas tuli teatud juhtudel siiski kasutada meedias avaldatud informatsiooni, eeskätt olukordades, kus ajakirjanduslik uurimistöö oli toonud esile olulisi asjaolusid, mida ei olnud võimalik uurimuses tähelepanuta jätta.

Majandusaruannete analüüsimisel ilmnes ka läbipaistvusega seotud probleemistik, eelkõige annetajate avalikustamise küsimuses. Võrreldes näiteks erakondade rahastamise regulatsioonidega jäi mitmete liikumiste rahastuse päritolu ebaselgeks. Mitmel juhul tekitasid küsimusi liikumiste sissetulekute kiire kasv või märkimisväärne algkapital. Annetajate suurem avalikustamine võimaldaks paremini hinnata väliste rahastajate võimalikku mõju ning analüüsida ulatuslikumalt väliste mõjutegurite rolli Eesti ühiskondlikes liikumistes, sellest tundsin ka tööd kirjutades puudust.

Suureks väljakutseks osutus terminoloogia tõlkimine eesti keelde, sest ingliskeelsetele mõistetele puudus sageli sama tonaalsust edasi andev vaste. Näiteks WUNC kontseptsiooni puhul kaalusin *worthiness* tõlkimist nii väärilisuse kui ka väärtustamisena, kuid jäin lõpuks väärkuse juurde, kuna see väljendab kõige paremini liikumiste vajadust moraalse õigustuse järele ühiskonna ees.

3. TULEMUSED

3.1 MTÜ MEIE NURSIPALU

Meie Nursipalu liikumine registreeriti 27.12.2022 eesmärgiga esindada Võru piirkonna kohalike elanike huve seoses Nursipalu harjutusväljaku laiendamisega (Meie Nursipalu põhikiri, 2024). Vabariigi Valitsus otsustas 2023. aastal harjutusvälja laiendamise, millele järgnes avalik diskussioon riigipoolse maa- ja kinnisvaraostmise protsessi üle (RKIK, i.a). Arutelu käigus tõstatati küsimusi kohalike elanike teavitamise ja kaasamise ulatuse kohta, samuti looduskaitse, müratasemete ja liigirikkusega seotud aspektide osas (RKIK, i.a). Meie Nursipalu liikumise liider ja MTÜ ainuke juhatuse liige on Maarika Niidumaa (Äriregister, Meie Nursipalu MTÜ, 2026).

3.1.1 Liikumise elujõulisus

Meie Nursipalu on sõnastanud konkreetse poliitilise probleemi, mille ümber on kujunenud organiseeritud ühiskondlik liikumine. Liikumine on kaasanud liikmeid ja toetajaid ning saavutanud seeläbi laiema nähtavuse ja teatava mõju avalikus arutelus. Meie Nursipalu tegevus on struktureeritud, liikumise sees on moodustatud erinevad töörühmad ning liikumise liikmed panustavad regulaarselt avalike seisukohtade kujundamisse, sh kirjutades postitusi ja artikleid liikumise veebilehel ja sotsiaalmeedias (Meie Nursipalu kodulehekül, 2026).

Liikumisel on formaalsed toimimisviisid. Liitumisleping, liikmemaksu kohustus ning annetuste kogumise viisid (Meie Nursipalu kodulehekül, 2026). Viimast võimalust tutvustatakse järjepidevalt nii postitustes kui ka veebilehel (Meie Nursipalu kodulehekül, 2026). Kuigi side liikumise algatajaga on säilinud, on juhtimis- ja esindusfunktsioonide täitmise kaasatud üha enam ka teisi liikmeid. Sellest hoolimata püsib liikumise liider jätkuvalt aktiivselt nähtaval ning omab olulist rolli liikumise identiteedi ja tegevuse kujundamisel. Seda kinnitab ka liikumise Meie Nursipalu sotsiaalmeedia. Postituste all esineb sageli kommentaaridega liikumise juht Maarika Niidumaa ning mitmetes avaldatud videotes on just tema peamine kõneleja.

Maussi, Blumeri ja Tilly teoreetilisel skeemil paigutub liikumine positsioonile, mida iseloomustab riigipoolne surve ja piirangud. Selline paigutus tuleneb eeskätt asjaolust, et liikumine ei ole arenenud ei poliitiliseks erakonnaks ega laiapõhjaliseks kodanikuühenduseks. Samas püsib liikumisega seotud avalik arutelu aktiivsena ning liikumine on jätkuvalt

suuteline mobiliseerima toetajaid. Kuigi riik on pakkunud liikumise poolt tõstatatud probleemidele omapoolseid lahendusi, ei ole need toonud kaasa liikumise eesmärkide realiseerumist soovitud ulatuses ning riik on harjutusväljaku laiendamist jätkanud.

Seetõttu võib liikumise hetkeseisu kirjeldada teatava stagnatsioonina, kus riigipoolne tegevus ja otsustusvõimekus takistavad märkimisväärsete muutuste saavutamist. Samal ajal toimib see olukord ka mobiliseeriva tegurina. Poliitiline usaldus väheneb ning kriitilise hoiaku kujundamine ja toetajate kaasamine muutub liikumisele lihtsamaks.

W (väärtus)

MTÜ Meie Nursipalu moraalne õigustus tugineb nii konkreetsetele eesmärkidele kui ka laiematele demokraatlikele väärtustele, nagu põhiseaduslikud õigused, kodukaitse ja inimõigused (LISA 1). Liikumine on kasutanud järjekindlalt seaduslikke kanaleid. Perioodil 2024-2026 on esitatud arvukaid kohtuvaidlusi harjutusvälja laiendamisega kaasnevate raietööde ja müranormide vastu ning pöördutud Kaitseministeeriumi, Kliimaministeeriumi, pressinõukogu ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse poole kaebuste ja seisukohtadega Meie Nursipalu koduleheküljel, 2026). Selline rahumeelne ja institutsionaalne tegevus tugevdab liikumise legitiimsust. Samas muudab vastasseis riigiga, mis põhjendab oma tegevust julgeolekuargumentidega, väärkuse konstrueerimise keerukamaks.

U (ühtsus)

Liikumine rõhutab oma kommunikatsioonis strateegiliselt ühtsust, kõnetades lisaks Võrumaa elanikele ka laiemat avalikkust. Ühtsust väljendatakse nii avalikel sündmustel, sotsiaalmeedia postitustes kui ka sümbolsete aktsioonide kaudu. Näiteks on alates 2022. aastast korraldatud Balti ketist inspireeritud inimkette, mis väljendavad kogukonna füüsilist ühtsust (Meie Nursipalu koduleheküljel, 2026). 2024. aasta novembris Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse korraldatud avalikul istungil avaldus osalejate ühtsus koordineeritud käitumises, mida illustreeris esinejate häirimine ühislaulude, aplauside ja verbaalse sekkumise kaudu (Nursipalu avalik istung, 2023). Ühtsuse märgiks on ka Meie Nursipalu liikumise sees laialdaselt levitatud „Võrumaa apell“, mille üks autoritest Tiiu Ritari on ka Nursipalu liikumise aktiivne liige, esinedes sageli liikumist videotes ja taskuhäälingutes (Meie Nursipalu koduleheküljel, 2026). Apelli sõnumid seostavad liikumise eesmärgid laiema Eesti kultuuriruumiga (LISA 1), aidates kujundada arusaama kollektiivsest tegutsemisest ja ühisest sihist.

N (toetajate arvukus)

Liikumisel on ametlikult 106 liiget, kuid selle tegelik ulatus on märksa suurem. 2026. aasta aprilli seisuga jälgib liikumise Facebooki lehte üle 2100 konto, mis tähendab enam kui kahekümnekordset erinevust ametliku liikmeskonnaga võrreldes (Äriregister, Meie Nursipalu MTÜ, 2026., MTÜ Meie Nursipalu Facebook, 2026). See annab aimdust, et liikumisel on hulgaliselt toetajaid, kes end liikumise liikmeks registreerinud pole ent jagavad samu väärtusi ning toetavad Meie Nursipalu sõnumeid. Lisaks toimub postituste all aktiivne arutelu, mis viitab laiale toetajaskonnale. Toetus väljendub sageli ka väljaspool formaalset liikmelisust, hõlmates inimesi eri piirkondadest.

C (pühendumus)

Liikumise pühendumus avaldub eelkõige valmisolekus pidada kulukaid ja ajamahukaid õigusvaidlusi riigiga. Juriidilised kulud moodustavad suurima osa liikumise väljaminekutest, mis tähendab, et liikmete ja toetajate panus suunatakse peamiselt kohtukulude katmiseks (MTÜ Meie Nursipalu majandusaasta aruanne, 2025). MTÜ Meie Nursipalu annetusüleskutsetes on palutud märkida makse selgituseks „juriidiline abi” (Meie Nursipalu kodulehekülg, 2026). Lisaks rahalisele toetusele panustavad liikmed ka ajaliselt, osaledes kohtumenetlustes, koostades pöördumisi ning hallates järjepidevalt kommunikatsioonikanaleid. Selline mitmetasandiline ja ressursidele orienteeritud panustamine viitab liikumise tuumiku kõrgele pühendumuse tasemele.

3.1.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

MTÜ Meie Nursipalu on oma tegevuse fookuse tõttu vahetult põimunud riikliku kaitse- ja julgeolekupoliitika teemadega. Arvestades Eesti kõrgendatud tähelepanu julgeolekule ja käimasolevat sõda Ukrainas, on harjutusväljade laiendamisega seonduv tõusnud riikliku tähtsusega küsimuseks, mis asub avaliku huvi ja julgeolekuvajaduste ristumispunktis. Sellest tulenevalt on liikumise sõnumite ja avaliku kommunikatsiooni tõlgendamisel piir legitiimse kodanikualgatuse ning tahtmatu vaenuliku mõjutustegevusele iseloomulike sõnumite kajastamise vahel habras. Kui liikumise narratiiv hakkab kattuma vaenulike välisjõudude mõjutustegevusele sarnaste sõnumitega, tekib risk, kus kohalik rahulolematuse võib muutuda

instrumendiks laiemas mõjutustegevuses ning Meie Nursipalu liikumine levitab tahtmatult välisjõududele kasulikku ideoloogiat.

Liikumise Meie Nursipalu avaliku kommunikatsiooni analüüsimisel käsitlesin nii ametlike postitusi kui ka liikumise juhatuse liikme ja eestkõneleja Maarika Niidumaa isiklike kommentaare postituse all. Kuigi eestkõneleja kommentaare ei saa alati otseselt MTÜ ametlikeks seisukohtadeks pidada, kattuvad need sisuliselt liikumise narratiiviga ning täidavad sotsiaalmeedia kontekstis selgitavat ja võimendavat rolli, esinedes järjepidevalt liikumise ametlike postituste all. Lisaks on grupis levinud, et MTÜ postituste alustele kommentaaridele vastab Maarika Niidumaa isikliku kontoga ehk Niidumaa esindab oma vastustes ka liikumist.

Seda dünaamikat illustreerib 4. aprillil 2026 MTÜ Meie Nursipalu Facebooki lehel avaldatud videopostitus pärast õppust *Good Company*, mis toimus 23.03-01.04.2026. Video fookuses on kaitseväe Nursipalu harjutusväljal asuvad kaevikud ja tallatud pinnas, pealkirjaga: „*Videolõik: õppused selleks korraks Nursipalus läbi. Selline näeb metsaalune välja hektarite kaupa*” (MTÜ Meie Nursipalu Facebook, 2026). Postitus loob visuaalse narratiivi, mille kohaselt on õppuste tagajärjel jäänud maastik korrastamata, vihjates taktikalistele rajatisistele ehk kaevikutele (MTÜ Meie Nursipalu Facebook, 2026). Postituse all toimub aktiivne arutelu, kus paljud kommenteerijad mõistavad olukorra hukka ning väljendavad kriitikat kaitseväelaste ja õppustel osalenute suhtes (MTÜ Meie Nursipalu Facebook, 2026). Siin joonistub välja digitaalse identiteedi ja kollektiivse identiteedi ristumine, kus kommenteerijad saavad info grupist kui relevantsest allikast ning kujundavad seeläbi arvamuse.

Kommentaariumis põrkuvad mõnelpuhul ka erinevad väärtushoiakud, mida näitlikustab järgnev dialoog:

../,kuskil peavad meie poisid ka õppima. Ega ainult teooriaga lahingusse ei saa minna. See, kui seda mõnes metsas tehakse, mis on selleks riigi poolt välja valitud, pole ju reeglite rikkumine.../”

Kasutaja 1 (Facebook 07.04.2026)

Sellele vastab liikumise eestkõneleja Maarika Niidumaa, suunates fookuse riigikaitsele vajaduselt kohaliku kogukonna taluvuspiirile ja tajutud ebaõiglusele:

„mitte riigi poolt, vaid valitsuse poolt. Terve Võrumaa on muudetud poliügooniks. Sõjamüra on pea igapäevaselt. Lisaks lõhutakse teid ja põlde. Kohalikud käivad koristavad prügi. Lisaks oleme NATO baasi tõttu sihtmärk. Meie peame siin kõik välja kannatama, olema mõistvad kõige selle suhtes, et kaugemal olijad saaks end turvalisemalt tunda? Kas teie oleksite ka mõistlik kui näeksite teiste riikide sõdureid end külavahel kergendamas. Kõike peab taluma? Ja vaikides kaitsemaksu maksma”

Kasutaja Maarika Niidumaa (Facebook kommentaar 07.04.2026)

Sama postituse all esineb ka radikaalsemaid hoiakuid:

„seda oli ju arvata. eestlased ei oska riiki pidada. vaid võõras võim suudab nende lagastamist ja väljasuremist takistada”

Kasutaja 2 (Facebook kommentaar, 06.04.2026)

Nii sotsiaalmeedia postitustes kui ka liikumise poolt laialdaselt levitatud „Võrumaa apellis“ esineb argumentatsioon, mis seostab Nursipalu harjutusvälja laiendamise Eesti julgeolekuolukorra otsese eskaleerumisega. Apelli viimane punkt rõhutab narratiivi, mille kohaselt võib harjutusvälja arendamine kaasa tuua Eesti ennetatava kaasamise sõjalisel konfliktis. Seda seisukohta võtab kokku tsitaat: „Me ei soovi, et Eesti paneks end provokatiivselt ise tulejoonele“ (LISA 1).

Rõhutades narratiivi, kus justkui valitsus ja kaitsevägi tegutsevad kohaliku elanikkonna huvide vastaselt või isegi nende suhtes hoolimatult, süvendatakse võõrandumist kodaniku ja riigi vahel. Liikumise kommunikatsioonis seatakse tihti kahtluse alla julgeolekuvajaduste prioriteetsus, esitades neid kui kohaliku elu hävitavaid tegureid (Meie Nursipalu kodulehekülge, 2026). Lisaks luuakse arusaam, et Nursipalu harjutusväljaku laiendamine on toonud kaasa suurenenud riski ja Eesti iseenda paigutamise sõjaolukorda. Olukorras, kus liikumise eestkõneleja märgib, et piirkond on muudetud „NATO baasi tõttu sihtmärgiks“, resoneerub see otseselt vaenulike välisriikide propagandanarratiividega, mis püüavad liitlasvägede kohalolu näidata julgeolekuriski, mitte tagatisena. Kasutades emotsionaalset retoorikat, mis kattub vaenulike välisjõudude narratiividega on liikumisel oht tahtmatult muutuda instrumendiks laiemas vaenulikus mõjutustegevuses, nõrgestades seeläbi Eesti siseriiklikku stabiilsust ja kriisikindlust.

3.1.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng on mänginud MTÜ Meie Nursipalu elujõulisuses, levikus, toetajaskonna kaasamises ja auditooriumi laiendamises kriitilist rolli. Tänu arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ja sotsiaalmeediale on lokaalne ja geograafiliselt piiritletud liikumine saanud üleriigilise kandepinnaga survegrupiks.

Üheks oluliseks elujõulisuse arendajaks on osalus, mis tänu arengutele võimaldab liikumise elujõulisust hoida ka neil toetajatel, kes ei viibi füüsiliselt Võrumaal. Toetuse avaldamine sotsiaalmeedias läbi postituste jagamise, kommenteerimise ja meeldimiste lisamise loob liikumisele ulatusliku digitaalse jalajälje. See tekitab avalikkuses kuvandi suurest ja heterogeensest toetajaskonnast, mis suurendab liikumise sotsiaalset kapitali, sõltumata ametlikult registreeritud füüsilisest liikmete arvust. Sotsiaalmeediaplatformid on võimaldanud liikumisel toimida iseseisva nn väljaandena. Erinevalt riiklikust- ja peavoolumeediast, mis on kohustatud järgima tasakaalustatuse printsiipi, saab MTÜ Meie Nursipalu oma kanalites esitada filtreerimata ja emotsionaalselt laetud sisu. See võimaldab täielikku kontrolli narratiivi üle, muutes liikumise sõnumid kaasahaaravamaks. Viimane on olnud eriti efektiivne „meie“ versus „nemad“ vastanduse loomisel, kus „meie“ gruppi koondatakse kõik Nursipalu harjutusväljaku laiendamise kriitikud ning „nemad“ gruppi positsioneeritakse Vabariigi Valitsus, Kaitsevägi ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (Meie Nursipalu kodulehekül, 2026., Meie Nursipalu Facebook, 2026).

Lisaks on arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad tugevdanud liikumise koostööd alternatiivsete meediakanalite ja teiste ühikondlike liikumistega. Otseülekanded, veebiarutelud ja osalemine sarnaste väärtustega gruppide sotsiaalmeediapostitustes võimaldavad Nursipalu esindajatel oma sõnumit järjepidevalt taastoota ja võimendada (Meie Nursipalu kodulehekül, 2026). Meie Nursipalu liikumise liider Maarika Niidumaa on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liige ning kandideeris Võrumaal kohalikel valimistel Rõuge valla nimekirjas ja osutus valituks (Valimised.ee, 2025). Ilmselt on kohalike valijate jaoks rolli mänginud Niidumaa tugev roll Nursipalu harjutusväljaku vastuseisjana ning seeläbi on liikumine mõjutanud ka liidri sisenemist poliitikasse.

3.2 EESTI ROHELINE LIIKUMINE

Eesti Roheline Liikumine on asutatud 23. mail 1988. aastal, mil organisatsioon sündis kodanikualgatuse korras fosforiidisõja haripunktil, väljendades Eesti ühiskonna

rahulolematust tollase keskkonnapoliitika suhtes (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Liikumise algusaastate tegevust iseloomustasid aktiivsed protestiaktsioonid ja avalikud kogunemised, mis kandsid endas nii keskkonnakaitselisi kui ka laiemaid iseseisvuspüüdlustega seotud eesmärke (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Tänapäeval on liikumise juhtimises tegevad juhatus ja liikumise palgalised töötajad (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024).

3.2.1 Liikumise elujõulisus

Eesti Rohelise Liikumise kujunemine toimus poliitiliselt pingelises kontekstis, mis võimaldas liikumisel juba varajases etapis kõnetada laia avalikkust. Tänu teravale keskkonnateemade foonile suudeti koondada märkimisväärne hulk toetajaid, sealhulgas toonane intellektuaalne eliit (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Eesti Liikumise ajaloolist kaalu kinnitab seegi, et selle esimesse juhatusse kuulusid mitmed tuntud ühiskonnategelased, nende hulgas hilisem Eesti president Lennart Meri (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Lisaks on Eesti Roheliste Liikumisest ajalooliselt kasvanud välja kaks erakonda Eesti Roheline Partei ja Eesti Roheline Erakond, kes hiljem ühinesid ühtseks erakonnaks Eesti Rohelised. Tänapäevaks on kõik erakonnad lagunened (Rohelised koduleht, 2026).

Organisatsiooni põhitegevus keskendub kliima- ja keskkonnaprojektide elluviimisele koostöös teiste keskkonnaühenduste, Euroopa Liidu institutsioonide ning erinevate huvigruppidega (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Projektide fookuses on ühiskondliku teadlikkuse tõstmine ja kaasava arutelu edendamine. Käsitletavad teemad hõlmavad muu hulgas maavarade kaevandamist ning Eesti energiapoliitika kujundamise analüüsi (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026).

Aastate jooksul on liikumise struktuuris kujunenud välja selgem hierarhia ning liikmeskonna eristamine, mis tugevdab liikumise ülesehitust. 2024. aasta majandusaruande põhjal töötab Eesti Rohelises Liikumis 8 palgalist töötajat (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024). Liikumise rahastus põhineb peamiselt projektipõhisel toetusel, millest suurem osa pärineb Euroopa Liidu ja Eesti riiklikest fondidest (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2023., 2024). Täiendavalt saadakse väiksemas mahus toetusi eraõiguslikelt fondidelt ning ettevõtete annetustest (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2023., 2024). Liikumise all tegutseb revisjonikomisjon, mis kontrollib igasugust liikumiseni jõudvat tulu ja selle allikaid (Eesti Roheline Liikumine põhikiri). Kuigi liikumisel

on ka liikmemaks, on selle osakaal eelarves marginaalne, 2024. aastal moodustas see 426 eurot (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024). See näitab selgelt, et organisatsiooni tegevus sõltub eelkõige välistest toetustest ja sihtfinantseerimisest.

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemi põhjal võib järeldada, et Eesti Roheline Liikumine on jõudnud nn edu faasi. Ajalooliselt on liikumisest kasvanud välja erakonnad. Tänapäeval on algsest protestiliikumisest kujunenud tunnustatud ja legitiimne kodanikuühendus, mis on integreeritud olulise huvirühmana Eesti keskkonna- ja energiapoliitika kujundamisse. Samas kaasneb algselt riikliku keskkonnapoliitika vastu protestina kujunenud liikumise huvirühmaks kujunemisega ka risk. Organisatsiooni sõltuvus projektipõhisest rahastusest ning institutsionaalsest koostööst võib suunata selle tegevust ja prioriteete kooskõlla rahastajate ja partnerite ootustega. Tihe poliitikakujundamise roll on liikumisele olnud iseloomulik ka ajalooliselt.

W (väarikus)

Liikumise legitiimsus tugineb peamiselt koostööle Euroopa Liidu ja Eesti fondidega, kust pärinevad ka peamised rahalised vahendid liikumise projektide elluviimiseks (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024). Liikumine on loonud võrgustiku erinevate Eesti ja rahvusvaheliste kodaniku- ja keskkonnaorganisatsioonidega, mis tõstavad samuti liikumise legitiimsust (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Sõnumites toetub Eesti Roheline Liikumine moraalselele põhimõtetele, nagu looduse ja keskkonna kaitse, energiasäästlikkus ning säästev areng. See loob olukorra, kus liikumine on seotud kindla temavaldkonnaga, seda nähakse huvirühma esindajana ja vähese ohuna mõnele riiklikule protsessile.

U (ühtsus)

Liikumise ühtsus avaldub peamiselt siseartiklite, projektide, rahvaalgatuste ja ühiste eesmärkide kaudu (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Ilmselt ei ole ühtsuse rõhutamine liikumise puhul esmane, kuna tegemist on pikalt Eesti ni ühiskondlikul maastikul tegutsenud organisatsiooniga, millel on aja jooksul kujunenud tugev ühtsustunne nii liikmete kui ka ühiste tegevuste ja kogunemiste kaudu. Ühist identiteeti ja väärtusruumi väljendatakse sotsiaalkampaaniate kaudu, mis keskenduvad liikumise põhieesmärkidele. Näiteks on hetkel käimas kampaania, mis keskendub e-sigarettide kasutamise vähendamisele ning sellest tuleneva keskkonnareostuse piiramisele (Eesti Roheline Liikumine Facebook leht).

N (toetajate arvukus)

Liikumisel oli 2024. aasta seisuga 800 füüsilisest isikust liiget (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024). Võrreldes 2023. aastaga on liikmete arv vähenenud 209 võrra (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024). Sama aasta aruande põhjal tegutses liikumise juures aktiivselt 8 töötajat, ning 2026. aasta seisuga kuulub juhatusse 4 liiget (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024).

Liikumisel on siiski hulgaliselt toetajaid, nii algatatud rahvaalgatuste allkirjade põhjal kui ka liikumise sotsiaalmeedia alusel, liikumise facebooki lehte jälgib 2026. aasta aprilli seisuga 4200 kontot (Eesti Roheline Liikumine Facebook leht). Siiski ei ole liikmete arv Eesti Rohelise liikumise rõhuasetuses fookuses. Olulisemaks peetakse koostööd erinevate võrgustike, organisatsioonide, huvigruppide, riigiasutuste ning Euroopa Liiduga, mis on kujunenud liikumise tegevuses märkimisväärsema kaaluga teguriks (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026).

C (pühendumus)

Liikumisel on küll kehtestatud liikmemaks, kuid selle osakaal kogutuludes on majandusaasta aruande põhjal marginaalne. Näiteks moodustas 2024. aastal liikmemaksudest laekunud tulu 426 eurot, mis viitab sellele, et organisatsiooni tegevusvõime sõltub eelkõige välistest toetustest ja sihtfinantseerimisest (Eesti Roheline Liikumine majandusaasta aruanne, 2024).

Liikumise pühendumus avaldub peamiselt selle tegevustes, nagu projektide elluviimine, töötubade ja noortele suunatud loengute korraldamine, samuti erinevate väljaannete koostamine ja ürituste läbiviimine (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Seega väljendub peamine panus liikmete ja töötajate poolt panustatud ajas ja aktiivses osalus

3.2.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Kuigi energeetika ja keskkonnaküsimused võivad sageli vaenuliku mõjutustegevuse sihtmärgiks olla, tugineb Eesti Rohelise Liikumise levitatav info läbipaistvusele ja faktipõhisusele. Liikumine hoiab selget ja argumenteeritud joont, viidates oma seisukohtades usaldusväärsetele allikatele (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Organisatsiooni tegevuses puuduvad igasugused viited vaenulikule välismõjule, mis kinnitab nende rolli sõltumatu ja professionaalse liikumisena. Eesti Roheline Liikumine on liitunud

Vabaühenduste Liidu põhimõtetega, mis nõuavad tegutsemist iseseisvalt ja avalikes huvides (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026).

Kriitikas lähtutakse demokraatlikule ruumile iseloomulikust lähenemisest, kus kriitika on konstruktiivne ning pakub ka lahendusi.

3.2.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Oma elujõulisust hoiab Eesti Roheline Liikumine läbi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kanalite pakutava informeerimise. Igal kvartalil ilmub liikumise kodulehel infokiri, mis võtab kokku olulisemad käimasolevad projektid ja tegevused (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Lisaks on kodulehel kättesaadavad pressiteated, raportid ja pöördumised. Liikumise esindajad osalevad aktiivselt ka keskkonna ja roheteemade taskuhäälingutes, mis aitavad hoida liikumise nähtavust ja elujõulisust (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026).

Eesti Roheline Liikumine on panustanud oma infokanalites läbipaistvusele, kodulehel on avalikustatud kõik majandusaasta aruanded, detailne info projektide kohta, koostööpartnerite loetelu, lobitegevuse loetelu ning meeskonna ja juhatuse koosseisud (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026). Lisaks on digitaalselt arhiveeritud organisatsiooni ajalooline ajajoon ja olulisemad saavutused (Eesti Roheline Liikumine koduleht, 2026).

Ehkki liikumise *facebooki* lehel on märkimisväärne hulk jälgijaid, on kasutajate aktiivsus postituste all minimaalne. Puuduv interaktsioon, vähene reageerimine ja kommenteerimine viitab sellele, et jälgijate toetus sotsiaalmeediakanalites on pigem sümbolne ega väljendu sisulises arutelus (Eesti Roheline Liikumine Facebook leht).

3.3 MTÜ SININE ÄRATUS

Liikumine sai alguse 30. novembril 2012 nime all Konservatiivsed Noored. Sellest algatusest kasvas hiljem välja MTÜ Sinine Äratus, mis registreeriti 17. veebruaril 2014 (Äriregister, Sinine Äratus, 2026). Registreerimisega võttis liikumine uue nime ning alustas ametlikku tegevust Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna (edaspidi EKRE) noorteorganisatsioonina (MTÜ Sinine Äratus põhikiri 2014-2024). Algse põhikirja kohaselt oli liikumise eesmärk tutvustada noortele rahvuslikke väärtusi ja konservatiivset maailmavaadet ning avardada nende silmaringi ühiskondlikel teemadel (MTÜ Sinine Äratus põhikiri, 2014-2024). Oma tegevuses lähtus Sinine Äratus ka EKRE programmist ja põhikirjast (MTÜ Sinine Äratus

põhikiri, 2012-2024). 2024. aastal otsustas liikumine EKRE alt lahkuda ning liituda toona uue liikumisena tekkinud Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid erakonnaga (ERR, 2024). Selle otsusega muudeti ka põhikirja, eemaldades kõik viited varasemale katuseorganisatsioonile. Lahkumise peamiseks põhjuseks oli erakonnas tekkinud siseopositsioon ning sellega kaasnenud liikmete väljaarvamine erakonnast (ERR, 2024).

3.3.1 Liikumise elujõulisus

Sinine Äratus sai alguse EKRE noorteliikumisenä, mis kujunes välja pärast varasema liikumise Konservatiivsed Noored nimevahetust. Algselt kuulus organisatsiooni viis noort liiget ning selle eesotsas olid toonase karismaatilised kõneisikud Ruuben Kaalep ja Jaak Madison, kes mõlemad kuulusid ka toona EKRE ridadesse (Äriregister, Sinine Äratus, 2014). Uute liikmete kaasamiseks korraldati kohvikuõhtuid, kus arutati päevapoliitiliste teemade üle ning kutsuti noori aktiivselt osalema (Sinine Äratus Facebook leht). Lisaks poliitikale pöörati tähelepanu ka parempoolsele filosoofia kirjanduse analüüsile, mis andis liikumisele laiemä kultuurilise mõõtme (Koorits, 2015). Oma aktsioonidega jõudis Sinine Äratus sageli meediasse, mis suurendas avalikku tähelepanu organisatsiooni suhtes.

Kõige aktiivsem periood jäi aastatesse 2015-2019, mida iseloomustasid sagedased meediakajastused, aktiivne tegevus sotsiaalmeedias ning protestide korraldamine. 2019. aastal leidis meediakajastust Sinise Äratuse liikmete loodud varikontod, millega internetis erinevaid postitusi kommenteeriti (Reisenbuk, 2019). 2015. aastal korraldas Sinine Äratus protesti kütuseaktsiiside vastu (Delfi, 2015). Samal ajal sattus liikumine tihti ka kriitika ja surve alla, pälvides meedia halvaks panu äärmuslike väljaütlemiste või korraldatud ürituste tõttu (Delfi, 2015).

Viimase aasta jooksul on liikumise aktiivsus märgatavalt vähenenud nii sotsiaalmeedias kui ka meediakajastustes. Langust illustreerib ilmekalt ka viimase majandusaasta aruande esitamata jätmine, mis viitab organisatsiooni sisemise toimimise nõrgenemisele (Äriregister, Sinine Äratus, 2026). Languse taga on tõenäoliselt mitu omavahel seotud tegurit. Üheks peamiseks põhjuseks on Sinise Äratuse side Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid erakonnaga, mis kaotas avaliku tähelepanu kiiresti ning mille liikmeskond on 2026. aastaks langenud alla 500 inimese ehk kaotanud erakonna kvalifikatsiooni (Äriregister, Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid, 2026). Teiseks on osa toetajaskonnast tõenäoliselt liikunud EKRE-ga seotud noorteliikumise Põrdepunkt Eesti suunas, mis on ilmselt koondanud enda alla

märkimisväärse hulga endisi EKRE-s olevaid Sinise Äratuse toetajaid (Pöördepunkt Eesti Facebook leht)

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil asub Sinine Äratuse praegu langusfaasis. Liikmeskond ja toetajaskond on vähenenud, avalik tähelepanu on kahanenud ning liikumise sõnum hajub järk-järgult. Lisaks on liikumise elujõulisuses ajalooliselt rolli mänginud liidrid, kes on liikumist esindanud meedias ja läbi oma tegude ka tähelepanu liikumisele toonud. Tänapäevaks on üks algsetest liidritest Jaak Madison igasuguse sideme Sinise Äratusega katkestanud ning teine liider Ruuben Kaalep on vaid formaalselt liikumise asutaja ja auesimees, kuid ei osale enam liikumises aktiivselt (Sinine Äratuse, Äriregister, 2023). See loob omakorda järeltuleva, et tugeva liidri puudumisel on ka liikumine hääbunud.

W(väärikus)

Sinise Äratuse legitiimsust toetasid varasemalt nii ühtne visuaalne identiteet, logo, lipp ja sümbolika kui ka varasem kuulumine parlamendierakonna struktuuri, mis pakkus liikumisele poliitilist kandepinda ja ressursi. Lisaks mängis väärikuse suurendamisel rolli ka konservatiivsete noorte ühendamine, millena organisatsioon end esitles, andes noortele võimalus rääkida kaasa poliitilistes otsustes (Sinine Äratuse põhikirj 2014-2024).

Samas on liikumise mainet ja ühiskondlikku usaldusväärset kahjustanud korduvad negatiivsed meediakajastused, milles liikumise juhti on seostatud antisemitismi ja natsionaalsotsialistliku ideoloogia propageerimisega (Salu, 2019).

U (ühtsus)

Ühtsust on Sinise Äratuse puhul väljendanud peamiselt üritused, mis rõhuvad liikumisele olulisi väärtuseid. Sinine Äratuse on tänapäevaks laialdaselt tuntud Tõrvikurongkäigu algataja. Tegemine on igal aastal vabariigi aastapäeval toimuva meeleavaldusega, mis on tihedalt seotud EKRE identiteediga. Varasemate majandusaasta aruannete kohaselt on liikumine korraldanud hulgaliselt nii suletud siseüritusi kui ka avalikke kogunemisi eesmärgiga koondada konservatiivseid Eesti noori (Sinine Äratuse majandusaasta aruanne, 2014., 2015., 2016., 2017)

Teatav ühtsus avaldus ka liikumise viimases olulises otsuses, mil enamuse hääletusega otsustati liituda Eesti Rahvuslaste ja Konservatiividega, muuta põhikirja ning valida uus juhatus (ERR, 2024). Sellele vaatamata ei ole Sinise Äratuse tegevuses enam märgata kollektiivset

identiteeti ega ühtset tegutsemist, mis viitab sellele, et organisatsiooniline side ei ole suutnud liikumist elujõulisena hoida.

N (toetajate arvukus)

MTÜ Sinine Äratus 2023. aasta majandusaasta aruande kohaselt kuulus liikumisse 112 liiget, mis märgib olulist langust võrreldes 2020. aasta kõrgtasemega, mil organisatsioonil oli 176 liiget (Sinine Äratus majandusaasta aruanne, 2020., 2023). Võib eeldada, et liikmeskonna suurus on viimase kolme aasta jooksul muutunud. Eraldumine EKRE-st ning otsese poliitilise katusorganisatsiooni kadumine võib tingida sageli toetajaskonna kahanemise ja institutsionaalse legitiimsuse ümberhindamise.

Toetajate langust peegeldab ka liikumise sotsiaalmeedia aktiivsuse vaibumine ja sisu olemuslik muutus. Varasemalt domineerisid kanalites poliitilised ning ideoloogilised sõnavõttud, viimasel ajal on postituste fookus nihkunud peamiselt tähtpäevade tähistamisele, kusjuures viimane märkimisväärne postitus pärineb 2025. aasta Eesti Vabariigi aastapäevast (Sinine Äratus Facebooki leht, 2026). Selline muutus ja erakondliku kuuluvuse katkemine viitavad liikumise poliitilise mõjuvõimu ja aktiivse mobiliseerimisvõimekuse kahanemisele.

C (pühendumus)

Varasemalt on Sinist Äratust iseloomustanud liikmeskonna kõrge ideoloogiline pühendumus. Sinise Äratuse pikaajalise liidri ja kõneisiku Ruuben Kaalepi juhtimisel on algatatud arvukalt proteste ja avalikke üritusi, mis on kinnistanud organisatsiooni rolli poliitilisel maastikul. Pühendumus on väljendunud regulaarsetes siseüritustes, nagu suve- ja talvapäevad, kohvikuõhtud ning mastaapsetes avalikes aktsioonides, millest tuntuim on iga-aastane vabariigi aastapäeva tõrvikurongkäik (Sinine Äratus majandusaasta aruanne, 2023). Liikumise institutsionaalset edukust toetas aastate jooksul ka EKRE rahaline toetus, mis viitas erakonna strateegilisele huvile noortekogu arengusse panustada (Sinine Äratus majandusaasta aruanne, 2015., 2016., 2017., 2018).

Tänaseks on aga liikmeskonna aktiivne kaasatus ja pühendumus märgatavalt kahanenud. See väljendub peamiselt inimressursi kadumises, mis omakorda viitab organisatsiooni sisemise dünaamika nõrgenemisele. Kui varasemalt tugines liikumine liikmete vabatahtlikule ja intensiivsele tegevusele, siis praegune madal aktiivsuseindikaator viitab motivatsiooni langusele ja organisatsioonilise sidususe murenemisele.

3.3.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Sinise Äratuse liikumise sõnumites on esinenud provokatiivseid katseid pälvida ühiskondlikku tähelepanu. Liikumise kommunikatsioonis ei ilmne siiski otseseid viiteid tahtmatule mõjutustegevusele. Sinine Äratuse retoorikat on iseloomustanud eeskätt provokatsioonikeskne kommunikatsioon. Liikumise tegevust ja avalikku kuvandit on tugevalt kujundanud liidrikeskne lähenemine, kus pikaajalise juhi Ruuben Kaalepi roll liikumise narratiivis on olnud keskne. Tänapäevaks on liikumise aktiivsus märkimisväärselt vähenenud ning uut avalikku sisu avaldatakse harva.

3.3.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimaluste mõju

Varasemalt on Sinine Äratuse rakendanud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalusi ulatuslikult nii oma tegevuste ja ürituste kajastamiseks kui ka liikumise nähtavuse suurendamiseks avalikkuses. Digitaalsetes kanalites leiab palju hulgas kajastust tõrvikurongkäikudega seonduv visuaalne materjal, liikumise suvepäevade fotogaleriid ning erinevate protestide ja meeleavalduste dokumentatsioon. Lisaks avaldasid liikumise esindajad sotsiaalmeediaplattformidel regulaarselt poliitilisi arvamused ning kriitikat nii konkreetsete poliitiliste otsuste kui ka laiemal ühiskondliku arengu suhtes.

Tänapäevaks on liikumise kommunikatiivne aktiivsus märgatavalt vähenenud. Sotsiaalmeediakanalites valitsev täielik vaikus on olulisel määral kaasa aidanud liikumise avaliku mõju ja elujõulisuse taandumisele.

3.4 KONSERVATIIVNE MÕTISKLEJA

Konservatiivne Mõtiskleja on 13. oktoobril 2021 registreeritud liikumine, mille struktuur on kujunenud ümber selle eestvedaja Mario Maripuu (Äriregister, Konservatiivne Mõtiskleja, 2026). Liikumise teke on seotud Maripuu isiklike mõttevahetuste ja seisukohtadega, millest on ajapikku välja kasvanud organiseeritud liikumine (Mõtiskleja.ee, 2026). Enda tutvustuses rõhutab Konservatiivne Mõtiskleja, et infotehnoloogia areng on toonud poliitika tavainimestele lähemale. Sellest lähtuvalt positsioneerib Konservatiivne Mõtiskleja end platvormina, mille kaudu vahendatakse poliitilisi mõtisklusi ning arutelusid laiemale avalikkusele (Mõtiskleja.ee, 2026). Mario Maripuu märgib oma 2025. aasta kohalike omavalitsuste valimiste tutvustuses, et ta edendab konservatiivseid vaateid Konservatiivse

Mõtcleja kaubamärgi kaudu ning määratleb end sotsiaalmeedias poliitilise suunamudijana (Alternatiivmeedia kanal Eesti Eest, 2025).

3.4.1 Liikumise elujõulisus

Konservatiivne Mõtiskleja liikumine on kujunenud konservatiivse ideoloogia ümber. Liikumise liider Mario Maripuu alustas konservatiivsete poliitiliste mõtiskluste avaldamist esialgu isiklikel sotsiaalmeedia kontodel, kuni 2019. aastal kasvas see tegevus laiemaks liikumiseks (Mõtiskleja.ee, 2026). Siinkohal on tegemist näitega digitaalse identiteedi kujunemisest ühiskondlikuks liikumiseks. Liikumise liikmeskond kujunes peamiselt sarnaste ideoloogiliste arusaamade alusel. Maripuu kuulus kuni 2024. aastani Eesti Konservatiivsesse Rahvaerakonda, mistõttu võib eeldada, et osa liikumise toetajaskonnast pärineb erakonna taustast. Mario Maripuu elab Soomes ning kuulus EKRE Soome osakonda, millest võib omakorda järeldada, et teatud toetajaskonda on kujundanud kollektiivsele identiteedile iseloomulik äratundmine. 2026. aasta seisuga elab Soomes 70 618 eestlast, mistõttu võib äratundmist pakkuv Maripuu olla levinud ka Soomes elavate eestlaste seas (EOVS, 2016).

Liikumise sees on toimunud teatud määral bürokratiseerumine. Konservatiivse Mõtiskleja kodulehel on loodud pöördumise võimalus, mis muudab otsese kontakti liikumise algatajaga keerukamaks (Mõtiskleja.ee, 2026). Samuti on avatud annetuste kogumine, mis viitab rahastuse tekkimisele liikumises (Mõtiskleja.ee, 2026).

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil paikneb liikumine käesoleval hetkel pigem ebaõnnestumise positsioonil. Liikumise raames puudub ulatuslik interaktsioon, toetajaskond väljendub pigem lehe jälgijates kui aktiivsetes aruteludes osalejates. Kuigi Konservatiivsel Mõtisklejal on märkimisväärne jälgijaskond, ei kajastu see postituste aktiivsuses ega nende all toimivas sisulises diskussioonis (Konservatiivne Mõtiskleja Facebook leht, 2026). Sama skeemi kontekstis on liikumise areng jäänud aeglaseks. Seitsme aasta jooksul ei ole Konservatiivne Mõtiskleja kujunenud laiemaks ühiskondlikuks liikumiseks ega saavutanud selgelt piiritletud liikmeskonda. Tõenäoliselt on selle põhjuseks selge fookuse puudumine, liikumise sõnumid võivad kõnetada teatud osa avalikkusest või jälgijaskonnast, kuid tegemist ei ole struktureeritud tegevusega. Konservatiivsel Mõtisklejal puudub pikaajaline sõnum ja selge organisatsiooniline struktuur. Pigem on tegemist mitmekesise mõttevahetusega, mis hõlmavad arutelusid rahvusvaheliste ja siseriiklike uudiste üle, vandenõuteooriaid, poliitilisi arvamused ning meeme (Mõtiskleja.ee, 2026., Konservatiivne Mõtiskleja Facebook

leht, 2026). Sageli toimib Konservatiivne Mõtiskleja ka alternatiivsete meediakanalite uudiste edasi jagajana, mis ei paku liikumisele eraldiseisvat lisandväärtust (Konservatiivne Mõtiskleja Facebook leht, 2026).

W (väarikus)

Konservatiivse Mõtiskleja moraalne õigustus tugineb eelkõige isikuvabadustele ja sõnavabadusele apelleerimisel (Mõtiskleja.ee, 2026). Liikumise sõnumites esitatakse neid väärtusi kesksete argumentidena, millega põhjendatakse oma seisukohti ja tegevust. Samas ilmneb käsitlustes kalduvus alternatiivsetele ja institutsioonikriitilistele tõlgendustele. Näiteks esineb kirjatükkides narratiive, mille kohaselt võivad riigivõimu institutsioonid, näiteks Kaitsepolitsei potentsiaalselt piirata või isegi represseerida liikumise esindajaid nende sõnumite tõttu (Mõtiskleja.ee, 2026). Selliste väidete illustreerimiseks tuuakse paralleele isikutega nagu Aivo Peterson või Oleg Bessedin, kelle juhtumeid kasutatakse laiemate järelduste toetamiseks (Mõtiskleja.ee, 2026). Aivo Peterson mõisteti 2025. aastal süüdi riigireetmises (ERR, 2025). Oleg Bessedinile esitati 23. aprillil 2026. aastal süüdistus riigivastases kuriteos ja sanktsioonide rikkumises (ERR, 2026).

Vandenõuteooriate käsitlemisel rõhutab Konservatiivne Mõtiskleja samuti isikuvabaduste temaatikat, väites, et neid piiratakse Eesti kontekstis (Mõtiskleja.ee, 2026). Selline argumentatsioon toimib moraalse õigustuse tugevdamise vahendina, sidudes liikumise sõnumid laiemate sõnavabaduse ja inimõiguste ideedega.

Samas apelleerib liikumine sageli ka Eesti ajalooliste riigimeeste tsitaatidele; näiteks on kirjutistes märgata viiteid Lennart Merile (Mõtiskleja.ee, 2026). Selline viitamispraktika tugevdab liikumise moraalset õigustust, sidudes oma seisukohad Eesti riikluse ja poliitilise järjepidevuse sümbolse autoriteediga, selle näite puhul esimese taasiseseisvunud Eesti Vabariigi presidendi kaudu.

U (ühtsus)

Konservatiivse Mõtiskleja ühtsus näib tuginevat suurel määral koostööle alternatiivmeedia kanalitega (Mõtiskleja.ee, 2026). Liikumise veebilehel on eraldi esile toodud mitmed Eesti alternatiivmeediakanalid, mis viitab teadlikule võrgustiku kujundamisele. Sama tendents avaldub ka liikumise sotsiaalmeedias, kus regulaarselt jagatakse nende kanalite sisu, osutades tihedale infovahetusele ja vastastikusele toetusele (Konservatiivne Mõtiskleja Facebook leht,

2026). Lisaks on liikumise liider Mario Maripuu avaldanud Konservatiivse Mõtiskleja veebilehel eraldi artikli, milles tutvustab Eesti alternatiivmeediakanaleid ja nende eestvedajaid (Mõtiskleja.ee, 2026). Nendes käsitlustes defineerib ta alternatiivmeedia kanalid kui vastupanuliikumised, rõhutades, et need peegeldavad rahulolematust Eesti ja laiemalt maailma olukorraga (Mõtiskleja.ee, 2026) Samuti tõstab ta esile nende kanalite omavahelist head läbikäimist ja koostööd.

Selline diskursus ja võrgustikupõhine lähenemine tugevdavad toetajate kollektiivset identiteeti ning soodustab kajakambrite kujunemist, kus sarnased seisukohad võimenduvad ning vastandlikud vaated jäävad marginaalseks.

N (toetajate arvukus)

2026. aasta aprilli seisuga jälgib Konservatiivse Mõtiskleja Facebooki lehte ligikaudu 5,7 tuhat kontot (Konservatiivne Mõtiskleja Facebook leht, 2026). Samas ei kajastu see jälgijaskond võrreldaval määral lehe postituste interaktsioonis, kus reaktsioonide arv jääb valdavalt kümnete piiresse (Konservatiivne Mõtiskleja Facebook leht, 2026). Selline lahknevus viitab võimalusele, et liikumist pigem passiivselt jälgitakse kui aktiivselt toetatakse. Lisaks ei saa välistada, et osa jälgijaskonnast koosneb mitteautentsetest kontodest, sealhulgas võimalikest *botidest*, mis võib kunstlikult suurendada jälgijate arvu. 2024. aasta majandusaasta aruande põhjal ei ole Konservatiivne Mõtiskleja saanud sihtotstarbelisi annetusi, mis omakorda viitab piiratud rahalisele toetusele (Konservatiivne Mõtiskleja majandusaasta aruanne, 2024).

C (pühendumus)

Konservatiivse Mõtiskleja puhul avaldub pühendumus eeskätt liikumise liidri Mario Maripuu isiklikus panuses. Maripuu vastutab liikumise sisulise väljundi eest, kirjutades kõik artiklid ning hallates liikumise sotsiaalmeediat. Selline kõrge sõltuvus ühest keskest rolli täitvast isikust viitab personaliseeritud liikumise struktuurile, kus liikumise jätkusuutlikkus ja areng on otseselt seotud liidri individuaalse panuse ja aktiivsusega.

3.4.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Konservatiivne Mõtiskleja veebilehel avaldatud kirjatükkides kui ka sotsiaalmeedia interaktsioonides esineb elemente, mida saab käsitleda vaenulikule mõjutustegevusele iseloomulike mustritena. Eelkõige avalduvad need korduvates narratiivides, mille

potentsiaalne mõju seisneb Eesti institutsioonide usaldusväarsuse kahtluse alla seadmises ning avaliku usalduse järkjärgulises nõrgestamises. Lisaks on Konservatiivne Mõtiskleja liikumise liider Maripuu varasemalt jäänud silma ka Eesti Eest liikumise kaasautorina. Eesti Eest näol on tegemist sügavalt Vene propaganda sõnumitel tegutseva alternatiivse meedia kanaliga (Delfi, 2024). Maripuu kirjatükke ja videopostitusi on tõlkinud ja avaldanud ka Venemaal toimetavad propaganda portaaliid (Delfi, 2025).

4. veebruaril 2026. aastal avaldas Mario Maripuu veebilehel Konservatiivne Mõtiskleja kirjatüki “Kunagi, kui olin Eesti Vabariigi patrioot”, milles toob välja, et ei tunnista end enam Eesti Vabariigi kodanikuna (Maripuu, 2026).

/.../80% seadustest tuleb Euroopa Liidust, mida meie rahvale peale sunnitakse saksa täpsusega. Minu inimesi maksustatakse selles riigis sisuliselt surnuks ning rahvalt on ära võetud otsustusõigus riigijuhtimises üldse kaasa lüüa. Selline riik ei teeni enam ammu siin elavaid kodanikke, vaid nuumab pukist kinni hoidvaid valitsejaid ja ametkondi asja eest teist taga/.../

Taoline raamistik võib vähendada usaldust nii riiklike kui ka rahvusvaheliste institutsioonide vastu.

/.../ Kuna ma ei tunne end enam selle riigi osana, ei saa ma ka ennast nimetada selle riigi järgi eestlaseks. Kuulun Läänemaa põlisrahvaste sekka ja identifitseerin ennast läänlaseks Rõdala kihelkonnast/.../

/.../Põlisrahvad – aeg on ärgata ja astuda vastu sellisele türanniale! Aeg on see institutsioon nimega Eesti Vabariik tagasi kutsuda!/.../

Tähelepanuväärne on viimane lõik, milles kutsutakse põlisrahvaid üles ärkamisele ning vastuseisule türanniale ning esitatakse üleskutse „institutsioon nimega Eesti Vabariik tagasi kutsuda“. Selline retoorika sisaldab mobiliseerivat elementi, mida võib tõlgendada üleskutsena institutsionaalse korra vaidlustamiseks. Sellised sõnumid võivad suurendada vastandumist, riiklike struktuuride õõnestamist ning soodustada ühiskondlikku polariseerumist.

24. veebruaril 2026. aastal avaldas Mario Maripuu veebilehel Konservatiivne Mõtiskleja kirjatüki pealkirjaga „Surm siin või Siberis!”, milles ta käsitleb küsimust, miks teda ei ole veel Kaitsepolitsei poolt arreteeritud ning kas selline võimalus võiks eksisteerida (Mõtiskleja.ee, 2026). Artiklis esineb mitmeid vihjeid, mida võib analüüsida tahtmatu mõjutustegevuse kontekstis.

/.../Aga tegelikult pole juhtunud ei minuga ega teiste alternatiivmeedia inimestega midagi, kui välja arvata Besseedin, kes ületas globalistide jaoks määratud punased jooned, suheldes otse Venemaaga./.../

Selles lõigus viitab autor väitele, mille kohaselt oleks Bessedini kinnipidamine seotud nn „globalistide“ poolt kehtestatud piiridega. Mõiste „globalist“ pärineb uue maailmakorra vandenõuteooriast, kus seda kasutatakse tähistamiseks väidetavat eliiti, kes taotleb rahvusriikide suveräänsuse vähendamist ja üleilmse valitsemissüsteemi kehtestamist (ISD, 2022). Taoliste mõistete kasutamine võib soodustada usaldamatust institutsioonide vastu ning kujundada arusaama varjatud võimustruktuuridest, mis põhineb desinformatsioonil (Diaz ja Nilsson, 2023).

/.../Samas ma vähemalt ise loodan, et sellist lüket kunagi ei tehta, sest see oleks ka välispoliitiline enesetapp Eesti Vabariigile. Skandaal, mille korjaks üles terve konservatiivne maailm -koos Venemaaga loomulikult/.../

/.../Aga kurat neid hulle teab! Täidavad tegelikult ju ainult EL-i käske/.../

Lisaks sisaldab tekst väiteid, nagu tegutseks Eesti Vabariik pelgalt Euroopa Liidu suuniste järgi. Selline käsitlus võib nõrgestada arusaama riiklikust suveräänsusest ja otsustusautonoomiast, kujutades riiki väliste jõudude kontrolli all olevana. Sarnased narratiivid on iseloomulikud mõjutustegevusele, mille eesmärk on vähendada usaldust riiklike institutsioonide vastu ja suurendada ühiskondlikku polariseerumist.

Konservatiivne Mõtiskleja sotsiaalmeediaplatformidel avalduvates aruteludes on kommentaariumis täheldatavad viited, mida võib analüüsida kui (tahtmatule) mõjutustegevusele iseloomulikke. Eeskätt Facebook lehel avaldatud uudispostituste all esinevad kommentaarid, milles ilmnevad mõjutustegevusele iseloomulikud narratiivid.

“Moskvas mõtlevad ilmselt ammu, et kas peaks Eesti enesehävitusele kaasa aitama või las hävitavad end ise. Eestil tuleb see ju nii hästi välja”

Kasutaja 3 (Facebook 3.01.2026)

“Putja, ära jama krt. Zahkna ja Michael pingutavad igapäevaselt, et sõda meile ka tuleks, sa krt räägid mingist lõppemisest...Milleks meile siis see troonitõrje kraav jne.”

Kasutaja 4 (Facebook 21.04.2026)

3.4.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Konservatiivne Mõtiskleja on oma veebilehel avaldatud enesetutvustuses rõhutanud, et liikumise kujunemine on tihedalt seotud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega arenguga. See on võimaldanud Mario Maripuu algselt personaalsel kontol avaldatud poliitilistel kommentaaridel ja ideedel laieneda ning kujuneda laiemapõhjaliseks liikumiseks (Mõtiskleja.ee, 2026). Sellest tulenevalt võib järeldada, et liikumise teke, püsimine ja jätkusuutlikkus on olulisel määral seotud digitaalse keskkonnaga. Liikumisel puudub selgelt piiritletud füüsiline kogunemisruum ning selle tegevus ei ole seotud traditsiooniliste liikumise struktuuridega, vaid toimib peamiselt digikeskkonnades. Olulist rolli toetajaskonna koondamisel ja infovahetuse vahendamisel mängib liikumise *Facebook*-i leht, mille kaudu toimub nii liikumise sõnumite levitamine kui ka kasutajatevaheline interaktsioon. Samuti näib koostöö teiste alternatiivmeediakanalitega toimuvat eeskätt digitaalsete kanalite vahendusel, tuginedes info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega ning nende kaudu kujunevatele võrgustikele.

3.5 TARGO PÄRNAMETS

Targo Pärnametsa omanimeline liikumine sai alguse 2018. aastal Targo Blogiga, kus Pärnamets avaldas poliitilis arvamusalugusid lähenevate 2019. aasta Riigikogu valimiste eel (Targoblogi.ee, 2026). Targo Pärnamets märgib oma veebilehe enesetutvustuses, et jõudis 2019. aastal arusaamale, et Reformierakond ei peaks enam võimul olema. Sellest tulenevalt sõnastab ta oma tegevuse eesmärgina toetada poliitilisi jõude, kes tema hinnangul ei järgi Reformierakonna eksitavaid või ebaõigeid seisukohti (Targoblogi.ee, 2026). Sellele baseerub ka Pärnametsa edasine ideoloogia, millele on ehitatud kogu liikumine. Liikumine on keskendunud peamiselt Reformierakonna vastasusele. Pärnamets on liikumise tugev ja

karismaatiline liider, kelle juhtimisel on liikumine niivõrd mastaapseks kasvanud. Targo Pärnamets nimetab end ise poliitika Eesti poliitikaanalüütikuks (Targoblogi.ee, 2026).

3.5.1 Liikumise elujõulisus

Liikumise kujunemine sai alguse Reformierakonda kritiseerivatest blogipostitustest ning sotsiaalmeediasse laetud videoklippidest, mis löid aluse liikumise kiirele levimisele ja hilisemale laienemisele. Edasise arengu käigus on liikumine järjepidevalt kasvanud, viidates sellele, et käsitletav teema resoneerub märkimisväärse osaga Eesti ühiskonnast. Targo Pärnametsa juhitud liikumise üheks keskseks tugevuseks on selle kommunikatsiooni lihtsus ja vahetus. Sageli jagab Pärnamets katkendeid opositsioonierakondade saadikute sõnavõttudest või kommentaaridest, mille kaudu vahendatakse poliitilisi seisukohti juba eelnevalt tõlgendatud kujul (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). See vähendab auditooriumi vajadust iseseisvaks analüüsiks ning soodustab kiiret samastumist esitatud vaadetega. Lisaks on liikumise sees kujunenud tugev kollektiivne identiteet, mida võimendab kajakambri efekt. Osalejate kommentaarid on sageli sarnased, vastastikku kinnitavad ning toetuvad üksteisele, mis omakorda tugevdab ühtset arusaama ja piirab alternatiivsete vaatenurkade esilekerkimist (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026).

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil on Targo Pärnamets hetkel edu positsioonil, niivõrd laia jälgijaskonnaga liikumisi on Eestis vähe. Oluline tunnusjoon on ka liikumise selge seotus Pärnametsa digitaalse identiteedi ning liidrikeskse ülesehitusega. Selline struktuur loob eeldused liikumise edasiseks institutsionaliseerumiseks, näiteks poliitilise liikumise või kodanikuühenduse vormis.

W (väärikus)

Targo Pärnametsa liikumise puhul on märkimisväärne, et selle kommunikatsioon tugineb suures osas juba olemasolevate allikate kasutamisele. Avaldatud artiklid, videod ja klipid põhinevad sageli teiste allikate materjalidel, näiteks lühikeste videolõikude või tekstikatkendite vahendamisel ja esitlemisel (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026., Targoblogi.ee, 2026). Avaldatud sisus on üldjuhul selgelt viidatud ka kasutatud allikatele. Sageli pärineb info laialdaselt tuntud ja legitiimsetest infokanalitest, nagu näiteks Riigikogu stenogrammid, komisjoniistungid, Eesti Televisiooni debatid või Delfi uudisteportaali saated. Selliste allikate kasutamine aitab tugevdada edastatava sisu usaldusvärsuse muljet (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026., Targoblogi.ee, 2026).

Seega ei keskendu liikumine niivõrd originaalse sisu loomisele, vaid pigem olemasoleva info edasi levitamisele, mis annab tegevusele teatava legitiimsuse. Sotsiaalmeedias jagatud materjalidega ei kaasne enamasti ulatuslikku autori kommentaari. Pärnamets piirdub sageli lühikese, ühelauselise ning tihti iroonilise või suunava märkusega, mis toimib postituse tõlgendusraamina (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). Selline strateegia soodustab kasutajatevahelist arutelu, kuna jätab tõlgendusruumi avatuks ning aktiveerib kommentaariumis diskussiooni.

Ohu kohaks on, et liikumise tugeva seotuse tõttu Pärnametsa isikuga võib tekkida olukord, kus jälgijad ei erista selgelt üksikisiku tegevust laiemast kollektiivsest liikumisest. See viitab liikumise kõrgele personaliseerituse tasemele ning liidri kesksele rollile selle kujunemisel ja toimimisel.

U (ühtsus)

Targo Pärnametsa liikumise puhul on selgelt täheldatav ühtsus nii arvamustes kui ka maailmavaatelistes hoiakutes. Sotsiaalmeedia kommentaariumites domineerib tugev Reformierakonna vastane hoiak ning erinevate seisukohtade väljendamine toob sageli kaasa kriitilise või isegi ründava reaktsiooni teiste kasutajate poolt (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). Selline suhtluspatter viitab piiratud arvamuste paljususele ning grupisisesele normile, mis soosib ühtset ideoloogilist positsiooni. Lisaks suunatakse kriitika tihti konkreetsetele Reformierakonnaga seotud isikutele (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). Nendele pühendatud postituste all ei kujune enamasti sisuline poliitiline arutelu, vaid tähelepanu keskendub videos või postituses figureeriva isiku isiklikele rünnakutele, sealhulgas solvavale ja halvustavale kõnepruugile (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026).

Samas ei piirdu Pärnametsa loodud sisu üksnes poliitiliste teemadega. Nii blogis kui ka sotsiaalmeedias põimib ta poliitiliste postituste vahele ka isiklikumaid ja igapäevaelulisi teemasid, näiteks jagab fotosid oma lastest, kutsub tähistama tähtpäevi või kirjeldab kogemusi oma kodulinnast Haapsalust (Targoblogi.ee, 2026., Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). Selline lähenemine loob liikumise juhi ja jälgijate vahel personaalsema sideme ning võib tugevdada usaldust ja samastumist liikumisega.

N (toetajate arvukus)

Perioodil 2018–2026 on Targo Pärnametsa loodud liikumine saanud üheks Eesti suurima jälgijaskonna ja toetajatega liikumiseks. Targo Pärnametsa nimelisel liikumise Facebooki lehel on 2026. aasta aprilli seisuga 68 tuhat jälgijat (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). Liikumisel on ka TikToki konto, millel on 7890 jälgijat (Targo Pärnamets TikTok konto, 2026). Lisaks Targo Pärnametsa nimelistele sotsiaalmeediakontodele, tema blogile ja veebilehele on Pärnamets loonud ka vähemalt kolm sotsiaalmeediagrupi: „Ei e-hääletusele“, „Eestlaste arvamus“ ja „Reformierakond valitsusest välja“, millel on samuti suur jälgijaskond (Targoblogi.ee, 2026). Jälgijate seis 2026. aasta aprilli seisuga on järgmine: „Ei e-hääletusele“ grupil on 2,4 tuhat jälgijat, „Reformierakond valitsusest välja“ grupil 4,7 tuhat jälgijat ning „Eestlaste arvamus“ grupil 5,7 tuhat jälgijat (Reformierakond valitsusest välja Facebook grupp., Eestlaste Arvamus Facebook grupp, 2026). Toetajate arvukus paistab silma ka interaktsioonis Pärnametsa Facebooki lehe postituste all, kus vaatamiste arv küündib kümnete tuhandeteni ning arutelud koguvad sadu kommentaare (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026).

C(pühendumus)

Targo Pärnamets on omanimelisele liikumisele selgelt pühendunud, hallates samaaegselt mitut kommunikatsioonikanalit. Blogi, Facebooki lehte, Tiktoki kontot, veebilehte ning erinevaid sotsiaalmeediagruppe. Selline tegevus eeldab ulatusliku infomahu järjepidevat loomist ja haldamist.

Samas ei ole võimalik täpselt hinnata, kas ja millises ulatuses toetajad Pärnametsa tegevusse rahaliselt panustavad. Pärnamets on loonud usaldusühingu, kuid ühingu viimase kolme aasta majandusaasta aruanded on esitamata, mistõttu puudub avalik ülevaade võimalike rahaliste toetuste kohta (Targo Pärnamets UÜ, Äriregister, 2026). Siiski märgib Pärnamets oma veebilehel: „Paljud minu jälgijad on olnud suureks toeks, nii rahalise toetuse kui ka postituste jagamisega“ (Targoblogi.ee, 2026). Sellest võib järeldada, et osa jälgijatest toetab tema tegevust ka annetuste kaudu.

Toetajate ja jälgijate aktiivsus ning nende valmisolek Pärnametsa seisukohti jälgida ja levitada on märkimisväärne. Samuti ilmneb Pärnametsa järjepidev pühendumus Reformierakonna ja laiemalt valitsusk koalitsiooni kriitilise sisu loomisele. See viitab liikumise algataja tugevale veendumusele oma ideede olulisuses ja liikumise eesmärkides.

3.5.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Targo Pärnametsa liikumise all puuduvad konkreetset välise tahtmatu mõjutustegevuse märgid. Liikumise liider ise neid oma sõnumites välja ei too. Tihti jäävad ka sisu alla jäetud kommentaarid pigem vaenukõne piiridesse. Samas on märgata teatavaid vihjeid Nõukogude Liidu propagandale või Venemaale, seetõttu võib mõningatel juhtudel rääkida tahtmatust mõjutustegevuseks kasu saavate sõnumite levikust kommentaariumites.

Näiteks on Targo Pärnametsa TikToki kontol avaldatud video, milles on Riigikogu stenogrammist välja lõigatud katkend sotsiaalminister Karmen Jolleri vastusest (Targo Pärnamets TikTok, 2026). Klipsis väidab minister, et Reformierakonna võimulolek peegeldab hetkel Eesti rahva tahet ning järgmised valimised näitavad selle võimalikke muutusi (Targo Pärnamets TikTok, 2026). Pärnamets on video pealkirjaks valinud „Ülbuse tipp“, mis suunab vaataja tõlgendust ning loob hinnangulise raamistiku esitatud sisule (Targo Pärnamets TikTok, 2026).

Antud kommentaaris on üks kasutajates kujutanud Nõukogude propagandaplakatit (LISA 2). Pildil kujutatud visuaal ja tekst pärinevad tõenäoliselt nõukogudeaegse propaganda plakatilt või selle hilisemast paroodiast internetimeemi vormis. Punastes toonides vormiriietus ning vaataja poole osutav tegelane meenutab tugevalt Nõukogude Liidu propagandaplakateid, mida iseloomustasid lihtsustatud ja jõuline visuaalne keel ning otsene pöördumine vaataja poole (Bonnell, 1997). Selliste plakatite eesmärk oli mobiliseerida masse ning suunata nende hoiakuid ja käitumist (Bonnell, 1997). Tekst vene keeles „А что сделал ты?“ („Aga mida sina tegid?“) sobitub samuti propagandaplakati konteksti, kus tihti kasutati indiviidi vastutust rõhutavat ja süüdistava alatooniga retoorikat, et innustada panustamist töö-, sõja- või ideoloogilistesse eesmärkidesse.

Sama klipi all on ka kommentaar:

“/.../tahe on 10% rahva toetuses või? praegusel hetkel on venemaa ka kõvasti demokraatlikum riik kui see, sest seal kindlasti pole rahvas nii vastu valitsusele/.../”

Kasutaja 5 (TikTok 19.09.2025)

Levinud on ka vägivaldale või agressiivsele käitumisele viitavad kommentaarid, mis viitavad kommenteerijate tugevale emotsionaalsele laetusele.

Näiteks on Targo Pärnamets jaganud Riigikogu stenogrammil põhinevat klippi, milles rahandusminister Jürgen Ligi vastab talle esitatud küsimusele sõnadega: „Minu hariduses ei maksa kahelda, ma olen loodusteadust ülikoolis õppinud.“ Sellele reageerib Riigikogu liige Peeter Ernits kriitiliselt, märkides: „*Teie käitumine ei ole küll korralik. See on selline ülbe, arrogantne /.../see ei kõlba siia saali, selline ülbitsemine/.../sellist labast ülbitsemist vähesed ministrid lubavad siin, teie olete üks põhiline/.../*“ (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026)

Antud videole on sotsiaalmeedias jagades Targo Pärnamets kirjutanud pealkirjaks „Ülbe loodusteadlane ja paberitega Jürgen Ligi“ (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026).

Antud postituse all on kommentaarid:

„/.../ täis jobu maha lasta“

Kasutaja 6 (Facebook, 08.04.2026)

„Visake kirsaga seda haiget reformi“

Kasutaja 7 (Facebook, 08.04.2026)

Millele vastatakse: „Kirvega on kindlam“

Kasutaja 8 (Facebook, 08.04.2026)

3.5.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia oskuslik rakendamine on võimaldanud Targo Pärnametsa liikumisel kujuneda ulatuslikuks, laialt levinud ja mitmekihiliseks nähtuseks. Liikumise keskne tegevus toimub digitaalses keskkonnas, kus selle kasv ja levik on olnud eriti dünaamiline. Selline digitaalne fookus soodustab nii kiiret infolevikut kui ka tõhusat toetajate kaasamist, muutes liikumise kommunikatsiooni ja mobilisatsioonivõime märkimisväärselt efektiivsemaks.

Liikumise keskne tegevus toimub digitaalses keskkonnas, kus info levik ning toetajate kaasamine on kiire ja efektiivne. Pärnamets kasutab seejuures teadlikult kõlakambri mehhanisme, jagades oma loodud gruppides korduvalt samu blogipostitusi ja sotsiaalmeedia sisu (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026). Selline korduv ja mitmekanaliline levitamine võib tekitada grupiliikmetes mulje esitatud informatsiooni usaldusväärsusest ja laialdasest

levikut, eriti juhul, kui sama isik kuulub mitmesse sarnase sisuga gruppi. Lisaks on Targo Pärnametsa loodud sisule iseloomulik ka lühikeste videoklippide esitlemine ilma laiemat konteksti vahendamata, mistõttu võib vaatajal puududa terviklik arusaam käsitletava teema sisust ning selle eelnevast või järgnevast käsitlusest (Targo Pärnametsa Facebook leht, 2026., Targo Pärnametsa TikTok konto, 2026). Selline kontekstist eraldatud materjali kasutamine võib soodustada moonutatud tõlgenduste teket ning võimendada desinformatsiooni levikut. Ühtlasi toetab see kajakambrite kujunemist, kus juba olemasolevaid hoiakuid kinnitav ja selektiivselt esitatud sisu levib ning kinnistub kasutajate seas.

Sotsiaalmeedias, sealhulgas Targo Pärnametsa *Facebooki* lehel, *TikToki* kontol ning temaga seotud gruppides, esineb sageli kommentaare, mis sisaldavad vaenukõnet või kutsuvad üles vägivallale. Tähelepanuväärne on seejuures asjaolu, et Pärnamets ise ei sekku otseselt kommentaariumites toimuvasse arutlusse (Targo Pärnamets Facebook leht, 2026., Targo Pärnamets TikTok konto, 2026). Pärnametsa tegevus piirdub enamasti valitud kommentaaride esiletõstmisega, näiteks nende märkimisega meeldimise kaudu, mis võimaldab tal säilitada distantsi otsesest konfliktist. Selline kommunikatsioonistrateegia loob kuvandi väarikast ja neutraalsest liidrist, kes ei osale avalikus sõnasõjas, kuid samas suunab kaudselt arutelu kulgu ning mõjutab toetajate hoiakuid.

Suur jälgijaskond viitab ka potentsiaalselt kergesti mobiliseeritavale inimrühmale. Pärnametsa tugev liidriroll on seejuures oluline tegur liikumise elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse tagamisel, kuna see aitab säilitada toetajate ühtsust ning suunata nende kollektiivset tegevust.

3.6 VABADUSED

Vabadused portaal kuulub Isikuvabaduste Sihtasutuse koosseisus, mis registreeriti 23. aprillil 2022 (Äriregister, Isikuvabaduste Sihtasutus, 2026). Vabadused liikumine ise loodi 2023. aasta kevadel ning saavutas lühikese ajaga märkimisväärse jälgijaskonna. Vabadused liikumise keskseks põhimõtteks on isikuvabaduste kaitse nii Eestis kui ka laiemalt maailmas (Vabadused.ee, 2026). Liikumise algfaasis, 2023. aasta kevadel, keskendus liikumine peamiselt Riigikogus lugemisel olnud vaenukõneseaduse kriitikale ning koroonaviiruse vastu vaktsineerimisega seotud teemadele, tõstatades küsimusi võimalike kodanikuvabaduste piirangute kohta (Vabadused.ee, 2026).

3.6.1 Liikumise elujõulisus

Liikumine on sõnastanud oma eesmärgiks edendada ja hoida erinevaid vabadusi, sealhulgas sõna-, mõtte-, akadeemilist ja elukorralduslikku vabadust ning digitaalset privaatsust (Vabadused.ee, 2026). Seejuures rõhutatakse vajadust piirata riigi ja erinevate võimugruppide põhjendamatu sekkumist inimeste isiklikesse valikutesse ning vältida ühtse mõtteviisi pealesurumist (Vabadused.ee, 2026).

Vabadused portaali sisu peamine autor on Hannes Sarv (Vabadused.ee, 2026). Lisaks kuulub liikumise meeskonda ligikaudu 14 liiget, kes esindavad erinevaid eluvaldkondi (Vabadused.ee, 2026). Lisaks portaalis avaldatud uurimustele ja artiklitele avaldab liikumine regulaarselt taskuhäälingut „Epitsentris“, milles arutletakse Eesti ja rahvusvaheliste ühiskondlike uudiste ning isikuvabaduste kaitse teemadel (Vabadused Youtube kanal, 2026). Saadettesse kutsutakse erinevate valdkondade esindajaid, mis aitab kaasa mitmekesise aruteluruumi loomisele. 2025. aasta lõpus andis liikumine välja kogumiku „Planeet ei põle“, mis koondab intervjuusid ja artikleid, milles esitatakse kriitilisi seisukohti domineeriva kliimapoliitika suhtes (Vabadused.ee, 2026). Raamatu tutvustuses rõhutab Hannes Sarv, et teoses saavad sõna nii Eesti kui ka välismaised teadlased, energeetikaekspertid ning mitmed avaliku elu tegelased (Sarv, 2025).

Liikumises on välja kujunenud ametipositsioonid, nagu toimetajad, saatejuhid ja autorid. Samal ajal on ligipääs Isikuvabaduste Sihtasutus ellukutsujate suunas muutunud keerulisemaks. Liikumise rahastus põhineb suurel määral annetustel, mis viitab bürokratiseerumisele.

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil võib liikumist käsitleda edukana. Liikumisel on kujunenud laialdane toetajaskond, see on suutnud kaasata erinevaid ühiskondlikke eestkõnelejaid ning mobiliseerida märkimisväärseid rahalisi ressursse annetuste kaudu. Samuti on liikumisel potentsiaali edasiseks kasvaks

W(väärikus)

Vabadused liikumine toetub suuresti oma sõnumites väärikuse ja legitiimsuse rõhutamisele. Liikumine rõhutab oma põhiideena toetajate esindamist ja nende huvide ning isikuvabaduste kaitsmist, see tõstab liikumise üldist legitiimsust ja väärikust toetajate seas (Vabadused.ee, 2026).

Eeskätt avaldub väärikus ja legitiimsus erinevatele välistele autoriteetidele tuginemisel. Liikumise portaalis avaldatud arvamused ja artiklites tsiteeritakse sageli Ameerika Ühendriikide teadlasi või doktoreid, kellele omistatakse autoriteetne positsioon (Vabadused.ee, 2026). Selline viitamispraktika seob liikumise sõnumi teaduspõhise diskursusega ning toetab liikumise usaldusvärsuse kujunemist. Olulist rolli liikumise legitiimsuse kujundamisel mängib ka Isikuvabaduste Sihtasutus, mille alla Vabadused liikumine kuulub (ERR, 2023). Sihtasutuse asutajateks on Paul Keres, Margus Lattik, Ain Veide ja Tarmo Koppel, kes tegutsevad erinevates ühiskondlikes valdkondades (ERR, 2023). Nende seotus liikumisega aitab kujundada kollektiivset identiteeti ning toetab selle legitiimsuse ja elujõulisuse tõusu ka avalikus ruumis. Liikumise kommunikatsioonis on oluline roll Vabadused liikumise toimetajal Hannes Sarvel, kes viib läbi intervjuusid taskuhäälingutes ning avaldab artikleid liikumise portaalis (Vabadused.ee, 2026). Sarve varasem ajakirjaniku kogemus ja esinemisstiil, kus küsimustesse on sageli põimitud hinnangulisi elemente, loob olukorra, kus vestlused kalduvad kinnitama ühtset vaatenurka. Selline dünaamika võib soodustada kajakambri efekti, kus kuulajale jääb mulje käsitletava seisukoha ainuõigsusest. Hannes Sarve juhitud vestlustes esitatakse küsimusi ning arendatakse arutelusid koos külalistega, kelleks on sageli erinevate valdkondade esindajad. Taskuhääling “Epitsentris” osalevad külalistena ühiskonnategelased, õppejõud, teadlased ja politoloogid, mis seob käsitletavat teemat laiemate ühiskondlike ja akadeemiliste aruteludega ning annab esitatud seisukohtadele täiendava autoriteetsuse (Vabadused Youtube kanal, 2026). Lisaks toetub liikumine oma sõnumite kujundamisel tihti avalik-õiguslikele meediakanalitele ja ministriumite pressiteadetele, millest tuuakse esile konkreetseid aspekte (Vabadused.ee, 2026). Selline viitamine seob liikumise käsitlused institutsionaalsete allikatega.

U (ühtsus)

Ühtsustunnet rõhutatakse selgelt liikumise kommunikatsioonis. Annetustele suunatud üleskutsetes kasutab Vabaduste peatoimetaja Hannes Sarv väljendit „Fakti täpne informatsioon, mida mujalt Eesti meediamaastikult naljalt ei leia“ ning loosungit „Meie seisame sinu isikuvabaduste eest“ (Vabadused Youtube kanal, 2025., 2026). Need sõnastusvalikud rõhutavad liikumise eksklusiivsust teabeallikana ning loovad ühise kaitsepositsioonil oleva identiteeti liikumise ja selle jälgijaskonna vahel. Liikumise sisest ühtsust tugevdab veelgi ekspertidele ja taskuhäälingu külalistele viitamine kui autoriteetidele,

kes jagavad jälgijaskonnaga rahulolematust valitseva olukorraga. See loob mulje laialdasest konsensusest ning legitimeerib liikumise seisukohti väliste häältega.

N (toetajate arvukus)

Vabadused liikumise toetajaskonna ulatust on võimalik hinnata selle sotsiaalmeediakanalite jälgijaskonna põhjal. 2026. aasta aprilli seisuga on liikumisel TikTakis 1446 jälgijat, Facebookis ligikaudu 11 000 jälgijat ning YouTubes 3380 jälgijat (Vabadused Tiktok kanal 2026., Vabadused Youtube kanal, 2026., Vabadused Facebook leht, 2026).

Lisaks sellele ulatub liikumise peamise kommunikatsioonivormi, taskuhäälingu, episoodide keskmine vaadatavus 5000-6000 vaatamiseni (Vabadused Youtube kanal, 2026). See viitab asjaolule, et liikumisel ei ole üksnes arvukas jälgijaskond, vaid ka suhteliselt kõrge aktiivsuse tase, kus märkimisväärne osa auditooriumist tarbib regulaarselt selle edastatud sisu.

C (pühendumus)

Vabadused liikumise toetajate pühendumus väljendub suurel määral annetuste mahus. Liikumine tegutseb Isikuvabaduste Sihtasutus koosseisus, mistõttu ei ole võimalik täpselt eristada, kui suur osa sihtasutusele tehtud annetustest on otseselt seotud Vabadused liikumisega. Isikuvabaduste Sihtasutus 2024. aasta majandusaasta aruande kohaselt ulatusid eraisikute annetused 100 742 euroni ning juriidiliste isikute annetused 20 380 euroni (Isikuvabaduste Sihtasutus majandusaasta aruanne, 2024). Võrdluseks, 2023. aastal moodustasid annetused kokku 52 547 eurot, mis tähendab, et ühe aastaga on annetuste maht ligikaudu kahekordistunud (Isikuvabaduste Sihtasutus majandusaasta aruanne, 2023). Selline kasv viitab toetajaskonna laienemisele ja liikumise elujõu märkimisväärsele suurenemisele. Täiendavat kinnitust annab 2026. aasta alguses toimunud talvine toetuskampaania, mille eesmärk oli koguda 25 000 eurot poolaasta tegevuskulude katteks (Vabadused Youtube kanal, 2026). Kampaania tulemusena koguti 23 500 eurot ligikaudu 500 annetajalt (Vabadused Youtube kanal, 2026). Ka see näitab, et liikumisel on arvestatav ja aktiivne toetajaskond, kes on valmis selle tegevust rahaliselt toetama.

3.6.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Liikumise taga ei peitu vaenuliku mõjutustegevuse märke. Pigem iseloomustab platvormi sisu subjektiivne lähenemine, artikleid ja taskuhäälinguid loovad auditooriumile ette ideoloogilise fooni. Portaali kajastustes avaldub selge kajakambri efekt, kus domineerib

narratiiv üksikisiku vabaduste pidevast piiramisest. Seetõttu võib liikumine õõnestada kodanike poliitilist usaldust ja valmidust kriisiolukorras riigi suuniste järgi toimida.

Sarnaselt teistele ühiskondlikele liikumistele on ka Vabadused liikumises kasutajate omavahelisel interaktsioonil oluline roll. Kommentaariumites avalduvad sõnumid kalduvad peegeldama liikumise üldist retoorikat, ülekaalus on riigi legitiimsust kahtluse alla seadvad ning ühiskondlikku ärevust võimendavad narratiivid. Kommentaariumites puuduvad otsesed viited vaenulikule mõjutustegevusele kasulikele sõnumitele.

3.6.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng on võimaldanud Vabadused portaalil kujuneda lühikese aja jooksul laia haardega ning märkimisväärse kasvupotentsiaaliga ühiskondlikuks liikumiseks. Sellele on kaasa aidanud erinevate, nii legitiimsete kui ka avalikkuses kõlapinda omavate arvamuslimidrite kaasamine, aktuaalsete ja kõnetavate teemade käsitlemine ning strateegiline turundus. Olulist rolli liikumise nähtavuse suurendamisel mängib taskuhääling „Epitsenter“, mille intervjuuvormis saated salvestatakse ka videokujul (Vabadused Youtube kanal, 2026). Nendest saadetest toodetakse omakorda lühiformaadis sisuklippe, mida jagatakse sotsiaalmeedias, eelkõige Facebookis, eesmärgiga laiendada sõnumite levikut ja suurendada publiku kaasatust. Sageli on tegemist ligikaudu minutipikkuste lõikudega, milles külalised esitavad mõne selge seisukoha või tähelepanu köitva väite. Sellised klipid on tihti eraldatud saate laiemast arutelukontekstist, mis võib mõjutada nende tõlgendamist ja vastuvõttu ning suurendada kajakambrite teket.

Varasemalt peamiselt digitaalses ruumis tegutsenud liikumine on järk-järgult laienemas ka füüsilisse keskkonda. Selle üheks esimeseks väljenduseks võib pidada trükisena avaldatud raamatut, mis viitab liikumise tegevuse mitmekesisustumisele ning püüdlusele jõuda laiema auditooriumini ka väljaspool veebikeskkonda.

3.7 KÕIGI EESTI

Kõigi Eesti liikumine registreeriti ametlikult 22. märtsil 2019, kuid selle tegelik algus ulatub 17. märtsi 2019, mil käivitati algselt anonüümne sotsiaalmeediakampaania ehk nn *flash movement* (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Kampaania loojad viitasid, et liikumine kujunes vastusena käimasolevale poliitilisele olukorrale, mis nende hinnangul seadis ohtu Eestile olulised väärtused (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019).

3.7.1 Liikumise elujõulisus

Pärast esimest edukat sotsiaalmeediakampaniat ja kiiret jälgijaskonna kasvu kerkis avalikkuses küsimus liikumise algatajate kohta. Esialgu säilitas Kõigi Eesti liikumine anonüümsuse, viidates vastustes, et algatus pärineb „murelike Eesti inimeste“ poolt (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019)

Mõni päev hiljem avaldati meedias siiski liikumise algatajate nimekiri, kuhu kuulusid peamiselt kultuuri- ja ettevõtlusvaldkonna esindajad, sealhulgas näitlejad, iduettevõtjad ja kirjanikud (Pau, 2019). Liikumise juhatusse kuulusid Karmen Kangro Burns, Silver Tambur, Ave Tampere, Julia Tomberg, Marko Russiver, Ragnar Sass ja Tõnu Runnel (MTÜ Kõigi Eesti, Äriregister, 2019). Samal ajal rõhutas liikumine, et selle korraldusvõrgustikku kuulub üle 1000 inimese, mis viitas organisatsiooni formuleerumisele juba enne avalikku kampaniat (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019).

Liikumise arengu käigus ilmnis ka teatav bürokratiseerumine. 3. aprillil kuulutati välja liikumise esimene suurem füüsiline aktsioon „Kõigi Eesti Laul“, mille sloganiks oli „Me ei karda. Seisame koos vabaduste eest!“ (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Tegemist oli 14. aprillil Tallinna lauluväljakul toimunud kontserdiga, kus astusid üles mitmed tuntud Eesti artistid. Liikumine rõhutas, et esinejad osalesid ilma esinemistasuta, kuid kutsus samal ajal toetajaid üles tegema annetusi, et katta ürituse korralduskulud, sealhulgas lauluväljaku ja tehnika rent (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Kontserdi eelarve oli ligikaudu 92 000 eurot ning see kaeti annetuste abil (Postimees, 2019). Tasuta üritusel osales liikumise andmetel üle 10 000 inimese (Postimees, 2019). Liikumise üritusel osalesid ka mitmed poliitikud, peamiselt toonastest opositsioonierakondadest (ERR, 2019). Ulatusliku meediakajastuse tulemusena jõudis liikumine kiiresti peavoolumeediasse ning saavutas laialdase ühiskondliku tähelepanu.

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemi alusel võib väita, et Kõigi Eesti liikumine saavutas lühikese ajaga märkimisväärse edu ja nähtavuse, lisaks jõudis liikumine peavoolu. Samas hakkas pärast suurüritust avalik tähelepanu järk-järgult vähenema. Tänapäevaks on liikumine jõudnud langusesse. Liikumine jätkas siiski tegevust, osaledes näiteks 2019. aasta Arvamusfestivalil ning kaaskorraldas 2019. aastal Hirvepargis toimunud meeleavaldust „Aitab! Kaua võib?!“. 2020. aastal algatati uus formaat „Kõigi Eesti üle Eesti“, mille eesmärk oli korraldada üle-eestiline arutelusari ning milleks koguti samuti annetusi (Kõigi Eesti Facebook leht,

2020). See algatus ei saavutanud enam varasemat toetust ning alates 2020. aastast hakkas liikumise populaarsus märgatavalt langema. Järgnevatel aastatel liikumise aktiivsus vähenes ning alates 2022. aastast ei olnud see enam sisuliselt tegev (Kõigi Eesti Facebook leht, 2022). 2024. aastaks kustutati liikumist esindanud mittetulundusühing äriregistrist (MTÜ Kõigi Eesti, Äriregister, 2024).

W(väärikus)

Liikumise legitiimsus ja avalik väärikuse kuvand kujunesid suurel määral selle varajaste toetajate kaudu. Olulist rolli mängis algatusgrupp ja nende sotsiaalne võrgustik, kes liikumise ideid varakult levitasid. See võimaldas liikumisel kinnistuda professionaalsetes ringkondades ning laiendada oma kandepinda. Sotsiaalmeediakampanias osales samuti arvukalt Eesti tuntud näitlejaid, sisuloojaid ja muusikuid (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Avaliku elu tegelaste kaasamine suurendas märkimisväärselt liikumise nähtavust ning soodustas laiapõhjalist toetajate mobiliseerumist. Liikumise sõnumite rõhuasetus demokraatial, avatusele ja hoolivusele ning vastandumine vabadusi piiravale poliitikale aitas kaasa selle kiirele legitiimsuse kasvule ning võimaldas kaasata arvukalt jälgijaid ja toetajaid (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Täiendavat usaldusväarsust lõi liikumise sõnum, mis keskendus vabaduste kaitsele ja sallivuse edendamisele (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Lisaks tugevdas liikumise kuvandit kontserdi korraldamine. Tasuta üritus ning arvukate Eesti muusikute osalemine löid mulje ulatuslikust toetusest ka kultuurivaldkonnas, suurendades seeläbi liikumise usaldusväarsust ja legitiimsust (ERR, 2019).

U (ühtsus)

Kõigi Eesti liikumine oli tugevalt rajatud ühtsuse ideele ning kollektiivse identiteedi kujundamisele. Liikumise kommunikatsioonis kasutati järjepidevalt „meie“ versus „nemad“, vastandust kus „nemadena“ konstrueeriti toonane ametis olev valitsus, keda kujutati Eesti vabaduste piiraja ja demokraatia kahjustajana, ning „meiena“ positsioneeris end Kõigi Eesti liikumine, mis enda sõnul esindas nende väärtuste kaitset ja säilitamist (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019).

Liikumise keskseid põhimõtteid väljendab selle tutvustav tsitaat: “Meie kõigi Eesti on demokraatlik, enesekindel, kaitstud, arvestav, hooliv, tulevikkuvaatav, Euroopa-meelne. Need väärtused ühendavad meid kõiki,” (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). See sõnastus rõhutab ühiste väärtuste olemasolu ning loob aluse laiapõhjalise ja kaasava identiteedi kujunemiseks.

Ühtsuse konstrueerimine avaldus selgelt ka liikumise esialgses sotsiaalmeediakampanias. Ühtse kommunikatsioonikeele ning postituste vormilise ja visuaalse ühtsuse kaudu kujundati sidus ja kergesti äratuntav kuvand (Kõigi Eesti Facebook leht, 2019). Selline lähenemine tugevdas kollektiivsest ja ühtset tegutsemisest.

N (toetajate arvukus)

Kõigi Eesti liikumine saavutas laialdase tuntuse väga kiiresti, eeskätt tänu intensiivsele ja hästi koordineeritud sotsiaalmeediakampaniale, mis tõi esimese ööpäeva jooksul ligikaudu 20 000 jälgijat (Raudsik, 2019). Kiirele kasvule aitas oluliselt kaasa tuntud avaliku elu tegelaste aktiivne osalus, mille tulemusel suurenes nii postituste maht kui ka nende levik. Selline nähtavus lõi omakorda võimendusefekti, kuna inimesed kalduvad toetama algatusi, mida tajutakse laialdaselt aktsepteerituna, soodustas suur avalik tähelepanu uute toetajate lisandumist ning julgustas ka teisi oma toetust avalikult väljendama (Tilly, 2004). Seega toimis kollektiivne digitaalse identiteet siin olulise mehhanismina liikumise kiire leviku ja toetajaskonna kasvu juures.

Liikumise laiapõhjaline toetus avaldus ka füüsilises osaluses. Korraldatud kontserdil osales üle 10 000 inimese, mis kinnitas liikumise suutlikkust mobiliseerida märkimisväärne hulk inimesi ka väljaspool digikeskkonda (Postimees, 2019).

C (pühendumus)

Kõigi Eesti liikumise pühendumus avaldus selgelt nii selle algatajate kui ka toetajate panuses. Olulist rolli mängis ajainvesteering, mis hõlmas liikumise sotsiaalmeediakampania käivitamist, suuremahulise kontserdi korraldamist, aruteluringide ja protestiaktsioonide läbiviimist. Samuti ilmnis pühendumus kultuurivaldkonna esindajate osaluses, sealhulgas artistide valmisolekus esineda liikumise kontserdil ilma tasu küsimata, mis viitab ideelisele ja väärtuspõhisele toetusele.

Toetajate pühendumus väljendus lisaks sotsiaalmeedia kampanias osalemisele ja kontserdil kohal käimisele ka rahalistes annetustes. Liikumise alguses 2019. aastal, mil see saavutas märkimisväärse nähtavuse ja jõudis peavoolu, ulatus annetuste kogusumma 82 465 euroni (MTÜ Kõigi Eesti majandusaasta aruanne, 2019). Järgnevatel aastatel on aga täheldatav selge langustrend, 2020. aastal koguti annetusi 1410 euro ulatuses ning viimasel aktiivsel 2021. aastal 836 eurot (MTÜ Kõigi Eesti majandusaasta aruanne, 2020., 2021). See dünaamika viitab liikumise elujõulisuse vähenemisele pärast selle esialgset kõrgeperioodi.

3.7.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Kõigi Eesti liikumine rõhutab oma tutvustuses, et pole mõjutatud ühegi erakonna või välise jõu poolt (Kõigi Eesti Facebook leht, 2023). Liikumise avalikus kommunikatsioonis, postitustes ja antud intervjuudes pole samuti märke tahtmatust vaenulikust mõjutustegevusest.

See-eest on Kõigi Eesti poliitilise erapooletuse üle on peetud diskussiooni peamiselt selle võimalike sidemete tõttu Sotsiaaldemokraatliku Erakonnaga. Liikumise kanalites varem vahendatud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liikmete kirjutatud artikleid ja arvamused, mis viitab ideoloogilisele ühisosale. Lisaks on liikumise väidetava parteiülesuse seadnud küsimärgi alla nende enda avalikud seisukohad.

Näiteks 2023 aastal postitatud avaldus:

„Õnneks pärast 2023. valimisi me ei vaja Kõigi Eesti Laul kontserti, sest seekord said enamusmandaadi erakonnad, mis seisavad selgelt liberaaldemokraatliku Eesti Vabariigi eest – aitäh!“

Kõigi Eesti Facebook leht (8.03.2023)

Antud sõnum on vastuolus liikumise varasema kuvandiga parteipoliitilisest sõltumatuses, viidates selgele sümpaatiale konkreetse valimistulemuse ja valitsuskoalitsiooni moodustanud erakondade suhtes.

3.7.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Liikumise Kõigi Eesti kujunemine ja levik on tihedalt seotud arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arenguga. Tegemist oli kavandatud äkksotsiaalmeediakampaaniaga, mille kiire levik sotsiaalmeedias ning jõudmine peavoolumeediasse toimus ilma traditsiooniliste, liikumise esmase tutvustuseta. Liikumine sisenes platvormidele kampaaniaga ja saavutas läbi selle laiema tuntuse. See viitab digitaalse keskkonna kesksele rollile kaasaegsete ühiskondlike liikumiste mobiliseerimisel ja nähtavuse saavutamisel.

Liikumine pakkus kampaania näol toetajatele selgelt struktureeritud osalusraamistiku ning ühtset visuaalset identiteedi. Kampaanias osalejaid suunati looma ja jagama sisu kindlate juhiste alusel. Postitama fotosid, kus hoitakse isikliku sõnumiga silti, kasutama visuaalse sümbolina käsitsi joonistatud musta südant ning lisama postitustele märksõna #KõigiEesti

koos musta südame emotikoniga (LISA 3). Selline ühine, kuid samas isikupärase sõnumiga osalusvorm soodustas kampaania kiiret levikut ja tugevdas selle äratuntavust. Juba esimese 24 tunni jooksul kogus liikumine ligikaudu 20 000 jälgijat, mis näitab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite suurt mobiliseerimisvõimet (Raudsik, 2019).

Oluliseks aspektiks oli ka liikumise algne anonüümsus, mida sotsiaalmeedia keskkond võimaldas. Kampaania algatajate isikud jäid esialgu avalikkusele teadmata ning selgusid hiljem meedia kaudu (Raudsik, 2019). See rõhutab digikeskkonna rolli mitte ainult leviku kiirendamisel, vaid ka algatajate algse identiteedi varjamisel.

2026. aasta aprilli seisuga jälgib liikumist *Instagramis* ligikaudu 1100 ning *Facebookis* umbes 28 000 jälgijat (Kõigi Eesti Facebook leht, 2026., Kõigi Eesti *instagram* konto, 2026). Liikumise aktiivne kommunikatsioon on märkimisväärselt vähenenud. Ainuke tegevus on koondunud peamiselt Facebooki platvormile ning ka seal on postituste sagedus madal, eelmisel aastal on avaldatud vaid seitse postitust (Kõigi Eesti Facebook leht, 2025). See viitab liikumise kommunikatiivse aktiivsuse ning avaliku nähtavuse olulisele vähenemisele ajas, mis omakorda seab küsimuse alla selle pikaajalise elujõulisuse digitaalses keskkonnas.

3.8 PLAAN B

Plaan B liikumine asutati 21. mail 2025. Liikumise asutajateks ja juhatuse liikmeteks said Andro Roos, Enni Vaarman ja Indrek Pähnapuu, kellest Roos ja Vaarman on varasemalt kuulunud Eesti Keskerakonda (PLAAN B kodulehekülg, 2025). 1. juunil 2025 teatas liikumine, et on end registreerinud valimisliiduna Tartus ning avalikustas kavatsuse asutada erakond. Liikumine kirjeldab oma põhieesmärgina soovi anda Eesti rahvale uus poliitiline hääl ja suund, luues erakonna, mis seisab aususe, läbipaistvuse ja rahva tahte eest (PLAAN B programm, 2025). Oma positsioneerinus rõhutab Plaan B, et tegemist ei ole pelgalt tavalise erakonnaga, vaid rahvaliidumisega, mis on suunatud neile, kes tunnevad end tänasest poliitikast võõrdununa (PLAAN B programm, 2025). Liikumise visioon näeb Eestit õiglase, koduse ja targa riigina, kus inimest hinnatakse tema töö ja tegude, mitte üksikute puuduste järgi.

3.8.1 Liikumise elujõulisus

2025. aasta kohalikel valimistel kandideerisid liikumise esindajad Tallinnas, Tartus, Narvas, Pärnus, Nõo vallas ja Rakveres (Valimised.ee, 2025). Narvas esitati kõigi kandideerinud erakondade ja valimisliitude seas arvukuselt suurim nimekiri, kuhu kuulus 56 kandidaati (Valimised.ee, 2025). Valimistel saavutati kokku neli mandaati. Tartus kandideerisid lisaks juhatuse liikmetele Roosile, Vaarmanile ja Pähnapuule ka Ülle Pukk, kes on varasemalt kuulunud erakonna KOOS juhatusse ning on peavoolu meediasse jõudnud vaenuliku mõjutustegevusele iseloomulike sõnumitega (Vunš, 2025). Lisaks kandideeris PLAAN B Tartu nimekirjas Mario Maripuu alias Konservatiivne Mõtiskleja (Valimised.ee, 2025). Siin joonistub välja Eesti ühiskondlike liikumiste omavaheline tihe suhtlus ja toimiv võrgustik.

Maussi, Blumeri ja Tilly skeemil paigutub PLAAN B liikumine tänaseks ebaõnnestumise positsioonile. Seda põhjendab eelkõige selge ja ühtse poliitilise sõnumi puudumine, mis omakorda piirab liikumise võimet kujundada püsivat ja laiemat toetajaskonda. Lisaks on PLAAN B suurem esindatus olnud Tartus ja Narvas, mujal puudub kokkupuude ja laiem pidepunkt potentsiaalsete toetajatega. Liikumise kiiret allakäiku on süvendanud selle liidri Andro Roosi lahkumine avalikkusest (Särk, 2026). Pärast 2025. aasta kohalikke valimisi sattus Roos meediasse seoses Tartu Hoiu-laenuühistu juhi ametikohalt taandumise ja sellele järgnenud pankrotiavaldusega (Maripuu, 2026). Olulise tähendusega on asjaolu, et vahetult pärast pankroti väljakuulutamist lahkus Andro Roos Kreekasse, eemaldudes sellega nii füüsiliselt kui ka sisuliselt PLAAN B tegevusest ja arengust (Särk, 2026). Liikumise peamiseks meediakõneisikuks on tõusnud Narva linnavolikogus mandaadi saanud Urbo Vaarmann, kuid tema esindatus ei ole suutnud liidri vaakumit täita. PLAAN B liikumisel puudub jätkuvalt selge fookus ning ühtsev narratiiv, mistõttu on liikumise endise juhi lahkumine kujunenud määravaks teguriks liikumise ebaõnnestumisel.

W (väärikus)

PLAAN B tugineb oma legitiimsuse kujundamisel peamiselt õiguste ja vähemuste kaitse narratiivile. Lisaks rõhutab liikumine oma sõnumites vastandumist kehtivale valitsuspoliitikale (PLAAN B koduleht, 2026). Liikumine esitleb end muutusi taotleva jõuna.

PLAAN B programmiline alus lähtub väitest, et Eesti ühiskond on kaotanud oma õigluse ning PLAAN B positsioneerib end selle taastajana (PLAAN B koduleht, 2026).

Liikumine on rõhutanud ka oma rolli vähemusgruppide eest seisjana. 2025. aasta teises pooles saavutasid PLAAN B ja selle liider Andro Roos suurema tuntuse seakatku vastaste protestide kaudu. Roos kutsus toetajaid üles protestima sigade tapmise vastu, sidudes teemat vandenõuteooriatega ning seades kahtluse alla valitsuse aususe antud küsimuses (Teidla, 2025). Oskuslikult kujunes sellest ka PLAAN B lubadus kaitsta põllumajanduse heaolu (PLAAN B programm, 2025). Andro Roos korraldas mitmeid bussituure Nurme farmi, kus suur hulk nakatunud sigu hukati (Teidla, 2025). Kampaniate raames loodi emotsionaalseid ja mobiliseerivaid videoid, milles kasutati näiteks sõnumeid: „Ärge laske endal karkusid alt lüüa. Me oleme eestlased, mitte tapatalled, kes viiakse tapale.“ (PLAAN B Facebook leht, 2025).

Liikumine on end positsioneerinud ka venekeelse elanikkonna esindajana. Seda rolli on kandnud eeskätt juhatuse liige Enni Vaarmann, kes oma videodes, postitustes ja esinemistes rõhutab oma vene-eesti päritolu ning viitab sellele, et riik ei arvesta piisavalt venekeelt kõneleva elanikkonnaga (PLAAN B Youtube video, 2025). Liikumine esitleb end poliitiliselt alaesindatud kogukonna häälena ning toob esile nende huvide esindamise vajaduse; sellele tugineb suuresti ka PLAAN B liikumise väarikus ja legitiimsus.

U (ühtsus)

Liikumise PLAAN B ühtsuse mõõde avaldub eelkõige selle väliskommunikatsioonis ja programmilistes sõnumites, kus rõhutatakse kollektiivset identiteeti ning ühist tegutsemist (PLAAN B programm, 2025). Liikumise programm pöördub laiapõhjalise sihtrühma poole. Esile tuuakse erinevad ühiskonnagrupid, nagu emad, pensionärid, puuetega inimesed ja majanduslikes raskustes olevad isikud, keda käsitletakse ühise kogukonna osana (PLAAN B programm, 2025). Programmi lõpetav sõnum „Me ehitame koos sinuga Eesti ühist tulevikku“ rõhutab kaasavust (PLAAN B programm, 2025). Valimisjärgses pöördumises kinnitatakse liikumise püsivust ja jätkusuutlikkust, rõhutades vajadust liikumise elujõulisuse jätkumiseks: „Jätkame võitlust enda, oma laste ja Eesti tuleviku nimel.“ (Selline retoorika kujundab kuvandi liikumisest kui ühtsest ja järjekindlast kogukonnast. Täiendavalt on ühtsust kujundatud ka läbi sotsiaalmeedia ja liikumise platvormide, kus avaldati varasemalt regulaarselt taskuhäälinguid, raadisaateid ja videoid. Nendes käsitleti Eesti ühiskondlikke

probleeme ning rõhutati arusaama, et poliitilised otsused ei lähtu piisavalt rahva tahtest. Selline järjepidev kommunikatsioon toetab liikumise sisemise sidususe ja liikumise kollektiivse identiteedi kujunemist.

N (toetajate arvukus)

Liikumise PLAAN B liikmeskonna täpset suurust ei ole avalikest allikatest võimalik kindlaks teha. Samas on teada, et liikmete arv ei ole ületanud 500 piiri, mistõttu ei ole liikumisel olnud võimalik end registreerida erakonnana (PLAAN B koduleht, 2025).

2025. aasta kohalike omavalitsuste valimiste tulemuste põhjal ilmneb, et liikumise toetus on geograafiliselt ebaühtlaselt jaotunud. Kõige tugevam on see Narvas, kus esitati ulatuslik kandidaatide nimekiri ning saavutati esindatus linnavolikogus. Sellist toetust võib selgitada liikumise programmilise ja ideoloogilise positsioneerimisega venekeelse elanikkonna huvide eestkõnelejana. Olulist rolli mängib seejuures ka liikumise Narva piirkondlik juht Urbo Vaarmann, kes positsioneeris end oma valimiskampanias selge Narva linnavõimu ja senise linnapea kriitikuna ning kogus valimistel 779 häält (Valimised.ee, 2025)

Liikumisel PLAAN B on teatav kandepind ka Tartus, kus positsioneeriti end selgelt nii SÜKU projekti kui ka senise linnavõimu vastasena (PLAAN B Facebook leht, 2025). Valimiskampanias kasutati muuhulgas tähelepanu pälvinud nn laulvat kampaaniabussi, mis liikus enne valimisi igapäevaselt linnas ringi ning vahendas liikumise programmilisi seisukohti ja kriitikat valitseva linnavõimu suhtes (PLAAN B Facebook leht, 2025). Liikumise liider Andro Roos kogus Tartus 399 häält, kuid ei saavutanud mandaati, mis viitab küll arvestatavale toetusele, ent mitte piisavale poliitiliseks esindatuseks. Sotsiaalmeedia platvormidel jälgib PLAAN B liikumist 2026. aasta aprilli seisuga Facebooki 1600 kasutajat ning liikumise YouTube kanalil on 2680 tuhat tellijat (PLAAN B Facebook leht, 2025., PLAAN B Youtube leht, 2025). Siinkohal tuleb siiski arvestada, et YouTube'i kanal ei ole algselt loodud liikumise tarbeks, vaid kuulus varasemalt Tartu Hoiu-laenuühistule ning tegutses juba alates 2014. aastast, kanal on hiljem ümber kujundatud PLAAN B ametlikuks kanaliks (PLAAN B Youtube kanal).

C (pühendumus)

Rahalisteks annetusteks kutsutakse toetajaid panustama Andro Roosi isiklikule pangakontole, mistõttu ei ole annetuste kogumahtu võimalik täpselt mõõta ega kontrollida (PLAAN B koduleht, 2025). Annetuskutse rõhutab vajadust uue poliitilise suuna, tugeva meeskonna ja julgete otsuste järele, kutsudes toetajaid üles liituma PLAAN B liikumisega või panustama

rahaliselt (PLAAN B koduleht, 2025). Liikmete pühendumus väljendub arvukates raadio- ja taskuhäälingusaadetes, mida liikumine on välja andnud. Liikumisel on oma raadiosaated ning kandidaadid esinevad autorisaadetega ka Ring FM-is (PLAAN B koduleht, 2025). Märkimisväärse panuse on andnud liikumise liige Toomas Paur, kes on tootnud suure hulga saateid (PLAAN B Youtube kanal). Lisaks väljendub liidri Andro Roos pühendumus erinevate algatatud projektide kaudu. Näiteks on PLAAN B kutsunud sotsiaalmeedia kaudu toetajaid osalema PLAAN B suvepäevadel, mida reklaamiti tasuta üritusena (PLAAN B koduleht, 2025). Enne PLAAN B liikumise registreerimist algatas Andro Roos Tartus kogukonnakohviku „Piaan B“, mille peamiseks eesmärgiks oli pakkuda Tartu inimestele taskukohast toitu (PLAAN B koduleht, 2025). Hiljem, liikumise avalikkuse ette jõudes, kujunes kohvikust üheks Tartu linna kampaania väljundiks. Samuti on Andro Roos korraldanud proteste nii Tartus kui ka väljaspool, tuues osalejaid kohale ka PLAAN B bussiga (PLAAN B Facebook leht, 2025).

3.8.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

PLAAN B liikumise tegevuses ja liikmeskonnas võib täheldada elemente, mis kattuvad (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnustega.

Liikumise liidri Andro Roosi loodud videotes esineb korduvalt Euroopa Liidu ja Nõukogude Liidu võrdlemist. Näiteks 30. mail 2024 avaldatud jutusaates arutlevad Andro Roos ja Madis Sütt ajalooliste ning ühiskondlike teemade üle, käsitledes neid vandenõuteooriate võtmes (PLAAN B Youtube kanal, 2024). Arutelus esitatakse mitmel korral vihjeid, justkui oleks Euroopa Liit oma olemuselt võrreldav Nõukogude Liiduga, ning väidetakse, et Eesti on vahetanud ühe liidu teise vastu (PLAAN B Youtube kanal, 2024). Visuaalselt toetab seda narratiivi video taustal kujutatud Nõukogude Liidu lipp (LISA 4). Samuti tuuakse välja väiteid, et Eesti suurenenud kaitsekulutusi ei kasutata riigi julgeoleku tugevdamiseks, vaid eelarvepuudujääkide katmiseks (PLAAN B Youtube kanal, 2024). Lisaks ilmnevad Roosi sõnavõttudes seisukohad, mis rõhutavad vajadust ümber hinnata Eesti suhtumist Venemaasse. Näiteks on ta väitnud, et eestlased keskenduvad liigselt Venemaa poolt põhjustatud kannatustele ega pööra piisavalt tähelepanu kaubandussuhetele ja välispoliitilisele koostööle (PLAAN B Youtube kanal, 2025). Samuti on ta väljendanud mõtet, et Venemaa võib ajas muutuda vaenlasest liitlaseks (PLAAN B Youtube kanal, 2025).

PLAAN B liikmete hulka kuulub ka Ülle Pukk, kes on varem tegutsenud erakonnas KOOS (Tartu Postimees, 2025). Meediakajastuste kohaselt on Pukk silma paistnud avalduste ja sotsiaalmeediapostitustega, mis levitavad Vene ideoloogiaga haakuvaid seisukohti ja desinformatsiooni (Delfi, 2025). Pukk kandideeris PLAAN B nimekirjas Tartus, kogudes valimistel 23 häält (Valimised.ee, 2025).

Lisaks ilmnevad Roosi sõnavõttudes seisukohad, mis rõhutavad vajadust ümber hinnata Eesti suhtumist Venemaasse. Näiteks on ta väitnud, et eestlased keskenduvad liigselt Venemaa poolt põhjustatud kannatustele ega pööra piisavalt tähelepanu kaubandussuhetele ja välispoliitilisele koostööle (PLAAN B Youtube kanal, 2025). Samuti on ta väljendanud mõtet, et Venemaa võib ajas muutuda vaenlasest liitlaseks (PLAAN B Youtube kanal, 2025).

PLAAN B valimisprogrammis kajastuvad sarnased ideed. Programmis rõhutatakse, et Eesti ei peaks valima vaenlasi ega osalema ühegi suurriigi huvides, vaid keskenduma sildade loomisele ning rahu ja väärikuse säilitamisele (PLAAN B programm, 2025). Samuti tuuakse esile seisukoht, et Eesti peaks olema sõjaliselt neutraalne riik, mille julgeoleku aluseks oleks tasakaalustatud ja kõigi suurriikidega arvestav välispoliitika, mitte seotus ühe konkreetse jõuga (PLAAN B programm, 2025).

3.8.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad on mänginud olulist rolli PLAAN B toetajaskonna algsel kujunemisel ja laienemisel. Regulaarsete taskuhäälingu- ja raadiosaadete kaudu on loodud järjepidev sisuloome, mis aitab hoida toetajaid pidevalt kaasatuna ning tugevdada liikumise ideoloogilist sõnumit (PLAAN B Youtube kanal)

Sotsiaalmeediaplatformid toimivad PLAAN B puhul nii informatsiooni levitamise kui ka mobiliseerimise vahendina. Näiteks Andro Roos sotsiaalmeediapostitused on korduvalt viinud füüsiliste protestiaktioonideni, mis illustreerib digitaalse ja sotsiaalse identiteedi tihedat seost (PLAAN B Facebook leht, 2025). Digitaalsete kanalite ulatuslik kasutamine on andnud liikumisele võimaluse tegutseda suhteliselt sõltumatult traditsioonilisest peavoolumeediast. See võimaldab liikumisel kujundada ja levitada oma narratiivi ilma toimetuslike filtriteta ning olla otseses kontaktis oma sihtrühmaga. Samas kaasneb sellega

risk, mis soodustab kajakambrite teket ning piirata erinevate vaatenurkade esindatust avalikus arutelus.

3.9 KOOS

Liikumine KOOS, täisnimega KOOS Organisatsioon Osutab Suveräänsusele on kujunenud algselt ühiskondlikust liikumisest poliitiliseks erakonnaks, millel on 2026. aasta aprilli seisuga 738 liiget (KOOS, Äriregister, 2026). Sellest tulenevalt võib seda käsitleda liikumisest välja kasvanud poliitilise organisatsioonina. Erakond, mis registreeriti 8. mail 2023, kasvas välja varasemast liikumisest KOOS/Вместе ning on säilitanud mitmeid oma algseid ideoloogilisi ja struktuurseid jooni (KOOS kodulehekül, 2026).

3.9.1 Liikumise elujõulisus

Erakond KOOS määratleb end kaasaegse Eesti rahvaparteina, mille eesmärk on ühendada erinevate etniliste, sotsiaalsete ja kultuuriliste rühmade esindajaid Eesti territooriumil (KOOS programm, 2026). Programmiliselt rõhutatakse rahumeelsust ja poliitilist neutraalsust, samuti riigi arengu sidumist selle geograafilise asukoha ja haridusliku potentsiaaliga (KOOS programm, 2026). Lisaks toetab erakond koostööd kõikide riikidega, rõhutades erilist tähelepanu headele suhetele naabritega (KOOS programm, 2026). KOOS on ülesehituse poolest tugevalt liidrikeskne. Selle keskseteks figuuriks on algusest peale olnud Aivo Peterson ja Oleg Ivanov, Peterson on kujunenud nii liikumise kui ka erakonna peamiseks avalikuks esindajaks. Selline personaliseeritus on mõjutanud ka liikumise identiteedi kujunemist.

Erakonna KOOS sees on märgata ka bürokratiseerumise süvenemist, juhatuse liikmed on üha enam võtnud enda kanda erakonna esindusfunktsioonid, samal ajal kui otsene kontakt laiema liikmeskonnaga on vähenenud (KOOS Youtube kanal, 2026., KOOS kodulehekül, 2026). Samuti viitavad organisatsiooni formaliseerumisele kehtestatud igakuine liikmemaks ning liikmetele ja toetajatele loodud võimalus teha rahalisi annetusi (KOOS kodulehekül, 2026).

Maussi, Blumeri ja Tilly käsitlustest, võib liikumise hetkeseisu kirjeldada kui repressiooni ja surve faasi. See väljendub eeskätt liidri Aivo Petersoni vahistamises ja süüdimõistmises riigireetmises, mis on oluliselt mõjutanud nii liikumise elujõulisust kui ka selle sisemist dünaamikat (ERR, 2025). Ühelt poolt on liikumise identiteet hakanud koonduma vangistatud liidri ümber, teisalt on see toonud kaasa liikumise ettevaatlikuma tegutsemisviisi. Lisaks Aivo

Petersoni vangistusele on liikumise juhtfiguuride seas varasemalt esile kerkinud ka Oleg Ivanov, kes Venemaale ning lahkus erakonnast (Vendre, 2024). Tema lahkumise põhjuseks oli hirm võimaliku vahistamise ees (Vendre, 2024).

W (väarikus)

KOOS rajab oma legitiimsuse suurel määral kuvandile kui vähemuste, eelkõige venekeelse elanikkonna, kaitsjale. Seda täiendab rahusaadiku narratiiv, mille kaudu esitletakse end ühiskondlike pingete leevendajana (KOOS kodulehekül, 2026). Programmiliselt rõhutab KOOS näiteks võõrvägede väljaviimise ideed Eesti territooriumilt ning vajadust edendada eri rahvuste vahelist koostööd (KOOS programm, 2026). Samuti tuuakse esile inimõiguste ja traditsiooniliste perekondlike väärtuste taastamise teema, mis aitab nende sõnumit teatud sihtrühmade jaoks legitimeerida (KOOS programm, 2026).

Märkimisväärne osa KOOS tegevuse õigustusest on seotud ka Aivo Petersoni vangistamisega, mida käsitletakse liikumise poolt riikliku repressiooni ja poliitilise tagakiusamisena (KOOS kodulehekül, 2026). KOOS avaldustes ja artiklites esitatakse seda juhtumit kui näidet väidetavast katsest vaigistada alternatiivseid seisukohti ning piirata koostööd Eesti jaoks ebamugavate infokanalitega (KOOS kodulehekül, 2026).

U (ühtsus)

Liikumine rõhutab oma seisukohtades ühiskondlikku ühtsust, sidudes selle eelkõige venekeelse elanikkonna ning kodakondsuseta isikute suurema kaasamisega. KOOS programmis väljendub see näiteks ettepanekus kaotada kodakondsusetus ehk nn hallide passide süsteem (KOOS programm, 2026). Samuti toetatakse seisukohta, mille kohaselt tuleks loobuda keeleeksami nõudest nende alaliste elanike ja nende järeltulijate puhul, kes on elanud Eestis enne 1991. aastat või alates sellest ajast ning soovivad taotleda Eesti kodakondsust (KOOS programm, 2026). Ühtsuse diskursust toetavad ka emotsionaalselt laetud narratiivid, milles kriitika riigikaitseliste kulutuste, sealhulgas sõjatehnika soetamise suhtes seotakse laiemate eksistentsiaalsete väidetega riigi ja rahva rolli kohta. Näiteks kasutatakse kujundeid nagu „meie riik ei ole malend“ ja „meie rahvas ei ole kahuriliha“, mis loovad vastanduva paralleeli riigikaitseliste tegevuste ning oma rahva heaolu ja kaitsmise vahel, viidates justkui sellele, et need on omavahel vastuolus (KOOS kodulehekül, 2025).

Lisaks avaldub liikumise ühtsust rõhutav dimensioon ka selle kommunikatsioonis. KOOS liikumise peamiseks kanaliks on sotsiaalmeedias levitatavad videod, mille all kujuneb aktiivne toetajaskond (KOOS Youtube kanal). Kommentaariumis esinevad sageli sõnumid, mis rõhutavad solidaarsust, vastastikust toetust ja ühist identiteeti, mis seeläbi tugevdab liikumise sisemist sidusust ning kollektiivset enesekuvandit.

N (toetajate arvukus)

Erakonnal on 2026. aasta aprilli seisuga 738 liiget ning 4 juhatuse liiget (KOOS, Äritegister, 2026). Majandusaasta aruannete kohaselt on liikumise suurim toetus olnud 2024. aastal, kui erakonnale tehti rahalisi annetusi 26 466 euro väärtuses (KOOS majandusaasta aruanne, 2024). Seda saab peamiselt pidada reaktsiooniks Aivo Petersoni 2023. aasta vahistamisele ning 2024. aastal toimunud kohtuistungitele. 2025. aastal saadi annetusi 11 650 euro ulatuses (KOOS majandusaasta aruanne, 2025).

Liikumise KOOS peamist kommunikatsioonikanali youtube jälgib 2026. aasta aprilli seisuga 7088 inimest (KOOS Youtube kanal, 2026). Koos liikumise avalikus Facebooki grupis on 8000 liiget (KOOS Facebook grupp, 2026). Lisaks avaldatakse veebilehel regulaarset artikleid ja arvamusaluseid. Liikumisel on märkimisväärne aktiivsete toetajate osakaal.

C (pühendumus)

Liikumise pühendumus avaldub eelkõige selle loodavas sisus. Märkimisväärse osa sellest moodustavad regulaarselt KOOS youtube kanalil avaldatavad videod, milles osalevad aktiivselt liikumise juhtfiguurid, nagu Igor Hopp, Eduard Fedotov ja Aleksei Teterev (KOOS Youtube kanal, 2026). Sellised videod aitavad tagada liikumise pideva nähtavuse ning toetavad organisatsioonisisese sidususe kujunemist ja hoidmist. Lisaks on videotest aeg-ajalt esindatud ka Aivo Peterson, kelle sõnavõtte vahendatakse läbi kõne Tallinna Vanglast (KOOS Youtube kanal, 2026). Niisugune vahendatud osalus võimaldab liikumisel säilitada sümbolset sidet oma keskse liidriga ka tema füüsilise eemaloleku tingimustes. Pühendumus väljendub ka liikumise toetajate aktiivses osaluses avalikes protestiaktatsioonides. Näiteks on korraldatud korduvaid kogunemisi kohtumajade ees ning Lasnamäe piirkonnas seoses Aivo Petersoni vastu esitatud süüdistustega (Mooste, 2025). Sellised aktsioonid viitavad liikumise mobiliseerimisvõimele ning toetajate valmisolekule väljendada oma seisukohti ka füüsilises ruumis, mis omakorda tugevdab kollektiivset identiteeti ja nähtavust.

Lisaks avaldub pühendumus materiaalses toetuses. 2024. aasta andmetel tehti liikumisele 483 rahalist annetust, mis osutab motiveeritud toetajaskonna olemasolule (ERJK, 2024). Rahalisi panuseid võib käsitleda olulise indikaatorina toetajate seotusest ja valmisolekust panustada liikumise tegevuse jätkusuutlikkusse.

3.9.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

KOOS liikumise tegevuses on märgata selgeid viiteid varjatud vaenulikule mõjutustegevusele. Liikumise veebilehel avaldatud artiklites ning liikumise videodes esineb levinud propaganda narratiive (KOOS kodulehekülg, 2026). Igor Hopi kirjutatud artiklis käsitletakse 2025. aasta augustis Tartumaalt leitud droonitükke (KOOS kodulehekülg, 2026). Artikli peamine sõnum on võimude reaktsiooni kritiseerimine, väites, et juhtumit püütakse „maksimaalselt maha vaikida“ (KOOS kodulehekülg, 2026).

2026. aastal avaldatud Eesti iseseisvuspäeva videos väidab KOOS liikumise kaasesimees Igor Hopp, et „Eesti on kaotanud oma iseseisvuse“ ning „Eesti meedia on müüdnud“ (KOOS Youtube kanal, 2026). Samas videos esitab ta ka väite, et Eestis toimub genotsiid venekeelse elanikkonna vastu, kutsudes jälgijaid kommenteerima, kas nemad tajuvad sama (KOOS Youtube kanal, 2026).

Antud video on tugevalt retooriline, sisaldab desinformatsiooni ning omab mobiliseerivat iseloomu. Video all olevates kommentaarides on märgata vandenõuteooriatele viitavaid ja sügavalt riigis ning selle institutsioonides kahtlevad seisukohti. Lisaks seatakse kahtluse alla Eesti iseseisvus ja suveräänsus:

„Riik hävitab end ise! Oluline on seda protsessi mitte segada. Mul on hea meel.“ /tõlgitud vene keelest/

Kasutaja 9 (Youtube, 24.02.2026)

„Genotsiid on ilmne, pole midagi rääkidagi.“ /tõlgitud vene keelest/

Kasutaja 10 (Youtube, 24.02.2026)

„Eesti Vabariigi suhtelise iseseisvuse aastad: 1920-1940 ja 1991-2004. Kokku 33 aastat. Kust nad võtsid arvu 108, mulle isiklikult ei ole selge.“ /tõlgitud vene keelest/

Kasutaja 11 (Youtube, 25.02.2026)

„Head iseseisvuspäeva...ainult et pole selge, millest!“ /tõlgitud vene keelest/

Kasutaja 12 (Youtube, 24.02.2026)

Kommentaariid viitavad, et ka liikumise jälgijaskond kaldub levitatavate seisukohtade ja retoorikaga kaasa minema, mis omakorda võimendab nende narratiivide mõju.

3.9.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju liikumise elujõulisusele

Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad on loonud KOOS liikumisele soodsad tingimused oma sõnumite kujundamiseks ja levitamiseks oma toetajate seas. Eelkõige avaldub see liikumise enda toodetud videotel, mille kaudu vahendatakse järjepidevalt liikumise seisukohti ning tõlgendusi aktuaalsetest poliitilistest sündmustest (KOOS kodulehekül, 2026). Huvitav tendents on, et liikumise veebileht ja seal avaldatud artiklid on eestikeelsed, kuid kogu sisu sotsiaalmeedias on vene keeles ning kõik sellele jäetavad kommentaarid on samuti venekeelsed (KOOS kodulehekül, 2026., KOOS youtube kanal, 2026). Oluline aspekt on ka see, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad võimaldavad liikumise tegevuse jätkumist ka olukorras, kus selle keskne liider, Aivo Peterson, viibib Tallinna Vanglas. Liidri sõnavõttude vahendamine telefoni kõnede kaudu loob toetajatele mulje vahetust kontaktist ning võimaldab jälgida tema tegevust ja seisukohti ka füüsilise eemaloleku tingimustes (KOOS Youtube kanal, 2026). Aivo Petersoni kinnipidamise valguses on liikumine algatanud ka mitmeid sotsiaalmeediakampaaniaid, neist viimane on teemaviide #freepeterson, mida KOOS toetajad sotsiaalmeediasse postitavad (LISA 5). See aitab säilitada liidri sümbolset rolli.

Lisaks mängivad KOOS puhul rolli ka digitaalses meediaruumis kujunevad kajakambrid, kus sarnaste vaadetega kasutajad tarbivad ja jagavad üksteist kinnitavat infot. Liikumise poolt levitatav sisu tugineb sageli Venemaa päritolu alternatiivmeediakanalitele, mida tõlgendatakse ja kohandatakse Eesti konteksti (KOOS Facebook grupp, 2026). Selline infovahetus võib tugevdada grupisest ühtsust, kuid samas piirata kokkupuudet mitmekesiste vaatenurkadega.

3.10 SALK

SALK ehk Sihtasutus Liberaalne Kodanik on 24. novembril 2020 registreeritud liikumine, mille peamine eesmärk on seista liberaalse maailmavaate ning avatud ühiskonna põhimõtete

est (SALK koduleht, 2026). Liikumise kujunemise ajendiks oli toonase valitsuskoalitsiooni otsus korraldada 2021. aasta aprillis rahvahääletus abielu määratluse küsimuses (SALK majandusaasta aruanne, 2021).

3.10.1 Liikumise elujõulisus

SALK on ise rõhutanud, et liikumise loomise keskseks eesmärgiks oli liberaalsete jõudude koondamine, et viia läbi tõhus ja koordineeritud vastukampaania (SALK koduleht 2026). Liikumine on avalikult tunnistanud oma koostööd liberaalseid väärtusi esindavate erakondade, huvikaitseorganisatsioonide, meediaväljaannete ning üksikisikutega (SALK koduleht, 2026). Organisatsioon pakub neile uuringuid, andmeid ja analüüse, aidates seeläbi kaasa liberaalsete ideede levikule ja mõjule Eesti ühiskonnas (SALK majandusaasta aruanne, 2021).

Liikumine suutis juba oma esimesel tegevusaastal kiiresti mobiliseerida nii toetajaskonna kui ka märkimisväärsed rahalised ressursid. Mitmed annetajad kuulusid Eesti iduettevõtjate eliiti, sealhulgas Martin Henk, Taavet Hinrikus, Oliver Kadak, Martin Kõiva, Sten Tamkivi, Markus Villig ja Martin Villig, kes panustasid igauks rohkem kui 10 000 euroga (SALK majandusaasta aruanne, 2021). See võimaldas organisatsioonil alustada tegevust tugeva algkapitaliga ning luua kiiresti arvestatav toetajabaas. Kui algselt tegutses organisatsioon ühe töötajaga, siis tänaseks on SALK liikumisel kolm aktiivset töötajat (SALK majandusaasta aruanne, 2024). Lisaks annetustele on järjest olulisemaks sissetulekuallikaks kujunenud konsultatsiooniteenused ja analüütiline töö. 2024. aasta majandusaasta aruande kohaselt ulatus liikumise ettevõtlustulu 62 000 euroni (SALK majandusaasta aruanne, 2024).

Maussi, Blumeri ja Tilly sotsiaalsete liikumiste skeemi kohaselt võib SALK liikumise paigutada peavoolu jõudmise faasi. Nii organisatsioon ise kui ka selle juht Tarmo Jüristo on meedias regulaarselt esindatud ning nende koostatud analüüsidele viidatakse sageli ka ajakirjanduses (Vikerraadio 2025., Kiisler, 2023). Sellest tulenevalt on liikumisest kujunenud üks Eesti usaldusväärsemaid poliitilise analüüsi pakkujaid. Liikumise selge ja läbipaistev kommunikatsioon on tõenäoliselt aidanud kaasa selle laiemale aktsepteerimisele ühiskonnas.

W (väärlikus)

SALK legitiimsus ja avalik kuvand põhinevad suurel määral selle ideoloogilisel positsioonil liberaalse maailmavaate kandjana, mis ühtlasi eeldab selget vastandumist konservatiivsetele

ja paremkonservatiivsetele suundumustele (SALK koduleht, 2026). Selline väärtuspõhine enesemääratlus aitab liikumisel kujundada selget identiteeti ning eristuda poliitilisel maastikul. Olulist rolli legitiimsuse kujundamisel mängib ka rõhutatud läbipaistvus. SALK avalikustab oma veebilehel kõikide annetajate nimed ning toob majandusaasta aruannetes eraldi esile suuremad toetajad (SALK koduleht, 2026). Selline praktika võimaldab avalikkusel saada selge ülevaate liikumise rahalistest allikatest ning toetuse ulatusest, tugevdades seeläbi usaldusväarsust. SALK liikumise väärikust suurendab ka selle toetajaskonna koosseis, kuhu kuuluvad mitmed Eesti iduettevõtlaste võtmeisikud, kes panustavad liikumisse märkimisväärsete annetustega (SALK majandusaasta aruanne 2021., 2022., 2023., 2024). Alates 2024. aastast on SALK laiendanud oma tööd ka Euroopa tasandile, mis viitab rahvusvahelise võrgustiku tugevnemisele ning aitab omakorda tõsta selle institutsionaalset kaalu (SALK majandusaasta aruanne, 2024). Liikumise tegevus tugineb olulisel määral andmetele, kvantitatiivsele analüüsile ning teaduspõhistele allikatele (SALK koduleht, 2026). Selline lähenemine võimaldab esitada argumente empiirilisel kontrollitaval kujul, mis raskendab nende vaidlustamist ning toetab legitiimset kuvandit.

Liikumise legitiimsust mõjutab ka selle positsioon avalikus ruumis. Liikumise jõudmine peavoolu ning valdavalt positiivne meediakajastus on aidanud kujundada sellest usaldusväärse ja mõjuka osalise poliitilises diskursuses (Kiisler, 2023).

U (ühtsus)

Liikumise sisemine ühtsus väljendub eeskätt jagatud eesmärkides, kuid ka selgelt konstrueeritud kollektiivses identiteedis, mida kujundatakse „meie“ versus „nemad“ vastandusena. „Meie“ kategooriasse paigutatakse liberaalse maailmavaatega inimesed ning „nende“ all viidatakse peamiselt konservatiivseid väärtusi esindavatele poliitilistele jõududele, nagu Eesti Konservatiivne Rahvaerakond ja Isamaa (SALK koduleht, 2026., SALK Facebook leht, 2026).

Kommunikatsioonis kasutab SALK selle vastanduse esiletoomiseks sageli iroonilisi vihjeid, meemikultuuri ning arvamuskäsitlusi (SALK Facebook leht, 2026). Selline strateegia aitab ühtaegu nii mobiliseerida toetajaid kui ka suurendada sõnumi levikut digitaalses meediaruumis. Kollektiivset identiteeti ja kuuluvustunnet väljendatakse ka materiaalsel tasandil. SALK on loonud oma sümbolikauga fännikaupa, mida müüakse liikumise veebilehel (SALK koduleht, 2026). Need tooted sisaldavad sageli iroonilisi või kriitilisi

viiteid konservatiivsetele poliitikutele ning toimivad ühtaegu nii poliitilise eneseväljenduse kui ka grupikuuluvuse väljendusena (SALK koduleht, 2026).

N (toetajate arvukus)

SALK toetajate arvukus väljendub nii jälgijates kui ka annetustes. 2026. aasta aprilli seisuga on SALK facebook lehel 6200 jälgijat (SALK Facebook leht, 2026). Annetuse puhul saab valida nii püsi, kui ühekordse anentuse vahel. SALK veebilehel on avaldatud kõikide annetajate nimed, kus samuti joonistub välja hulgaliselt toetajaid. SALK toetajad saavad oma toetust lisaks väljendada Substack keskkonnas SALK sisu tellides (SALK Substack, 2026).

C (pühendumus)

SALK liikumise pühendumus avaldub selgelt nii selle eestvedajate kui ka toetajate tegevuses. Liikumise üks peamisi kõneisikuid, Tarmo Jüristo, panustab märkimisväärselt aega avalikus ruumis tegutsemisse. Ta osaleb regulaarselt päevapoliitilistes saadetes, annab intervjuusid ning kirjutab analüütilisi kommentaare (Vikerraadio 2025., Põlendik, 2025). Lisaks toodab SALK järjepidevalt sisulist materjali, avaldatakse taskuhäälinguid, artikleid ja uuringuid, mida esitletakse visuaalselt ka liikumise veebilehel (SALK koduleht, 2026). SALK toetajate pühendumus on selgelt tajutav, väljendudes eelkõige rahalises panuses. Annetuste maht on aasta-aastalt kasvanud, mis viitab usalduse ja toetuse suurenemisele. Kui 2023. aasta majandusaasta aruande kohaselt koguti annetusi 193 726 euro ulatuses, siis 2024. aastaks oli see summa kasvanud 222 955 euron (SALK majandusaasta aruanne, 2023., 2024). See näitab, et liikumise eesmärke peetakse oluliseks ning nende nimel ollakse valmis ka materiaalselt panustama.

3.10.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused liikumises

SALK liikumise tegevuses ei ole tuvastatav (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus. Nende sõnumid ja seisukohad tuginevad valdavalt teaduspõhistel ning avalik-õiguslikel allikatel, mis viitab sisu legitiimsusele (SALK koduleht, 2026). Liikumise tegevus keskendub peamiselt Eesti sisepoliitika ning laiemalt rahvusvaheliste, ühiskonda puudutavate välispoliitiliste teemade selgitamisele ja analüüsimisele (SALK koduleht, 2026., SALK Substack, 2026). Nendes analüüsid ei ilmne SALK tegevuses viiteid varjatud või pahatahtlikule

mõjutustegevusele. Lisaks on SALK olnud oma eesmärkide ja väärtuste osas läbipaistev, tuues selgelt välja oma seosed liberaalset maailmavaadet edendavate erakondade ja huvigruppidega (SALK koduleht, 2026). Selline avatus aitab vähendada tõlgendusruumi võimalike varjatud motiivide osas ning toetab liikumise usaldusväärset avalikus ruumis.

3.10.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

SALK liikumine kasutab arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid sihipäraselt ja tõhusalt, mis toetab selle nähtavust ning jätkusuutlikkust. Liikumise veebileht koondab arvamused ja analüüse, pakkudes süstemaatilist ülevaadet nende seisukohtadest (SALK koduleht, 2026). Sotsiaalmeedias, eriti facebookis, jagatakse jooksvalt uudiseid ning neile lisatud tõlgendusi ja reaktsioone, mis aitavad hoida auditooriumit kaasatu ja informeerituna (SALK Facebook leht, 2026). Lisaks on SALK aktiivne platvormil Substack, kus avaldavad regulaarselt sisu liikumisega seotud autorid, Tõnis Leht, Kaido Keerma ning liikumise liider Tarmo Jüristo (SALK Substack, 2026). Seal ilmuvad artiklid, lühimõtted ja viited teistele materjalidele, mis laiendavad aruteluruumi (SALK Substack, 2026). Täiendavalt toodab liikumine ka oma taskuhäälingut, kuhu kutsutakse külalisi nii avalik kui ka erasektorist, eelkõige liberaalse maailmavaate esindajaid (SALK Podcast, 2025).

Samas võib SALK kommunikatsioonis täheldada ka kajakambri efekti kujunemist, kus domineerivad sarnased maailmavaated ning vastandlikud seisukohad jäävad tahaplaanile. Juhtudel, kui sotsiaalmeedias esitatakse kriitilisi või vastanduvaid arvamusi, võivad need kohati saada iroonilise või halvustava vastukaja osaliseks, mis võib piirata sisulise ja tasakaalustatud arutelu kujunemist (SALK Facebook leht, 2026).

SALK liikumine on suurel määral üles ehitatud selle liidri, Tarmo Jüristo, isikule ja identiteedile, mis kajastub selgelt kõigis liikumise info- ja kommunikatsioonikanalites. Liikumise seisukohtade kujundamisel ja avalikul esitamisel tuginetakse sageli just tema arvamustele ja analüüsidele (SALK Facebook leht, 2026). Samuti esindab Jüristo liikumist meedias kõige nähtavamalt ning on mitmete olulisemate uuringute ja analüüside autor (Tammjärv, 2021). Selline tugev liidrikesksus aitab tagada sõnumite ühtsuse ja selguse, kuid samas võib see muuta liikumise kuvandi ja mõju liigselt sõltuvaks ühest isikust.

3.11 SAPTK

Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks (SAPTK) asutati 8. detsembril 2011 (Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks, Äriregister, 2026). Liikumise tegevus algas 2012. aastal ning oli mõjutatud rahvusvahelisest liikumisest Traditsiooni, Perekonna ja Eraomandi Kaitseks (TFP) (SAPTK koduleht, 2019).

3.11.1 Liikumise elujõulisus

SAPTK määratleb oma eesmärgina tegutseda kristlikule õpetusele tuginedes perekonna, moraaliseaduse, inimväärikuse ja -õiguste ning omandi austamisel põhineva ühiskonnakorralduse ja Euroopa kultuuripärandi kaitse nimel erinevates ühiskonnaelu valdkondades (SAPTK koduleht, 2019). SAPTK kujunemist mõjutas muu hulgas Eestis arutelu all olnud kooseluseadus, mille vastu alustas liikumine avalikku kampaaniategevust (SAPTK koduleht, 2019). SAPTK liikumisega on tihedalt seotud Varro Vooglaid, kes on üks liikumise liidreid ja esindajaid (SAPTK, Äriregister, 2026). Alates 2023. aastast on Varro Vooglaid Riigikogu liige, kuuludes Eesti Konservatiivne Rahvaerakond fraktsiooni (Valimised.ee, 2023).

Liikumine lõi 2015. aastal oma uudisteportaali Objektiiv, mille kaudu edastatakse SAPTK seisukohti ja teavet (SAPTK koduleht, 2019).

Maussi, Blumeri ja Tilly käsitluse põhjal võib SAPTK paigutada peavoolu jõudmise positsioonile. Liikumine osaleb avalikus arutelus ja on tihedalt esindatud konservatiivse maailmavaate esindajana. Liikumise tegevust on kajastatud meedias seoses selle kohati tähelepanuväärsete seisukohtade ja algatustega (Kelomees, 2022). Kriitiline mediakajastus on siiski tõstnud liikumise populaarust ja suurendanud toetajaskonna mobiliseerimist. SAPTK tugineb oma sõnumites suuresti kristlikule maailmapildile, seetõttu on liikumine tugevalt levinud kiriklike organisatsioonides ja kogukondades (SAPTK põhikiri, 2011).

W (väärikus)

Liikumise legitiimsus tugineb suuresti selle liidri Varro Vooglaiu tegevusele, kes esindab liikumist meedias ning on advokaadina esindanud SAPTK liikumist erinevates kohtuvaidlustes (ERR, 2025). Läbi kohtuvaidluste võitude või edasikaebamise on liikumine tõstnud oma legitiimsust ja väärikut. Lisaks toetub liikumine oma sõnumite põhjendamisel religioossetele allikatele, sealhulgas kristlikule õpetusele ja Piiblile (SAPTK koduleht, 2019).

Neid allikaid kasutatakse peamiselt argumendina muu hulgas aruteludes, mis puudutavad abieluvõrdsust ja aborti keelustamist.

Liikumise kommunikatsioonis esineb ka vastandumist liberaalsetele poliitilistele seisukohtadele ja erakondadele ning kriitikat valitsuse ja riiklike institutsioonide suunal (Objektiiv Youtube kanal, 2026). Samuti on väljendatud kriitilisi seisukohti Euroopa Liidu poliitikate ja otsuste suhtes (Objektiiv kodulehekül, 2026). Nende seisukohtade põhjendamisel viidatakse sageli individuaalsete vabaduste ja otsustus autonoomia kaitsele ning traditsioonide eest seismisele (Objektiiv Youtube kanal, 2026).

U (ühtsus)

SAPTK kollektiivne ühtsus väljendub eelkõige tugeva kollektiivse identiteedi kujundamisel ja hoidmisel, mida liikumine realiseerib avalike kampaaniate ning meeleavalduste kaudu. Esimese avaliku algatusena käivitati 2012. aastal kampaania „Kaitskem üheskoos perekonda!”, mille raames koguti allkirju perekonna mõiste põhiseadusliku käsitluse toetuseks ning edastati need Riigikogule (SAPTK majandusaasta aruanne, 2013). 2014. aastal korraldati meeleavaldus „Perekonna ja demokraatia kaitseks”, mille eesmärk oli väljendada vastuseisu kooseluseaduse avalikule arutelule ja selle vastuvõtmisele Riigikogus (SAPTK majandusaasta aruanne, 2013). Meeleavalduse osalejate organiseeriti tasuta transport bussidega erinevatest maakondadest (Delfi, 2014). Lisaks SAPTK liidritele Varro Vooglaiule ja Markus Järville esinesid meeleavaldusel kõnedega arvukalt vaimulikke, mis rõhutab liikumise ja kiriklike institutsioonide sidemeid (Delfi, 2014). 2015. aastal toimusid samateemalised SAPTK korraldatud meeleavaldused nii Toompeal kui Vabaduse väljakul (SAPTK majandusaasta aruanne, 2015).

Lisaks on liikumine korraldanud proteste riigiasutuste, sealhulgas kaitsepolitsei ja riigiprokuratuuri hoonete ees (Objektiiv kodulehekül, 2021). 2021. aastal korraldas SAPTK mitmeid avalikke meeleavaldusi koroonapandeemia meetmete ja vaksineerimise vastu (Delfi, 2021). Liikumise ühtsuse konstrueerimisel on keskseks strateegiaks vastandumine erinevatele poliitilistele seisukohtadele ja ühiskondlikele küsimustele ning „meie“ ja „nemad“ vastanduse loomine. Viimane väljendub ka liikumise enesekirjelduses: „2015. aasta oli meie sihtasutusele pingeline ja sündmusterohke, ent kindlasti ka edukas aasta, täis võitlust meie ja paljude meie sihtasutuse toetajate ühiste veendumuste eest.“ (SAPTK majandusaasta aruanne, 2015).

N (toetajate arvukus)

SAPTK toetajate arvukus väljendub peamiselt sihtasutuse majandusaasta aruannetes, kus annetused moodustavad suure osa liikumise sissetulekutest. Majandusaasta aruannetes rõhutab SAPTK, et liikumine ei saa toetusi riigilt, Euroopa Liidult ega teistelt avalik-õiguslikelt institutsioonidelt, vaid tegutseb eraisikute annetuste toel (SAPTK majandusaasta aruanne, 2014). Liikumise majandusaasta aruannete kohaselt oli annetuste maht suurim 2021. aastal, ulatudes 656 747 euroni (SAPTK majandusaasta aruanne, 2021). Suure toetuse üks põhjuseid võib olla samal aastal toimunud koroonapandeemia ulatuslik levik ning erinevate piirangute kehtestamine viiruse leviku pidurdamiseks, sealhulgas vaktsineerimisega seotud meetmete karmistamine. SAPTK tegutses sel perioodil aktiivselt valitsuse pandeemiapoliitikale vastandudes ning vaktsineerimise suhtes kriitiliste kodanike seisukohti esindades, korraldades meelevaieldusi ja avaldades seisukohti pandeemiameetmete ning vaktsineerimise kohta.

2023. aastal oli annetuste maht 518 390 eurot ning 2024. aastal 214 494 eurot (SAPTK majandusaasta aruanne 2023., 2024). Annetuste vähenemine seostub muu hulgas portaali Objektiiv eraldi mittetulundusühinguna registreerimisega, mille tulemusel tekkis portaalile eraldi annetuskonto ja rahastus (SAPTK majandusaasta aruanne, 2023).

2026. aasta aprilli seisuga jälgib SAPTK liikumisega seotud uudisteportaali Objektiiv Facebook lehte 25 000 inimest ning liikumise youtube kanalil on 13 600 tellijat (Objektiiv Facebook leht, 2026., Objektiiv Youtube kanal, 2026). Objektiiv avaldab regulaarselt videosisu, milles osalevad sageli SAPTK liikumise liidrid Varro Vooglaid ja Markus Järvi, kuid esindatud on ka erinevad konservatiivset maailmavaadet esindavad külalised (Objektiiv Youtube kanal, 2026). Videote all toimub aktiivne arutelu ning sisu jagatakse kasutajate poolt edasi.

C (pühendumus)

SAPTK tegevus on suurel määral seotud selle juhtfiguuride, Varro Vooglaid ja Markus Järvi, rolliga, kes esindavad liikumist meedias, avalikes aruteludes, meelevaieldustel ja kohtuvaidlustes. Lisaks osalevad nad erinevate tegevuste elluviimises, sealhulgas konverentside korraldamises, petitsioonide algatamises, kohtumiste läbiviimises ning liikumisega seotud videosisu, artiklite ja arvamuskõnede loomises (SAPTK koduleht, 2019, SAPTK majandusaasta aruanne 2015., 2017., 2019).

Toetajate seotust väljendavad nii aktiivsus liikumise loodud sisu kommentaarides kui ka rahaline panus annetuste kaudu (Objektiiv Youtube kanal, 2026., SAPTK majandusaasta aruanne 2021., 2022).

3.11.2 Võimaliku (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse tunnused

Meedias on käsitletud SAPTK taga peituvat võimalikku välist mõjutustegevust, eelkõige läbi rahvusvahelise liikumise Traditsiooni, Perekonna ja Eraomandi Kaitseks (Delfi, 2021). Tegemist on ülemaailmse võrgustikuga, mille liikmete sõnumid ja osaliselt kattuvad (Delfi 2021). Sarnaselt teistele Euroopas tegutsevatele aktiivsetele kotalikele liikumistele kasutab ka SAPTK punavalget värvilahendust ning lõvi sümbolit, mis viitab fundamentaalkatoliiklike väärtuste kaitsmisele (SAPTK koduleht, 2016). Suure teemana on tõstatatud ka annetused, mida SAPTK liikumine on saanud Poolalt, kus sarnane organisatsioon on liikumist toetanud 2012, 2013 ja 2016 kogusummas 159 000 eurot, mis loob võimaluse, et SAPTK esindab oma sõnumites suurema liikumise eesmärke või tegutseb nende võimalikes huvides (Delfi 2021, SAPTK majandusaasta aruanne 2012., 2013., 2016).

SAPTK uudisteportaali Objektiiv sisu on suuresti ehitatud kriitilisele hoiakule Eesti riigi ja selle institutsioonide suhtes (Objektiiv kodulehekül, 2026). 15. veebruaril 2022 avaldatud saates „Fookuses“ arutlesid Varro Vooglaid ja Markus Järvi koroonapandeemia meetmete üle, käsitledes neid ulatuslike õiguste piirangutena (Delfi, 2022). Saates tõstatati ka küsimus riigi legitiimsuse ja kodanike lojaalsuse kohta. Sealjuures märkis Vooglaid: „/.../Ma ei tea, mina tahan lõppude lõpuks elada normaalset elu. Nimetage seda Eesti Vabariigiks või Eestimaa kubermanguks või millekski muuks. Kes iganes tagab inimestele võimaluse siin normaalselt elada, selle poole inimesed siis hoiavad. Sa ei saa lõputult mingi emotsionaalse argumendiga, et meil peab siin tornis olema sinimustvalge, mis siis, et selle sinimustvalge all sa tegeled inimeste ahistamise ja kiusamisega ja mahasurumisega“ (Kelomees, 2022). Väljütlemine pälvis laialdast ühiskondlikku tähelepanu ja meediakajastust. Vooglaid on hiljem selgitanud oma sõnavõttu retoorilise väljendusena (Kelomees, 2022).

7. aprillil 2026 avaldatud „Fookuses“ saates käsitlesid Markus Järvi ja Veiko Vihuri majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi “LGBTQ+-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava aastateks 2025–2030”, mis sisaldab muuhulgas soovitusi LGBTQ+-temaatika integreerimiseks õppetöösse (Objektiiv Youtube kanal, 2026). Saates esitati neid ettepanekuid kui ideoloogilise mõjutusena haridussüsteemis ning õpilaste

väärtuste pealesurumisena (Objektiiv Youtube kanal, 2026). Video kommentaariumis esineb viiteid ajaloolistele autoritaarsetele režiimidele ning kriitikat riigivõimu legitiimsuse suhtes:

“Varem oli Moskva ja kommunistide diktatuur, nüüd on Brüsseli ja pervertide diktatuur. Mis vahet”

Kasutaja 13 (Youtube, 07.04.2026)

“vaikne saboteerimine, milles probleem. Toimis nõukajal, toimib ka nüüd”

Kasutaja 14 (Youtube, 08.04.2026)

Antud kommentaarid viitavad võrdlustele Nõukogude perioodiga ning väljendavad usaldamatust demokraatlike institutsioonide suhtes, mis võib mõjutada avalikku arusaama riigi toimimisest ja poliitilisest legitiimsusest.

3.11.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia mõju

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng on võimaldanud SAPTK liikumisel kujundada omaette inforuum. Uudiste- ja arvamuspordi Objektiiv kaudu on liikumisel meediakanal, mis lähtub peamiselt SAPTK ideoloogilistest kaalutlustest (Objektiiv kodulehekülg, 2026). Selle portaali suur jälgijaskond ja toetajate hulk on muutnud SAPTK liikumise elujõulisemaks ja laialdaselt tuntud ühiskondliku diskussiooni algatajaks. Samas kaasneb sellise inforuumi kujunemisega ka kõlakambri efekt. Objektiivi sisu peegeldab väljaande tagaseisva SAPTK liikumise väärtushinnanguid (Objektiiv kodulehekülg, 2026). Lisaks on SAPTK liikumise liidripõhisus koos arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega suurendanud selle juhtfigureide Varro Vooglaiu ja Markus Järvi nähtavust. Nende aktiivne esinemine sotsiaalmeedias, arvamuskogudes ja saadetes on toonud neile laiema tuntuse ning loonud võimalused poliitiliseks osaluseks, sealhulgas valimistel kandideerimiseks ja Vooglaiu puhul ka Riigikogu liikmeks saamiseks (Valimised.ee, 2023).

4. ARUTELU

4.1 Peamised teesid

4.1.1 Eestis tegutsevate ühiskondlike liikumiste elujõulisus on Tilly WUNC kontseptsiooni ning Maussi, Blumeri ja Tilly skeemi näitajate alusel ebahühtlane

Töö valimi analüüsi põhjal jaotuvad uuritud liikumised Maussi, Blumeri ja Tilly teoreetiliste käsitluste ning Tilly WUNC kontseptsiooni alusel viide põhikategooriasse. Nendeks on edukad liikumised, ebaõnnestunud liikumised, langusesse jõudnud liikumised, riikliku surve või repressioonide all tegutsevad liikumised ning peavoolu jõudnud liikumised.

<i>Liikumise positsioon</i>	<i>Liikumise nimi</i>
Edu	Eesti Roheline Liikumine, Targo Pärnamets, Vabadused
Ebaõnnestumine	Konservatiivne Mõtiskleja, PLAAN B,
Surve/repressionid	Meie Nursipalu, KOOS
Peavoolu jõudmine	SALK, SAPTK
Langus	Kõigi Eesti, Sinine Äratus

Edukate ühiskondlike liikumiste kujunemisel mängivad kesksel rollil selgelt sõnastatud eesmärgid, nende efektiivne levik ning võime kõnetada laia toetajaskonda. Eesti Roheline Liikumine puhul on selleks olnud järjepidev keskendumine keskkonnakaitse ja kliimaküsimuste temaatikale, mille kaudu on liikumine pikaajaliselt esindanud erinevaid kodanikke ja huvigruppe. Seejuures on liikumine tegutsenud koostöös nii riiklike institutsioonide kui ka hiljem Euroopa Liidu tasandi partneritega, mis on suurendanud selle mõjuulatust ja legitiimsust. Liikumise legitiimsena püsivust on mõjutanud nii liikumise algatanud ühiskondlik eliit kui ka kollektiivse identiteedi tekkimine.

Targo Pärnamets juhitud liikumise puhul ilmneb strateegia, kus keskmesse on seatud vahendamise roll. Pärnamets kasutab peamiselt videopõhist sisu, mille kaudu ta vahendab sisepoliitilisi otsuseid ja protsesse, analüüsides Riigikogu stenogramme ja komisjonide istungeid ning esitades nende põhjal lühikesi videosi. Selline lähenemine võimaldab jälgijatel

kiiresti omandada keerukate teemade põhisisu ning on aidanud kaasa laia auditooriumi kujunemisele. Samas võib sellist sisu tõlgendada ka varjatud mõjutamisena, kuna esitatud materjalid kalduvad kujutama opositsioonipoliitiku, eeskätt Eesti Keskerakond esindajaid, positiivsemas ning valitsusliikmeid kriitilisemas valguses. Pärnametsa märkimisväärne jälgijaskond kujutab endast olulist ressursi, mis loob potentsiaali liikumise arenemiseks kas laiapõhjalisemaks kodanikuühenduseks või Pärnametsa poliitiliseks kandidatuuriks.

Sarnaseid jooni võib täheldada ka Vabadused liikumise puhul, mille tugevuseks on selge sõnumistrateegia, professionaalne videopõhine kommunikatsioon ning mitmekesine külaliste ring, kuhu kuuluvad erinevate valdkondade eksperdid, sealhulgas juristid, energeetikud, õppejõud ja majandusteadlased. Spetsialistide positsioonilt tegutsev kriitiline hoiak riigi suhtes võib omakorda suurendada liikumise usaldusväarsust avalikkuse silmis.

Lisaks organisatsioonilistele ja kommunikatiivsetele teguritele on kõigi edukate liikumiste puhul määrava tähtsusega kollektiivse identiteedi kujunemine. Vastavalt Alberto Melucci käsitlesele põhineb see ühise arusaama ja jagatud eesmärkide tekkimisel (Melucci, 1996). Nii Vabaduste kui ka Pärnametsa liikumise kontekstis mängivad liikumiste liidrid olulist rolli kollektiivse identiteedi kujundamisel, luues emotsionaalset ühtsust ja sidusust sümboolse kapitali kaudu (DeCesare, 2013; Nepstad jt, 2006).

Ebaõnnestunud ühiskondlike liikumiste puhul on üheks peamiseks probleemiks selge ja ühtse sõnumi puudumine ning liiga paljude erinevate teemade käsitlemine. Juhul kui liikumine ei keskendu kindlale fookusele, vaid haarab oma kommunikatsioonis väga laia teemade ringi, muutub keeruliseks selge kollektiivse identiteedi kujunemine. See omakorda takistab ka laiapõhjalise toetajaskonna tekkimist ja mobiliseerimist.

Näiteks liikumine Konservatiivne Mõtiskleja käsitleb lisaks riigi- ja valitsuskriitikale ka vandenõuteooriaid, isiklike arvamusi, maailmapoliitilisi teemasid, poliitilisi meeme ning erineva sisu edasi jagamist. Selline temaatiline killustatus raskendab selge sõnumi tajumist ning ei loo inimestes tugevat äratundmist ega kollektiivset identiteeti. Kuigi liikumisel on sotsiaalmeedias märkimisväärne jälgijaskond, ei väljendu see aktiivses kaasatuses ega postituste aluses interaktsioonis.

Sarnast mustrit võib täheldada ka liikumise PLAAAN B puhul. Liikumisel puudub selgelt defineeritud poliitiline sõnum ning tegevus on sageli reaktsiooniline, lähtudes üksikutest sündmustest, mida püütakse kujundada liikumise identiteedi aluseks. Lisaks on mõju avaldanud liikumise juhi Andro Roosi taandumine aktiivsest rollist, mille tulemusel on

kadunud selge eestvedamine ja nähtav kõneisik. PLAAN B puhul on probleemiks ka geograafiline piiratus, liikumine on olnud tugevamalt esindatud Tartus ja Narvas, kuid mujal puudub laiem kokkupuude ja pidepunkt potentsiaalsete toetajatega. See muudab toetajate mobiliseerimise väljaspool neid piirkondi keeruliseks. Samuti püütakse kõnetada väga erinevaid sihtrühmi korraga, mis muudab sotsiaalse identiteedi kujunemise liikumise ümber keeruliseks.

Liikumised, mis satuvad riikliku surve või repressioonide alla, on oma identiteedi tihti rajanud teemale, milles riik toimib üheaegselt nii vastaspoole kui ka institutsionaalsete reeglite kehtestajana. Lisaks võib liikumine olla oma tegevuses seadusega vastuollu läinud, mis muudab liikumise automaatselt ka repressioonidele alluvaks. Meie Nursipalu liikumise identiteet on kujunenud valdavalt Nursipalu harjutusväljaku laiendamise vastustamise ümber. Käimasolevad kohtuvaidlused liikumise ja riigi vahel ning paralleelselt jätkuv harjutusväljaku laiendamine kajastavad olukorda, kus liikumine küll tegutseb aktiivselt ja esindab kohalike elanike ning maaomanike huve, kuid ei ole suutnud arendustegevuses sisulisi muutusi esile kutsuda. Riigi jätkuv maade omandamine ja metsaraie laienduse eesmärgil näitavad, et institutsionaalne surve piirab liikumise tegelikku mõjuvõimu.

KOOS liikumise puhul on surve ja repressioonid avaldunud ennekõike läbi liikumise liidri ja võtmefiguuri Aivo Petersoni riigireetmises süüdimõistmise ja vangistamise, millega liikumine kaotas olulise osa oma identiteedist ja tugeva liidri. Lisaks lahkus liikumise teine juhtfiguur Oleg Ivanov kõigepealt liikumise juhi kohalt ning hiljem liikumisest endast ametlikult, kartes ise vangistusse sattumist. Liikumise tänane identiteet on suuresti üles ehitatud Petersoni vangistusele ning selle ebaõigluse rõhutamisele. Samas on riigi poolsed repressioonid kaasa toonud liikumise sõnumite ja tegevuse märgatava ettevaatlikumaks muutumise.

Peavoolu jõudnud liikumiste puhul on peamiseks rolliks ajakirjanduse ja üldise meedia võimendav roll. Liikumised, mis pakuvad huvi meediale ja seeläbi laiemale kajastusele suudavad kõita rohkemate toetajate tähelepanu ning muutuda oluliseks ühiskondlike arengute mõjutajaks, kommenteerijaks või rahva mobiliseerijaks. Liikumise SALK puhul avaldub see eelkõige liberaalse maailmavaate esindamises avalikus meediaruumis. Liikumine tugineb andmepõhisele ja analüütilisele lähenemisele, püüdes süvaanalüüside abil poliitilisi protsesse nii seletada kui ka mõjutada. See positsioon tugevdab liikumise legitiimsust, mis omakorda suurendab selle usaldusväarsust nii ajakirjanduse kui ka laiema avalikkuse silmis. Oluline roll

on ka liikumise liidril Tarmo Jüristol, kelle järjepidev osalemine avalikes aruteludes ja meedias ning enda isiku seostamine SALK-iga tugevdab liikumise nähtavust ja suurendab toetajate hulka.

SAPTK liikumise puhul jõuab konservatiivset maailmavaadet esindav liikumine samuti tihti meediaruumi. Võrreldes SALK-iga toimub see siiski suurel määral kriitilisema meediakajastuse kaudu, näiteks faktidele mittetuginevate väidete, järskude väljaütlemiste ja aktiivsete kohtuvaidluste tõttu. Kuigi selline kajastus võib piirata liikumise positiivset vastuvõttu laiema avalikkuse seas, tugevneb selle positsioon oma toetajaskonna hulgas ning see toimib mobiliseeriva ressursina, kinnistades liikumise kollektiivset identiteeti ja vastandumist domineerivale avalikule diskursusele.

Mõlema liikumise positsiooni kujundamisel mängib rolli ka nende seotus erakondliku poliitikaga. SALK liikumine seostab end liberaalsete poliitiliste jõududega, samas kui SAPTK liikumine on seotud konservatiivsete erakondadega, eelkõige EKRE-ga. Neid seoseid võib käsitleda vastastikuse legitimeerimise mehhanismina, mille kaudu liikumised ja erakonnad teineteise mõjuvõimu toetavad. Liikumised võivad pakkuda erakondadele ideoloogilist tuge ja kodanikuühiskondlikku kandepinda, erakonnad omakorda suurendavad liikumiste nähtavust ja poliitilist mõjukust.

Langusfaasi jõudnud liikumiste puhul on üheks peamiseks regressi põhjuseks nende kujunemine reaktsioonina konkreetsele sündmusele, mille aktuaalsus ajas paratamatult väheneb. Kõigi Eesti liikumise algne suur populaarsus ning laiapõhjaline toetajaskond löid eeldused edukaks arenguks, kuid selle mõju kahanes seoses poliitiliste ja ühiskondlike olude muutumisega. Valitsuse vahetus ning uute domineerivate teemade esiletõus, nagu koroonapandeemia ja Venemaa agressioon Ukrainas, vähendasid liikumise algse fookuse aktuaalsust. Selle tulemusel on liikumine tänaseks languses ja aktiivse tegevuse lõpetanud. Sinine Äratus liikumise puhul on languse üheks oluliseks teguriks olnud katusorganisatsiooni kadumine ning sellest tulenev nn identiteedikriis. Varasemalt EKRE noorteorganisatsioonina tegutsenud liikumine lahkus 2024. aastal sisetülide tagajärel erakonna koosseisust ning ühines Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid erakonnaga. Selle protsessi käigus kaotati märkimisväärne osa varasemast toetajaskonnast ning nõrgenes liikumise algne ideeline alus. Ühtlasi kadus ühendav kollektiivne identiteet koos selle emotsionaalse mõõtmega, mida varasemalt toetasid tihedad suhted katuseorganisatsiooniga ning sealt välja kujunenud usaldus ja ühtsustunne. Emotsionaalse mõõtme olulisust kollektiivse identiteedi püsimisel

rõhutab ka Melucci, kes nendib et see on liikumise püsimisel kriitilise tähtsusega. (Melucci, 1995).

Töös Eesti ühiskondlike liikumiste elujõulisust uurides joonistus mitmete liikumiste puhul välja sarnane muster. Eestis on tõusnud kodanike rahulolematust, mis väljendub ka uute ühiskondlike liikumiste tekkes ning nende selges vastandumises võimule ja poliitilisele eliidile. Antud nähtust kirjeldab ka Tarrow, kes märgib, et kodanike rahulolematusest tekivad liikumised, kelle peamiseks sõnumiks saab riigile vastandumine (Tarrow, 2011). Töös analüüsitud liikumistest viis on kujunenud viimase viie aasta jooksul, perioodil, mil valitsust on erinevates koosseisudes juhtinud sama erakonna peaminister, mis võib potentsiaalselt seletada suurt vastandumise identiteedi osakaalu liikumiste sõnumites.

Poliitilise usalduse langus avaldub nii liikumiste ametlikus kommunikatsioonis kui ka nende ümber kujunenud aruteluruumides, eeskätt kommentaariumites ja sotsiaalmeedia interaktsioonides. See on selgelt nähtav liikumistes nagu Vabadused, KOOS ning MTÜ Nursipalu. Nende liikumiste sõnumites rõhutatakse sageli kodanike õiguste ja vabaduste eiramist, mille kaudu kujundatakse narratiiv liikumisest kui erinevate ühiskonnagruppide eestkõnelejust. Selline lähenemine võimaldab mobiliseerida toetust nii rahvusvähemuste kui ka konkreetsest probleemist mõjutatud kogukondade seas. Sellest tulenevalt võib järeldada, et märkimisväärne osa kodanikest tajub riigi tegevust mitte kooskõlas olevat nende huvide ega õigluse põhimõtetega. Niisugune tajutus lõhe riigi ja kodanike vahel võib lähitulevikus kaasa tuua negatiivseid ühiskondlikke mõjusid, sealhulgas usalduskriisi süvenemise ja sotsiaalse polariseerumise kasvu.

4.1.2 Teatud Eesti ühiskondlike liikumiste puhul võib täheldada tunnuseid, mis viitavad võimalikule (tahtmatule) vaenulikule mõjutustegevusele, sealhulgas Eesti iseseisvust kahtluse alla seadvaid seisukohti ning välise mõjutustegevusega haakuvate narratiivide levikut

Viimase kümnendi jooksul on mõjutustegevus ulatuslikult kandunud sotsiaalmeediakeskkondadesse, kus selle levik on hõlpsam ning kontroll sõnumite üle sageli piiratum. Töös analüüsitud ühiskondlike liikumiste puhul ilmnes, et võimalik (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus võis avalduda kahel erineval tasandil. Ühel juhul joonistus see välja liikumiste endi kommunikatsioonis ja tegevuses, kus oli võimalik tuvastada viiteid võimalikule (tahtmatule) vaenulikule mõjutustegevusele. Teisel juhul avaldus see liikumiste

jälgijate ja toetajate omavahelises interaktsioonis, kus reaktsioonina liikumiste jagatud sisule võis esineda elemente, mis viitasid võimalikule tahtmatule vaenulikule mõjutustegevusele. Liikumiste sisekommunikatsioonis olid sellised viited täheldatavad liikumiste Meie Nursipalu, Konservatiivne Mõtiskleja, PLAAN B ja KOOS puhul. Nende liikumiste puhul võib rolli mängida üldiselt madal poliitiline usaldus ja liikumise identiteet selle ümber. Mõnel juhul ei saa siiski välistada ka teadlikumat mõjutamispüüdu.

Liikumiste jälgijate ja toetajate interaktsioonides ilmnisid mõjutustegevusele viitavad tunnused Targo Pärnametsa, KOOS ja SAPTK liikumiste puhul. Need avaldusid eeskätt kommentaarides, kus käsitleti Eesti riiklust võrdluses Nõukogude Liiduga või seati arutelu alla riigi legitiimsus. Niisuguseid ilminguid on võimalik seostada Riigikantselei hinnanguga, mille kohaselt võivad inimesed sotsiaalmeedia algoritmide mõjul sattuda infokeskkondadesse, kus domineerivad raskesti kontrollitavad ja kallutatud narratiivid, mida inimene omakorda kergelt omandab (Riigikantselei, 2025).

4.3 Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia suurendab ühiskondlike liikumiste elujõulisust, võimaldades kiiremat mobilisatsiooni ja laiemat levikut, kuid võimendab samal ajal kõlakambrite teket

Üks keskseid tegureid, mis mõjutab ühiskondlike liikumiste elujõulisust, on arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate levik. Need võimaldavad liikumistel luua iseseisvaid infokanaleid, nagu uudisteportaalid, sotsiaalmeediaplatformid ning multimeedial põhinevad väljundid (nt videod ja taskuhäälingud), mille kaudu vahendatakse oma sõnumeid mitmekesisel vormis. Erinevate väljendusviiside kasutamine aitab kaasa auditooriumi laienemisele ning suurendab mobilisatsioonipotentsiaali. Samuti loob digitaalne identiteet üksikisikutele võimaluse koondada enda ümber sarnaste huvidega kogukondi ja algatada uusi liikumisi (Bingley jt, 2026).

Olulist rolli ühiskondlike liikumiste püsimises ja laienemises mängivad ka kajakambriid. Need avalduvad eriti selgelt sotsiaalmeediakeskkondades, kus algoritmiline sisuvalik ja kasutajate eelistused soodustavad sarnaste vaadete ja võrgustike kujunemist. Nii teoreetilised käsitlused kui ka tulemused viitavad sellele, et ühiskondlike liikumiste puhul on märgata samameelsete kogukondade koondumist, eriti *facebooki* platvormil (Cinelli jt, 2021).

Lisaks mõjutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng märkimisväärselt inimeste info omandamise viise. Bingley jt toovad esile, et grupikuuluvustunde suurendab indiviidi

vastuvõtlikkust konkreetsele infovoole ning tugevdab arusaama grupist kui usaldusväärsest allikast (Bingley jt, 2026). Selle tulemusena kujuneb selektiivne infokeskkond, kus teemade valik, rõhuasetused ja tõlgendused lähtuvad kindlatest ideoloogilistest või väärtuspõhistest raamistikest. Sellistes tingimustes võivad alternatiivsed vaatenurgad ja tasakaalustatud käsitlused jääda alaesindatuks, mis omakorda mõjutab auditooriumi arusaamu ühiskondlikest protsessidest ning võib piirata sisulist ja mitmekesist avalikku arutelu.

KOKKUVÕTE

Lõputöö raames uurisin ühiskondlike liikumiste elujõulisust, analüüsides seda 1980. aastal välja kujunenud Maussi, Blumeri ja Tilly skeemi ning Tilly WUNC kontseptsiooni alusel. Lisaks käsitlesin küsimust, milliste liikumiste taga võib peituda (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus ning kuidas on arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad mõjutanud ühiskondlike liikumiste elujõulisust.

Töö eesmärk oli pakkuda teadmisi ühiskonna hetkeseisust, hinnates, mil määral on ühiskondlikud liikumised laienenud või hääbunud ning millist rolli nad ühiskonnas mängivad. See võimaldas omakorda hinnata Eesti kodanikuühiskonna hetkeseisu ja arengusuundi. Ühiskondlike liikumiste elujõulisuse ja leviku põhjal saab arutleda nende võimaliku mõju üle Eesti ühiskondlikele protsessidele nii praegu kui ka lähitulevikus.

Andmete kogumiseks viisin läbi kvalitatiivse sisuanalüüsi, uurides Eesti erinevate ühiskondlike liikumiste välist kommunikatsiooni kirjalike ja audiovisuaalsete allikate kaudu. Analüüs hõlmas meediatekste, sotsiaalmeediapostitusi, blogipostitusi, artikleid ja avaldatud uuringuid, samuti liikumiste loodud videomaterjali ja otseülekandeid. Lisaks uurisin toetajate või jälgijate kommentaare. Liikumiste sisemist toimimist aitas hinnata ka sissetulekute analüüs majandusaasta aruannete põhjal.

Tulemustest ilmnes, et valimisse kuulunud ühiskondlikud liikumised jagunesid skeemil viide positsiooni: edu, ebaõnnestumine, surve või repressioonid, peavoolustumine ja langus. Vaenulik mõjutustegevus ilmnes nelja liikumise puhul sisekommunikatsioonis ning kolme liikumise puhul toetajate kommunikatsioonis. Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad mõjutasid kõigi uuritud liikumiste elujõulisust ja levikut.

Analüüsist selgub, et liikumiste identiteet on sageli üles ehitatud vastandumisele võimule ja poliitilisele eliidile, mis viitab kasvavale kodanike rahulolematusele. Edukate ja peavoolu jõudnud liikumiste tugevuseks on sõnumite selgus, professionaalselt toodetud sisu ja konkreetne fookusteema. Sageli mängib olulist rolli ka karismaatiline ja tugev liider. Ebaõnnestunud või langusesse jõudnud liikumiste puhul osutus probleemiks liiga paljude teemade käsitlemine, keskendumine lühiajalistele probleemidele või ühise kollektiivse identiteedi kadumine, mis on liikumise püsimisel kriitilise tähtsusega.

Võimalikud (tahtmatu) vaenuliku mõjutustegevuse sõnumid liikumiste sees põhinevad sageli riigile vastandumisel või selle tugeval kritiseerimisel. Samuti kordub Euroopa Liidu

võrdlemine Nõukogude Liiduga. Toetajate kommentaarides väljenduv (tahtmatu) vaenulik mõjutustegevus tugineb peamiselt väidetele, et Eestis puuduvad vabadused ja iseotsustamise võimalus ning inimesed kannatavad riiklike repressioonide all.

Arenenud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad on suurendanud liikumiste võimalusi kõnetada suuremat hulka toetajaid ning levitada sõnumeid ja ideid. Lisaks on digitaalses ruumis kujunevad kajakambrid oluliseks viisiks, mille kaudu inimesed infot omandavad ja teiste sarnaste ühiskondlike liikumiste sisuni jõuavad.

Tulevikus võiks antud teemat uurida suurema valimi põhjal või keskenduda samade ühiskondlike liikumiste edasisele arengule. Samuti oleks huvitav analüüsida avaliku kuvandi ja mainekujunduse rolli ühiskondlike liikumiste puhul.

SUMMARY

Title in English: The Formation and Vitality of Estonian Society Movements

In my thesis, I examined the viability of social movements, analysing it on the basis of the Mauss, Blumer, and Tilly scheme developed in 1980 and Tilly's WUNC concept. In addition, I addressed the question of which movements may conceal (inadvertent) hostile influence activities, and how advanced information and communication technologies have affected the viability of social movements.

The aim of the thesis was to provide knowledge about the current state of society by assessing the extent to which social movements have expanded or declined and what role they play in society. This, in turn, made it possible to assess the current state and developmental trends of Estonian civil society. Based on the viability and spread of social movements, their potential impact on Estonian societal processes can be discussed both at present and in the near future.

To collect data, I conducted a qualitative content analysis, examining the external communication of various Estonian social movements through written and audiovisual sources. The analysis encompassed media texts, social media posts, blog posts, articles, and published studies, as well as video material and live broadcasts produced by the movements. In addition, I examined the comments of supporters or followers. An analysis of revenues based on annual financial reports also helped to assess the internal functioning of the movements.

The results revealed that the social movements included in the sample were distributed across five positions on the scheme: success, failure, pressure or repression, mainstreaming, and decline. Hostile influence activities were identified in the internal communication of four movements and in the communication of supporters of three movements. Advanced information and communication technologies affected the viability and spread of all the movements studied.

The analysis shows that the identity of movements is often built on opposition to those in power and the political elite, which points to growing civic discontent. The strengths of successful movements and those that have entered the mainstream lie in the clarity of their messages, professionally produced content, and a specific focal topic. A charismatic and

strong leader also often plays an important role. In the case of movements that have failed or entered a phase of decline, the problems identified included addressing too many topics, focusing on short-term issues, or the loss of a shared collective identity, which is of critical importance for a movement's sustainability.

Potential (inadvertent) hostile influence messages within the movements are often based on opposition to the state or strong criticism thereof. Comparisons between the European Union and the Soviet Union also recur. The (inadvertent) hostile influence activities expressed in supporters' comments are primarily based on claims that freedoms and the possibility of self-determination are absent in Estonia and that people suffer under state repression.

Advanced information and communication technologies have increased the ability of movements to reach a larger number of supporters and to disseminate messages and ideas. Furthermore, echo chambers that form in the digital space serve as an important means through which people acquire information and discover the content of other similar social movements.

In the future, this topic could be studied on the basis of a larger sample or by focusing on the further development of the same social movements. It would also be interesting to analyse the role of public image and reputation management in the context of social movements.

KASUTATUD ALLIKAD

Abrams, D. ja Hogg, M. A. (1990). An introduction to the social identity approach. *Social Identity Theory and Social Cognition*, 1, 1–9.

https://www.researchgate.net/publication/226768706_An_Introduction_to_the_Social_Identity_Approach

Alternatiivmeedia kanal EestiEest. (i.a). *KUUM! Mario Maripuu liitus Plaan B-ga!*.

Kasutatud 09.04.2026, <https://eestieest.com/kuum-mario-maripuu-liitus-plaan-b-ga/>

Bailey, E. R., Wang, D., Soule, S. A., & Rao, H. (2023). How Tilly's WUNC works: Bystander evaluations of social movement signals lead to mobilization. *American Journal of Sociology*, 128(4), 1206–1262. <https://doi.org/10.1086/723489>

Bakshy, E., Messing, S., ja Adamic, L. A. (2015). Exposure to ideologically diverse news and opinion on Facebook. *Science*, 348, 1130–1132. <http://doi.org/10.1126/science.aaa1160>

Bennett, W. L. ja Segerberg, A. (2012). The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739–768. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>

Beilmann, M., & Realo, A. (2012). Individualism-collectivism and social capital at the individual level. *Trames: Journal of the Humanities and Social Sciences*, 16(3), 205–217. <https://doi.org/10.3176/tr.2012.3.01>

Beilmann, M., ja Rämmer, A. (2025). *Lumepalli valim*. Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja Metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/valimi-moodustamine/>

Bingley, W. J., Worthy, P., Wiles, J. ja Haslam, S. A. (2026). A social identity theory of digital identity. *Perspectives on Psychological Science*.

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/17456916261419813>

Bonnell, V. E. (1997). *Iconography of power: Soviet political posters under Lenin and Stalin*. University of California Press.

Boundless. (2013). *New social movements in Sociology*. LibreTexts.

https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/Introduction_to_Sociology/Sociology

[\(Boundless\)/21%3A_Social_Change/21.03%3A_Social_Movements/21.3H%3A_New_Social_Movements](#)

Bradshaw, S., ja Howard, P. N. (2019). *The global disinformation order: 2019 global inventory of organised social media manipulation*. Oxford Internet Institute, University of Oxford.

<https://demtech.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/12/2019/09/CyberTroop-Report19.pdf>

Brown, T., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J. D., Dhariwal, P., Neelakantan, A., Shyam, P., Sastry, G., Askell, A., Agarwal, S., Herbert-Voss, A., Krueger, G., Henighan, T., Child, R., Ramesh, A., Ziegler, D., Wu, J., Winter, C., ja Amodei, D. (2020). Language models are few-shot learners. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33, 1877–1901. <https://arxiv.org/abs/2005.14165>

Caiani, M.. (2023). *Framing and social movements*. Discourse Studies.

https://www.researchgate.net/publication/369099831_Framing_and_social_movements

Cammaerts, B. (2021). The new-new social movements: are social media changing the ontology of social movements? *Mobilization: An International Quarterly*, 26(3), 343–358. doi:[10.17813/1086-671X-26-3-343](https://doi.org/10.17813/1086-671X-26-3-343)

Castells, M. (2012). Networks of outrage and hope – social movements in the Internet age. *International Journal of Public Opinion Research*, 25 (3), 398–402.

<https://doi.org/10.1093/ijpor/edt020>

Cinelli, M., De Francisci Morales, G., Galeazzi, A., Quattrociocchi, W., ja Starnini, M. (2021). The echo chamber effect on social media. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(9), <https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>.

DeCesare, M. (2013). Toward an interpretive approach to social movement leadership. *International Review of Modern Sociology*, 39(2), 239–257.

https://www.researchgate.net/publication/271643298_Toward_an_Interpretive_Approach_to_Social_Movement_Leadership

D.E, Morrison. (1971). Some Notes Toward Theory on Relative Deprivation, Social Movements, and Social Change. *American Behavioral Scientist*, 14(5), 675–690.

<https://doi.org/10.1177/000276427101400504>

Diaz Ruiz, C., ja Nilsson, T. (2023). Disinformation and Echo Chambers: How Disinformation Circulates on Social Media Through Identity-Driven Controversies. *Journal of Public Policy & Marketing*, 42(1), 18-35.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/07439156221103852>

Delfi. (2014). *Aasta kõige teravam meeleavaldus: Toompeal protestiti kooseluseaduse vastu*. Delfi, 5. oktoober. Kasutatud 14.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/69880533/aasta-koige-teravam-meeleavaldus-toompeal-protestiti-kooseluseaduse-vastu>

Delfi. (2015). Kütuseaktsiisi meeleavaldus Tartus. "Rõivas juhib riiki nagu Päikesekuningas, uhkus kukutab valitsuse!", *Delfi*, 1. mai. Kasutatud 07.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/71370255/blogi-ja-fotod-kutuseaktsiisi-meeleavaldus-tartus-roivas-juhiv-riiki-nagu-paikesekuningas-uhkus-kukutab-valitsuse>

Ebbinghaus, M. (2024). Decoupling social movements from modernity: a critical reappraisal of Charles Tilly's theory on the origins of social movements. *Theory and Society*, 53, 1151–1175. <https://doi.org/10.1007/s11186-024-09569-0>

Eestlaste Arvamus. Facebook grupp. (i.a). Kasutatud 06.04.2026,

<https://www.facebook.com/groups/eestlastearvamus>

Eesti Roheline Liikumine kodulehekül. (i.a). Kasutatud 04.04.2026. <https://roheline.ee/>

Eesti Roheline Liikumine (2026). *Majandusaasta aruanne 2024*. Äriregister. Kasutatud 04.04.2026

Eesti Organisatsioonide Võrgustik Soomes koduleht. (i.a). Kasutatud 09.04.2026,

<https://www.eovs.fi/>

Erakonna KOOS programm. (2026). Kasutatud 13.04.2026.

https://www.eekoos.ee/party_prog.php

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon (ERJK). (i.a.). *Erakondade tulud ja laekumised*. Kasutatud 14.04.2026.

<https://www.erjk.ee/et/arued/erakondade-tulud-ja-laekumised>

- ERR. (2019). Tallinna lauluväljakul toimus üritus Kõigi Eesti Laul. ERR, 14. aprill. Kasutatud 09.04.2026, <https://eeter.err.ee/930137/tallinna-lauluvaljakul-toimus-uritus-koigi-eesti-laul>
- ERR. (2023). Advokaat Paul Keres lõi maailmavaatelise sihtasutuse. ERR, 16. juuni. Kasutatud 07.04.2026. <https://www.err.ee/1609009475/advokaat-paul-keres-loi-maailmavaatelise-sihtasutuse>
- ERR. (2025). Kohus mõistis Aivo Petersoni riigireetmises süüdi. ERR, 11. detsember. Kasutatud 09.04.2026, <https://www.err.ee/1609882423/kohus-moistis-aivo-petersoni-riigireetmises-suudi>
- ERR. (2026). Prokuratuur esitas Bessedinile süüdistuse riigivastases kuriteos ja sanktsioonide rikkumises. ERR, 23. aprill. Kasutatud 09.04.2026, <https://www.err.ee/1610004766/prokuratuur-esitas-bessedinile-suudistuse-riigivastases-kuriteos-ja-sanktsioonide-rikkumises>
- ERR. (2024). Noorteliikumine Sinine Äratus lahkub EKRE-st ja tahab liituda ERK-iga. ERR, 6. juuli. Kasutatud 07.04.2026 <https://www.err.ee/1609390345/noorteliikumine-sinine-aratus-lahkub-ekre-st-ja-tahab-liituda-erk-iga>
- Gerbaudo, P. (2012). Tweets and the streets: social media and contemporary activism. London: Pluto Press. <https://www.plutobooks.com/wp-content/uploads/2024/01/9781849648004.pdf>
- Giddens, A. (2006). Politics, Government and Terrorism. S, Griffiths (toim). *Sociology* (844-890). Cambridge; Polity Press. <https://www.shortcutstv.com/text/giddens5th.pdf>
- Hopp, I. (2025). Ukraina lahingudroon ründab Eestit. *eekoos*, 28. august. Kasutatud 12.04.2026, (<https://www.eekoos.ee/articles.php?n=168>)
- ISD. (2022). *The 'New World Order'*. Institute for Strategic Dialogue. Kasutatud 09.04.2026. <https://www.isdglobal.org/isd-explainer/the-new-world-order/>
- Kaitsepolitseiamet. (2026). *Kaitsepolitsei aastaraamat 2026*. https://kapo.ee/sites/default/files/content_page_attachments/aastaraamat-2025-2026.pdf

Kalmus, V., Masso, A., ja Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja Metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>

Kantar Emor. (2026). *Avaliku arvamuse seireuuringu raport: 26. uuringulaine* (16.–23. märts 2026). Riigikantselei.

https://www.riigikantselei.ee/uuringud?view_instance=0¤t_page=1

Kelomees, H. (2022). Varro Vooglaid on valmis aktsepteerima Venemaa okupatsiooni: ei saa lõputult väita emotsionaalse argumendiga, et tornis peab olema sinimustvalge. *Delfi*, 16.

veebuar. Kasutatud 19.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/95932767/varro-vooglaid-on-valmis-aktsepteerima-venemaa-okupatsiooni-ei-saa-loputult-vaita-emotsionaalse-argumendiga-et-tornis-peab-olema-sinimustvalge>

Kiisler, V. (2023). TARMO JÜRISTO. MEES, KES MUUTIS MÄNGU. *Delfi*, 23. november. Kasutatud 18.04.2026,

<https://lp.delfi.ee/artikkel/120248199/tarmo-juristo-mees-kes-muutis-mangu>

Kitchens, B., Johnson, S. L., ja Gray, P. (2020). Understanding echo chambers and filter bubbles: The impact of social media on diversification and partisan shifts in news consumption. *MIS Quarterly*, 44(4), 1619–1649. <https://doi.org/10.25300/MISQ/2020/16371>

Konservatiivne Mõtiskleja koduleht. (i.a). Kasutatud 09.04.2026, <https://motiskleja.ee/>

Konservatiivne Mõtiskleja (2026). *Majandusaasta aruanne 2024*. Äriregister. Kasutatud 09.04.2026

KOOS [Kasutajanimi]. (2026, 24. veebruar). 12 Signs of Genocide Against Russians in Estonia [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=1pw52fo-3Cg>

KOOS. Facebook grupp.(i.a). Kasutatud 12.04.2026,

<https://www.facebook.com/groups/531484755059217/>

KOOS [@koos5056]. (i.a). [YouTube kanal]. YouTube. Kasutatud 14.04.2026.

<https://www.youtube.com/@koos5056>

KOOS kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 12.04.2026, <https://www.eekoos.ee/>

Kõigi Eesti (2026). *Majandusaasta aruanne 2019*. Äriregister. Kasutatud 09.04.2026

Kõigi Eesti (2026). *Majandusaasta aruanne 2020*. Äriregister. Kasutatud 09.04.2026

Kõigi Eesti (2026). *Majandusaasta aruanne 2021*. Äriregister. Kasutatud 09.04.2026

Kõigi Eesti (2023, 8. märts). Neli aastat tagasi tõime me kokku kodanikuliikumise Kõigi Eesti, et kaitsta #Eesti põhiväärtusi, mida tookord valitsusse pääsev EKRE oli agressiivselt [Facebooki postitus]. Facebook,

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=563806782511802&set=pb.100066474549133.-2207520000&type=3>

Kõigi Eesti (2019, 17. märts). [Facebooki postitus]. Facebook.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=433879647381441&set=pb.100066474549133.-2207520000>

Kõigi Eesti Facebook leht. (i.a). Kasutatud 09.04.2026, <https://www.facebook.com/koigieesti>

Koorits, V. (2015). Sinine Äratus moodustas kolm salka, *Delfi*, 16. mai. Kasutatud 07.04.2026, <https://www.delfi.ee/artikkel/71488257/sinine-aratus-moodustas-kolm-salka>

Laine, M. (2025). VENE MÕJU | Kuidas Venemaa propaganda ja mõjuagendid Eesti uhhuu-maailma imbusid. *Delfi*, 4. märts. Kasutatud 09.04.2026, <https://www.delfi.ee/artikkel/120360695/vene-moju-kuidas-venemaa-propaganda-ja-mojuagedid-eesti-uhhuu-maailma-imbusid>

Lewandowsky, S., Ecker, U. K. H. ja Cook, J. (2017). Beyond misinformation: Understanding and coping with the "post-truth" era. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 6(4), 353–369. <https://doi.org/10.1016/j.jarmac.2017.07.008>

Maripuu, M. Kunagi olin ma Eesti patrioot. Konservatiivne Mõtiskleja, 4. veebruar. Kasutatud 09.04.2026, https://motiskleja.ee/mario-maripuu-kunagi-kui-olin-eesti-vabariigi-patrioot-once-i-was-a-patriot-of-the-republic-of-estonia/?fbclid=IwY2xjawRYF1tleHRuA2FlbQIxMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzcxNzg4MjAwODkyAAEevpvEe-D-vofE8euTY5MUVhPe_W4k6isxNRd7CbBHWUe3Uiub43fFMn5DzBA_aem_z1UoGbo0MqT4ZqFMlQQ4oA

Maripuu, M., E. (2026). Tartu hoiu-laenuühistu valis uude nõukokku tagasi endise juhi. ERR, 30. aprill. Kasutatud 2.05.2026,

<https://www.err.ee/1610011405/tartu-hoiu-laenuuhistu-valis-uude-noukokku-tagasi-endise-juhi>

Melucci, A. (1996). *Challenging codes: Collective action in the information age*. Cambridge: Cambridge University Press.

<https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/Challenging-Codes-Collective-Collective-action-in-the-information-age-by-Alberto-Melucci.pdf>

Melucci, A. (1995). The process of collective identity. H. Johnston ja B. Klandermans (toim), *Social movements and culture* (lk 41–63). Minneapolis: University of Minnesota Press.

<https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/Social-Movements-and-Culture-edited-by-Hank-Johnston-and-Bert-Klandermans.pdf>

Meie Nursipalu kodulehekülj. (i.a). Kasutatud 02.04.2026, <https://nursipalu.org/>

Meie Nursipalu MTÜ põhikiri. (2024, 13.01). Kasutatud 02.04.2026

Mooste, K. (2023). Erakond KOOS nõudis meeleavaldusel Aivo Petersoni vahi alt vabastamist. Delfi, 15. juuni. Kasutatud 12.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/120203752/fotod-erakond-koos-noudis-meeleavaldusel-aivo-petersoni-vahi-alt-vabastamist>

Morris, A. ja Staggenborg, S. (2004). Leadership in social movements. D. A. Snow., S. A. Soule, ja H. Kriesi (toim.), *The Blackwell companion to social movements* (171–196). Blackwell Publishing.

MTÜ Meie Nursipalu Facebook leht. (i.a). Kasutatud 02.04.2026, <https://www.facebook.com/profile.php?id=61556317797614>

MTÜ Meie Nursipalu. (2026). *Majandusaasta aruanne 2025*. Äriregister. Kasutatud 02.04.2026

MTÜ Meie Nursipalu (2026, 4. aprill). *Videlõik: õppused selleks korraaks Nursipalus läbi. Selline näeb metsaalune välja hektarile kaupa*. [Facebooki postitus]. Facebook.

<https://www.facebook.com/reel/1706822904029778>

MTÜ Eesti Roheline Liikumine põhikiri. Kasutatud 04.04.2026.

<https://roheline.ee/meist/pohikiri/>

Nepstad, S. E., & Bob, C. (2006). When do leaders matter? Hypotheses on leadership dynamics in social movements. *Mobilization: An International Quarterly*, 11(1), 1–22.

Norris, P. (2011). *Democratic deficit: Critical citizens revisited*. Cambridge University Press.

Objektiiv [Kasutajanimi]. (i.a.). [YouTube kanal]. YouTube. Kasutatud 14.04.2026,

<https://www.youtube.com/@ObjektiivTV>

Objektiiv Facebook leht. (i.a.). Kasutatud 15.04.2026, <https://www.facebook.com/objektiiv>

Objektiiv kodulehekülg. (i.a.). Kasutatud 15.04.2026, <https://objektiiv.ee/>

OECD (2017), Trust and Public Policy: How Better Governance Can Help Rebuild Public Trust, *OECD Public Governance Reviews*, OECD Publishing, Paris,

<https://doi.org/10.1787/9789264268920-en>.

OECD, (2024). OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results: *Building Trust in a Complex Policy Environment*, OECD Publishing, Paris,

<https://doi.org/10.1787/9a20554b-en>.

Offe, C. (1985). New social movements: Challenging the boundaries of institutional politics. *Social Research*, 52(4), 817–868.

<https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/New-Social-Movements.-Challenging-the-boundaries-of-institutional-politics-by-Claus-Offe.pdf>

Pau, A. (2019). Kõigi Eesti on nüüd MTÜ ja korraldab suurkontserdi. *Postimees*, 25. märts.

Kasutatud 09.04.2026,

<https://tehnika.postimees.ee/6553246/koigi-eesti-on-nuud-mtu-ja-korraldab-suurkontserdi>

PLAAN B. [Kasutajanimi]. (2024, 30.05). Andro Roos, Madis Sütt

KONSPIRATSIOONIPESA Entusiast TVs 30.05.2024 [Video]. Youtube.

https://www.youtube.com/watch?v=S-sVakWnl9M&lc=UgwB_yDS8Eh44a4gSPR4AaABA

PLAAN B. [Kasutajanimi]. (2025, 26.02). *Toomas Paur ja Andro Roos: Me ei toeta sõjardeid!* [Video]. Youtube.

<https://youtu.be/S9S16lg2UzM?si=zoLnxTu5b8iHeaQC>

PLAAN B. [Kasutajanimi]. (2025, 05.04). Enni Vaarmann, Andro Roos: *Võit tiblade üle?* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=XzDp2JCNO1E>

PLAAN B kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 10.04.2026, <https://www.plaanb.ee/>

PLAAN B. (2025, 21. mai). *Tartus asutati erakond Plaan B*. Kasutatud 12.04.2026. <https://www.plaanb.ee/2025/05/tartus-asutati-erakond-plaan-b/>

PLAAN B programm (2025). Kasutatud 12.04.2026, <https://www.plaanb.ee/programm/>

PLAAN B [Kasutajanimi]. (2025, 10. august). *JAGAGE ja NÕUAME ÜHISELT Nurme farmi sigade Hispaania labori analüüsitulemuste autentsel dokumendi kujul jagamist Eesti meedias, et vältida puru silma ajamist ja tulevase kahtlus*. [Facebooki postitus]. Facebook. <https://www.facebook.com/reel/697971309938033>

Postimees. (2019). Video, blogi ja galerii: lauluväljakul toimus Kõigi Eesti Laul. Postimees, 14. aprill. Kasutatud 09.04.2026, <https://www.postimees.ee/6569083/video-blogi-ja-galerii-lauluvaljakul-toimus-koigi-eesti-laul>

Põlendrik, K. (2025). Jüristo: saabuval valimised võivad valitsuskoalitsioonis pingeid tekitada. *ERR*, 4. jaanuar. Kasutatud 16.04.2026, <https://www.err.ee/1609567117/juristo-saabuvad-valimised-voivad-valitsuskoalitsioonis-pingeid-tekitada>

Pärnamets, Targo (2026, 8.aprill). *Ülbe loodusteadlane ja paberitega Jürgen Ligi* [Facebooki postitus]. <https://www.facebook.com/reel/845769965207788>

Pöördepunkt Eesti Facebook leht. (i.a). Kasutatud 07.04.2026, <https://www.facebook.com/ekrenoored>

Raudsik, Heliis. (2019). Kõigi Eesti liikumine sai endale nimed: valge südame taga on nii ettevõtjad kui ka näitlejad. *Delfi*, 18. märts. Kasutatud 09.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/85637449/koigi-eesti-liikumine-sai-endale-nimed-valge-sudame-taga-on-nii-ettevoitjaid-kui-ka-naitlejaid>

Reicher, S. D. (1996). Social identity and social change: Rethinking the context of social psychology. W. P. Robinson (toim), *Social groups and identities: Developing the legacy of Henri Tajfel* (317–336). Oxford: Butterworth-Heinemann.

Reformierakond Valitsusest välja. Facebook grupp.(i.a). Kasutatud 06.04.2026, <https://www.facebook.com/groups/reformierakond>

Reisenbuk, K. (2019). Jaak Madison: Ruuben Kaalep tegutses ilma erakonna teadmise ja heakskiiduta, *Postimees*, 18. jaanuar. Kasutatud 07.04.2026, https://www.postimees.ee/6502373/jaak-madison-ruuben-kaalep-tegutses-ilma-erakonna-teadmise-ja-heakskiiduta?utm_source=pm_fb&utm_medium=wallpost&utm_content=6502373&utm_campaign=fb_post&fbclid=IwY2xjawR_iLBleHRuA2FlbQIxMQBicmlkETBXcG9wM0VBd21oNko5eFIUc3J0YwZhcHBfaWQOMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHmxOwkxtTfD_kufA43iBDnnYAn5cEepYqghwzjHqLuUePdEvEf_CXZcMxYR7_aem_2U6OHIQ5lpykNx4C8N_Tvw

Riigikantselei. (2025). *Riskid*. <https://www.riigikantselei.ee/riskid>

RKIK. (i.a). *Avatud menetlus harjutusvälja laiendamiseks*. Kasutatud 02.04.2026. <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/taristu/nursipalu/avatud-menetlus-harjutusvalja-laiendamiseks/>

Rohelised kodulehekülg (i.a). Kasutatud 04.04.2026. <https://rohelised.ee/>

Rothstein, B., & Stolle, D. (2008). The state and social capital: An institutional theory of generalized trust. *Comparative Politics*, 40(4), 441–459. <https://doi.org/10.5129/001041508X12911362383354>

SALK kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 13.04.2026, <https://salk.ee/>

SALK kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 12.04.2026, <https://salk.ee/>

SALK Facebook leht. (i.a). Kasutatud 13.04.2026, <https://www.facebook.com/www.salk.ee>

SALK. (2026). *Majandusaasta aruanne 2021*. Äriregister. Kasutatud 14.04.2026

SALK. (2026). *Majandusaasta aruanne 2024*. Äriregister. Kasutatud 14.04.2026

SALK. (2026). *Majandusaasta aruanne 2022*. Äriregister. Kasutatud 14.04.2026

SALK. (2026). *Majandusaasta aruanne 2023*. Äriregister. Kasutatud 14.04.2026

SALK Substack (i.a). Kasutatud 15.04.2026, <https://substack.salk.ee/>

Salu, M. (2019). Kõik on üks suur juhus! Ehk kuidas Ruuben Kaalep jätkab antisemitismi õigustamist, *Eesti Ekspress*, 4.aprill. Kasutatud 07.04.2026, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/85812669/koik-on-uks-suur-juhus-ehk-kuidas-ruuben-kaalep-jatkab-antisemitismi-oiustamist>

SAPTK kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 15.04.2026, <https://saptk.ee/>

SAPTK põhikiri. (2011). Kasutatud 18.04.2026, <https://saptk.ee/pohikiri/>

SAPTK (2026). *Majandusaasta aruanne 2012*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

SAPTK (2026). *Majandusaasta aruanne 2013*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

SAPTK (2026). *Majandusaasta aruanne 2014*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

SAPTK (2026). *Majandusaasta aruanne 2015*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

SAPTK (2026). *Majandusaasta aruanne 2016* Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Sarv, H. (2025). *Planeet ei põle*. Tallinn: Isikuvabadused Sihtasutus. <https://www.apollo.ee/et/planeet-ei-pole.html>

Sarv, H. (Saatejuht). (2026, 5. veebruar). Suur tänu Vabaduste portaali toetajatele! [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=4wQ99KSBs8Q&t=2s>

Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks. (2026). Äriregister. Kasutatud 19.04.2026, <https://ariregister.rik.ee/est/company/90010611/Sihtasutus-Perekonna-ja-Traditsiooni-Kaitseks>

Sinine Äratus põhikiri 2014-2024. Kasutatud 07.04, https://ekre.ee/wp-content/uploads/2015/10/Sinine_%C3%84ratus_P%C3%B5hikiri.pdf

Sinine Äratus (2026). *Majandusaasta aruanne 2014*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Sinine Äratus (2026). *Majandusaasta aruanne 2015*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Sinine Äratus (2026). *Majandusaasta aruanne 2016*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Sinine Äratus (2026). *Majandusaasta aruanne 2017*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Sinine Äratus (2026). *Majandusaasta aruanne 2020*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Sinine Äratus (2026). *Majandusaasta aruanne 2023*. Äriregister. Kasutatud 07.04.2026

Smelser, N. J. (1962). *Theory of Collective Behavior*. New York: Free Press.

<https://doi.org/10.1037/14412-000>

Social movement theory: New social movement theory. (2019). *EBSCO Research Starters*.

<https://www.ebsco.com/research-starters/social-sciences-and-humanities/social-movement-theory-new-social-movement-theory>

Statistikaamet. (2025). *Suhteline vaesus on Eestis vähenenud, absoluutne vaesus suurenenud*.

<https://stat.ee/et/uudised/suhteline-vaesus-eestis-vahenenud-absoluutne-vaesus-suurenenud>

Suppi, S. (2026). FAKTIKONTROLL | Kas e-valimisi kritiseerival „raportil“ on tõsi taga?

Ei, see on täis valeväiteid. *Delfi*, 9. jaanuar. Kasutatud 09.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/120428478/faktikontroll-kas-e-valimisi-kritiseerival-raportil-on-tosi-taga-ei-see-on-tais-valevaiteid>

Särk, R. (2026) Andro Roosi jäljed viivad Kreekasse, aga tema sealsed tegemised jäävad selgusetuks. *Delfi*, 16. jaanuar. Kasutatud 12.04.2026,

<https://tartu.postimees.ee/8397499/andro-roosi-jaljed-viivad-kreekasse-aga-tema-sealsed-tegemised-jaavad-selgusetuks>

Tajfel, H. (1978). *Social categorization, social identity and social comparison: differentiation between social groups*. Studies in the social psychology of intergroup relations. London: Academic Press.

Tajfel, H. (1981). *Human groups and social categories: Studies in social psychology*. Cambridge University Press.

Tajfel, H. ja Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. S. Worchel (toim), *Psychology of intergroup relations* (7–24). Chicago: Nelson-Hall.

<https://christosaioannou.com/Tajfel%20and%20Turner%201986.pdf>

Taylor, V. ja Whittier, N. (1992). Collective identity in social movement communities. A. D. Morris ja C. M. Mueller (toim), *Frontiers in social movement theory* (104–129). New Haven: Yale University Press.

<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315006185-32/collective-identity-social-movement-communities-lesbian-feminist-mobilization-verta-taylor-nancy-whittier>

Tanny, T. F., ja Al-Hossienie, C. A. (2019). Trust in government: Factors affecting public trust and distrust. *Jahangirnadian Journal of Administrative Studies*, 12, 49–63.

https://www.researchgate.net/profile/Tahmina-Tanny/publication/340446184_Trust_in_Government_Factors_Affecting_Public_Trust_and_Distrust/links/5ebd7e70299bf1c09abc0578/Trust-in-Government-Factors-Affecting-Public-Trust-and-Distrust.pdf

Tammjärv, M. (2021). TARMO JÜRISTO: MA EELISTAKS, ET EKRE EI OSKAKS MEID KARTA. *Müürileht*, 1. juuli. Kasutatud 19.04.2026,

<https://www.muurileht.ee/tarmo-juristo-ma-eelistaks-et-ekre-ei-oskaks-meid-karta/>

Targo Pärnamets UÜ (2026). Äriregister. Kasutatud 07.04.2026,

<https://ariregister.rik.ee/est/company/11974544/TARGO-P%C3%84RNAMEETS-U%C3%9C>

Targo Blogi kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 6.04.2026, <https://targoblogi.ee/>

Targo Pärnamets kodulehekülg. (i.a). Kasutatud 6.04.2026, <https://targo.parnamets.ee/>

Targo Pärnamets Facebook leht. (i.a). Kasutatud 07.04.2026,

<https://www.facebook.com/targoblogi>

Targo Pärnamets. Tiktok konto. (i.a). Kasutatud

07.04.2026, <https://www.tiktok.com/@targo.parnamets>

targo.parnamets [kasutajanimi]. (2025, 18. september). Ülbuse tipp! [Video]. TikTok.

<https://www.tiktok.com/@targo.parnamets/video/7551174394358287638>

Tarrow, S. G. (2011). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*.

Cambridge: Cambridge University Press.

<https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/Power-in-Movement.-Social-movements-and-contentious-politics-by-Sidney-Tarrow.pdf>

Teidla, K. (2025). Sigade päästja või valeinfo levitaja – kes on liikumise „Erakond Plaan B“ eestvedaja Indrek Pähnappu? Delfi, 9. august. Kasutatud 15.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/120396035/sigade-paastja-voi-valeinfo-levitaja-kes-on-liikumise-erakond-plaan-b-eestvedaja-indrek-pahnapuu>

Tilly, C. (1978). *From mobilization to revolution*. Reading, Mass: Addison-Wesley.

<https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/From-Mobilization-to-Revolution-by-Charles-Tilly-1.pdf>

Tilly, C. (2004) *Social Movements, 1768-2004*. London; Routledge.

<https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/09/Social-Movements-1768-2004-by-Charles-Tilly.pdf>

Tilly, Charles. 2004. *Social Movements, 1768–2004*. Boulder

Touraine, A. (1981). *The voice and the eye: An analysis of social movements*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://archive.org/details/voiceeyeanalysis0000tour>

Touraine, A. (1985). An introduction to the study of social movements. *Social Research*, 52(4), 749–787. <https://www.jstor.org/stable/40970397>

Vabadused kodulehekül. (i.a). Kasutatud 9.04.2026, <https://vabadused.ee/>

Vabadused [Kasutajanimi]. (i.a). Youtube. <https://www.youtube.com/@vabadused>

Vabadused.ee kodulehekül. (i.a). Kasutatud 11.04.2026, <https://vabadused.ee/>

Vahter, K. (2025). Varro Vooglaiu ja Markus Järvi kaebus ERJK vastu jäi kohtus rahuldamata. *ERR*, 24. juuli. Kasutatud 19.04.2026,

<https://www.err.ee/1609752771/varro-vooglaiu-ja-markus-jarvi-kaebus-erjk-vastu-jai-kohtus-rahuldamata>

Van Bavel, J., Rathje, S., Harris, E., Robertson, C., ja Sternisko, A. (2021). How social media shapes polarization. *Trends in Cognitive Sciences*, 25(11), 913–916.

<https://doi.org/10.1016/j.tics.2021.07.013>

Valimised.ee. (2025). *Kohalikud valimised 2025: Valimistulemused*. Kasutatud 03.04.2026.

https://kov2025.valimised.ee/et/election-result/greater_municipality/0087

Valimised.ee. (2023). *Riigikogu valimised 2023: Valimistulemused*. Kasutatud 18.04.2026

<https://rk2023.valimised.ee/et/election-result>

Vallier, K. (2020). *Trust in a polarized age*. Oxford University Press.

<https://doi.org/10.1093/oso/9780190887223.001.0001>

Vasli, K. (2025). VIDEO JA FOTOD | „Ongi kõik või?“ Aivo Petersoni toetajate pettumuseks jäi kohtuistung ära. *Delfi*, 22. aprill. Kasutatud 12.04.2026.

<https://www.delfi.ee/artikkel/120372161/video-ja-fotod-ongi-koik-voi-aivo-petersoni-toetajat-e-pettumuseks-jai-kohtuistung-ara>

Vikerraadio. (2025, 21. mai). *Tarmo Jüristo: Kas erakonna rahakoti suurus peegeldab poliitika kvaliteeti?*

<https://vikerraadio.err.ee/1609575335/tarmo-juristo-kas-erakonna-rahakoti-suurus-pegeldab-poliitika-kvaliteeti>

Vendre, S. (2024). Partei KOOS üks juhtidest lahkus erakonnast. „Ta oli nagu sangpomm ujuja jala küljes“. *Eesti Ekspress*, 23. detsember. Kasutatud 11.04.2026,

<https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120345637/partei-koos-uks-juhtidest-lahkus-erakonnast-ta-oli-nagu-sangpomm-ujuja-jala-kuljes>

Vunš, M. (2025). FAKTIKONTROLL | Aktivist levitab võltsitud fotot Ukraina parlamendi esimehest. *Delfi*, 9. detsember. Kasutatud 12.04.2026,

<https://www.delfi.ee/artikkel/120422441/faktikontroll-aktivist-levitab-voltsitud-fotot-ukraina-parlamendi-esimehest>

Wang, D., Piazza, A. ja Soule, S. (2018). Boundary-Spanning in Social Movements: Antecedents and Outcomes. *Annual Review Sociology*,

44,167-187. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-073117-041258>

Wardle, C., ja Derakhshan, H. (2017). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making*. Council of Europe.

<https://rm.coe.int/information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research/168076277c>

W, Doyle. (2019). The French Revolution: A Very Short Introduction. *Very Short Introductions*. Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/actrade/9780198840077.001.0001>

When Do Leaders Matter? Hypotheses on Leadership Dynamics in Social Movements
[10.17813/maiq.11.1.013313600164m727](https://doi.org/10.17813/maiq.11.1.013313600164m727)

Äriregister. (2026). *Meie Nursipalu MTÜ*. Kasutatud 02.04.2026,
<https://www.inforegister.ee/80620099-MEIE-NURSIPALU-MTU/>

Äriregister. (2026). *Isikuvabaduste Sihtasutus*. Kasutatud 11.04.2026,
<https://ariregister.rik.ee/est/company/90015643/Isikuvabaduse-Sihtasutus>

LISAD

LISA 1: Võrumaa apell. (2023). *Meie Nursipalu MTÜ*

VÕRUMAA APELL

31. jaanuaril 2023

1. **Meie Eesti ühiskond on võrdsete kodanike ühiskond, kõigile kehtivad võrdselt Eesti Vabariigi Põhiseadus ja teised seadused.** Kõik kodanikud on võrdsed seaduse ees. Eestis kehtivad inimõigused, sealhulgas Inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklid 7, 8, 9, 12, 17, 25, 27 ja 30. Lõuna-Eestit ei tohi käsitleda jõupositsioonilt ning lükliliku regionaalpoliitika objektina.

2. **Võrumaa kultuuriruum on Eesti kultuuri lahutamatu osa,** mitte marginaalne subkultuur. Harmooniline elamine kooskõlas loodusega, mille poole Euroopa püüdleb, on siin püsunud katkematult ja on tänini sellele piirkonnale igiomane.

3. **Nursipalu laienduse ja Eesti kaitsevõime tõstmise vahel pole võrdusmärki,** nagu meile üritatakse hetkel näidata.

Eesti inimene on alati kaitsnud ning kaitseb ka tulevikus oma kodu, isegi kui seda tuleb teha elu hinnaga. Omaaegsed Vastseliina, Misso, Haanja, Rõuge, Vilo jt vallad kandsid Vabadussõjas suurimaid kaotusi. Sovjetiajal hävitati paljud Võrumaa perezid ja küüditati Siberisse. Metsavennad varjasid ennast Lõuna-Eesti metsades, sh Lükka küla juures. Lükka küla koos ümbritsevate metsadega jääks plaanitava polügooni alale ning hävitataks.

Sovjetiajal segas inimeste elu militaarbaas(!) keset ürgset Võrumaad, kinnine võõrvägede tsoon (raketibaas ja dessantväe polügoon hõlmasid 3703 ha). Eesti vabanemisel oli suurim rõõm lahti saada militaarbaasist ja võita tagasi Võrumaa terviklikkus, taasleida nii võrokeste kui setode eneseteadlikkus, keel ja kultuur.

4. Eesti Vabariigi taastamine 1991 on andnud Võrumaa inimestele võimaluse ja jõu taas üles ehitada oma kodud, kodutalud. Viimase rahvaloenduse andmetel on võru keele rääkijate arv selgelt kasvatendentsis.

Me peame Eestis kõik seisma selle eest, et tagada võru kultuuri rahulik edasine areng. Võrumaa „aigu om“–elu märgiks on kujunenud mets, kaunis kupiline maastik, rahu, vaikus, suitsusaun, maalähedane elu – seda on aastaid maailmale tutvustatud. Soomeugri rahvastele on Võrumaa imeline näide, kuidas on taaselustatud oma keel ja kultuur. Võrumaa, sh Setomaa on innustanud kõiki Venemaal asuvaid hõimurahvaid oma keelt ja kultuuri taastama. See töö on abiks UNESCO-le ja eeskujuks kogu maailmale.

5. **Selleks, et tagada Võrumaa keele ja kultuuri edasine areng, oleme sunnitud nõudma, et lõpetataks Nursipalu polügooni laiendamine, mis on ebaproportsionaalne ja üledimensioneeritud nii Võru linna, Võrumaa ja kogu Eesti suhtes.**

Eesti Vabariigi kodanikena teatame, et Võrumaa elanikele on vastuvõetamatu igasugune inimõiguste, kohaliku looduse ning elukeskkonna vastane vaenulik tegevus.

Kõik me unistame Põhjamaaks saamisest. Põhjamaade esimene reegel on, et inimestest ei söideta üle. Soomes on nt põhiseadusliku argumendina jõus mõiste *ihmiseksi olemisen takia* (inimeseks olemise tõttu). Inimeseks olemise tõttu nõuame, et ka meile, võrumaalastele, kehtiks kodu puutumatus, müranormid ja kõik muud seadused.

Me ei soovi, et Eesti paneks end provokatiivselt ise tulejoonele.

Meie Nursipalu MTÜ
Registrikood 80620099

e-mail: nursipalu@gmail.com

LISA 2: Tiktok (09.04.2026). Kasutaja X. *Targo Pärnamets tiktok konto*

4-9 Reply

LISA 3: #KõigiEesti flash-movement. (17.03.2019). Kõigi Eesti facebook leht

#KõigiEesti ❤️
flash-movement

AEG: 17.03, pühapäev
kell 13:00

INSTA + FB

Miks me seda teeme?

Käimasolev poliitiline olukord on ohtu seadmas Eestile olulised väärtused. Õhus on ebakindlust ja muret tuleviku pärast.

#KõigiEesti on sõnademäng. Kõigi-Eest..i. Sest see on meie kõigi kodu ja sallimatuse jaoks ruumi pole. Ikoon ❤️ ja üldine must-valge stiilistika kommenteerib hoolivust, kuid samas ka muret selle üle, mis toimub. Liikumine on kõigi jaoks - jätame erakondlikud eelistused välja ja räägime väärtustest, mis olulised ja õhus.

Stiilistika

- Pildi filter must-valge
- Siit isikliku sõnumiga käes
- Musta südame motiiv paberile joonistatuna
- #KõigiEesti paberil sõnumi lõpus
- #KõigiEesti ja musta südame emoticon pildi postitamisel kaasas olevas tekstis

Sõnum

Positiivne ja väärtustel baseeruv. Mis on sinu jaoks kõige olulisem väärtus Eestis, mida on vaja hoida ja kaitsta? Milline su igapäevastest rõõmudest on õhus?

Hashtagid

#kõigieesti
#ОбщаяЭстония
#myestoniato

Näide

LISA 4: Madis Sütt ja Andro Roos "Konspiratsioonipesa". (30.05.2024). Entusiast TV

LISA 5: KOOS, #FREEPETERSON.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Hannabel Reinvar

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Eesti ühiskondlike liikumiste kujunemine ja elujõulisus

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja(d) on

Sten Torpan

(juhendaja nimi)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Hannabel Reinvar

25.05.2026